

סדר ישראלי חדש: אתגרים ומדיניות

הכנס השנתי של האגודה הישראלית למדע המדינה לשנת 2016

ספר הכנס ותקצירי ההרצאות

יום חמישי, ל"ג בעומר תשע"ו, 26 במאי 2016
המכללה האקדמית הדסה בירושלים

כתיבה ועריכה: אור טוטנאור

תוכן

<u>3</u>	<u>דבר יו"ר האגודה - פרופ' אלכס מינץ</u>
<u>4</u>	<u>דבר יו"ר ועדת הכנס השנתי - התשע"ו</u>
<u>5</u>	<u>אודות האגודה הישראלית למדעי המדינה</u>
<u>5</u>	<u>נושאי תפקידים באגודה</u>
<u>6</u>	<u>אודות פרופסור גדעון דורון ז"ל (1945-2011)</u>
<u>7</u>	<u>אודות ד"ר יונתן פיין ז"ל (1958-2015)</u>
<u>8</u>	<u>דברים לזכרו של יצחק קורן ז"ל (1911-1994)</u>
<u>9</u>	<u>רשימת הזוכים בפרסי האגודה לשנת 2016</u>
<u>10</u>	<u>מקבלי פרס מפעל חיים של האגודה הישראלית למדע המדינה לדורותיהם</u>
<u>11</u>	<u>אודות חתן פרס מפעל חיים של האגודה הישראלית למדע המדינה</u>
<u>12</u>	<u>אודות המאמר המצטיין בעברית ע"ש יצחק קורן</u>
<u>13</u>	<u>קול קורא להגשת מועמדות לפרס ע"ש יעקב בר-סימן-טוב למאמר המצטיין</u>
<u>14</u>	<u>תכנית הכנס</u>
<u>15</u>	<u>סדר היום ומושבי הכנס</u>
<u>22</u>	<u>תקצירי ההרצאות</u>

דבר יו"ר האגודה - פרופ' אלכס מינץ

לחברי האגודה היקרים שלום,

ברוכים הבאים לכנס השנתי של האגודה הישראלית למדע המדינה. כבשנים קודמות, תוכנית הכנס עשירה ומעניינת, עם מספר חידושים. כך למשל, פרופסור ניק ולנטינו מאוניברסיטת מישגן ייתן את ההרצאה המרכזית. הכנס יעסוק גם בשלושה נושאים בוערים בשיח הציבורי בישראל: חומרי הלימוד באזרחות, כולל הספר החדש, סוגיית מתווה הגז, והסיכויים להסדר אזורי. מושבים תאורטיים, אמפיריים ומעשיים אחרים יעסקו בשורה ארוכה של נושאים ובהם מחקרים בקבלת החלטות בפוליטיקה ישראלית, בדיפלומטיה ציבורית, בביטחון, סייבר, יחסים בינלאומיים, בסוגיות במנהל הציבורי ובשלטון המקומי ועוד.

מספר המושבים בכנס — עשרים ושבעה מושבים עם למעלה מ-110 מציגים — מבטיחים לנו כנס עשיר ומגוון במיוחד. פרסי האגודה כולל פרס מפעל חיים יוענקו במושב מיוחד. אני מזמינכם ליהנות מההרצאות והדיונים בכנס השנתי.

ברצוני להודות לחברי הועדה האקדמית של הכנס ולמארגני הכנס: פרופ' אריה נאור, מר שי אטיאס, ד"ר דורון שולצינר, ד"ר ניסים ערקובי ומר אור טוטנאור.

בברכה,

פרופ' אלכס מינץ

ראש האגודה הישראלית למדע המדינה

דבר יו"ר ועדת הכנס השנתי - התשע"ו

בשם הוועדה האקדמית של הכנס ובשם החוג לפוליטיקה ותקשורת במכללה האקדמית הדסה אני מקדם בברכה את חברות וחברי האגודה הישראלית למדע המדינה המתכנסים במכללתנו. זה יום חג למכללה, ובמיוחד לחוג לפוליטיקה ותקשורת, חוג חדש, שבימים אלו יקבלו בוגרי המחזור השני שלו את תעודות ה-B.A שלהם. החוג משלב לימודי מדע המדינה בלימודי תקשורת באוריינטציה יישומית, ואירועי הימים האחרונים מספקים הצדקה אמפירית לשילוב זה בדרגי הממשל הבכירים ביותר. אגב, לימודי החוג מתקיימים גם בקמפוס שטראוס, בכיתות לגברים חרדים.

קמפוס המכללה האקדמית הדסה נמצא במרכז העיר ירושלים, ואחרי הדיונים תוכלו להתרשם באורח בלתי אמצעי מהחיים התוססים בעיר, ממש מטרים ספורים משער המכללה.

סדר היום של הכנס עשיר ומגוון ולא קל לבחור בין המושבים המתקיימים באותו זמן. הכנס מבקש לברר את האתגרים, ההזדמנויות והאילוצים שמדינת ישראל ניצבת לפניהם, על רקע התמורות העוברות על המזרח התיכון. מעבר לכך ידון הכנס בשורה של נושאים ייחודיים לישראל, ונשמע הרצאת אורח מפי אחד המומחים המובילים בחזית המחקר במדע המדינה, פרופ' ניקולס ולנטינו מאוניברסיטת מישיגן, ארה"ב.

אני מודה לכל העושים במלאכה: פרופ' אלכס מינץ, שי אטיאס, ד"ר דורון שולצינר, ד"ר ניסים ערקובי, אור טוטנאור, יוסי גנאל, רותי ויינבאך, דינה בורוצקי וחברי הוועדה האקדמית של הכנס: פרופ' דן אבנון, ד"ר אסיף אפרת, פרופ' גיא בן פורת, ד"ר סיגל בן רפאל גלנטי, ד"ר הני זובידה, פרופ' אסף מידני, פרופ' לילך ניר, ד"ר ליזה סבן, ד"ר רנן קופרמן, ד"ר אפרת קנולר, ד"ר מעוז רוזנטל וד"ר יעל שומר.

באיחולי כנס פורה ומפרה,

פרופ' אריה נאור

יושב-ראש ועדת הכנס

אודות האגודה הישראלית למדעי המדינה

האגודה הישראלית למדע המדינה מהווה התאגדות של חוקרים ומורים בתחומי מדע המדינה מאוניברסיטאות ומכללות בארץ. מטרתיה העיקריות הן לשקוד על רמת מחקר והוראה, על האתיקה המקצועית של חוקרי מדע המדינה במדינת ישראל ועל קידום המקצוע. בין השאר עורכת האגודה אסיפות וכנסים מדעיים, שולחת נציגים לקונגרסים מדעיים ויוצרת קשר עם מוסדות ואנשי מדע בחו"ל. כמו כן, בשנת 2008 הקימה האגודה את הוצאת הספרים של האגודה הישראלית למדע המדינה, במסגרת ההוצאה מתפרסמים כתבי יד מקוריים של חוקרים מתחום מדע המדינה.

נושאי תפקידים באגודה

פרופ' אלכס מינץ, יו"ר (המרכז הבינתחומי הרצליה)

פרופ' אריה נאור, סגן יו"ר יוצא (המכללה האקדמית הדסה בירושלים)

פרופ' אסף מידני, סגן יו"ר נכנס (המכללה האקדמית תל אביב-יפו)

חברי הוועד (לפי סדר א"ב)

פרופ' דן אבנון (האוניברסיטה העברית בירושלים)	ד"ר רנן קופרמן (אוניברסיטת חיפה)
ד"ר גיניפר אושר (אוניברסיטת בן גוריון בנגב)	ד"ר אפרת קנולר (המכללה האקדמית צפת)
ד"ר עופר אריאן (המכללה האקדמית עמק זרעאל)	ד"ר יעל שומר (אוניברסיטת תל-אביב)
ד"ר סיגל בן רפאל-גלנטי (מכללת בית-ברל)	ד"ר איתן שמיר (אוניברסיטת בר-אילן)
ד"ר טל דינגוט אלכופר (האוניברסיטה העברית בירושלים)	ד"ר עומרי שמיר (המכללה האקדמית אשקלון)
ד"ר ערן זיידס (המכללה האקדמית גליל מערבי)	פרופ' שלמה שפירא (אוניברסיטת בר-אילן)
ד"ר רות חננאל (אוניברסיטת תל-אביב)	ד"ר דניס שרביט (האוניברסיטה הפתוחה)
פרופ' דוד נחמיאס (המרכז הבינתחומי הרצליה)	

בעלי תפקידים

ד"ר ניסים ערקובי, מנכ"ל (אוניברסיטת תל-אביב)

אור טוטנאור, מזכיר יוצא (האוניברסיטה העברית בירושלים)

יוסי גנאל, מזכיר נכנס (אוניברסיטת תל-אביב)

חזי בן יעקב, מנהל אתר האינטרנט (אוניברסיטת בר-אילן)

ורד עוזיאל, דוברת

עו"ד רועי ברזילי, יועץ משפטי

אודות פרופסור גדעון דורון ז"ל (1945-2011)

פרס לספר מצטיין יוענק השנה לפרופ' ג'ונתן ריינהולד לזכרו של פרופ' גדעון דורון ז"ל.

פרופסור גדעון דורון נולד בתל-אביב בשנת 1945. בוגר ומוסמך האוניברסיטה העברית בירושלים ובעל תואר דוקטור מאוניברסיטת רוצ'סטר בהדרכתו של ויליאם רייקר, אבי תורת המניפולציה ויישומי תורת המשחקים בחקר הפוליטיקה. הוא פרסם 20 ספרים בעברית ובאנגלית ועשרות רבות של מאמרים אקדמיים בנושאי אסטרטגיה וכלכלה פוליטית, שיטות בחירה, מדיניות ומינהל ציבורי, תקשורת ומניפולציה פוליטית ותורת המשחקים. יזם את הקמת החוג למדיניות ציבורית באוניברסיטת תל אביב והיה יועץ ויו"ר אקדמי למחלקה למינהל ומדיניות ציבורית באוניברסיטת בן-גוריון בשלבי הקמתה. כמו כן עמד בראש החוג למדע המדינה במכללת עמק יזרעאל, והיה אחד ממייסדי המרכז להעצמת האזרח והדמות האקדמית המרכזית בפעולתו, האחראי האקדמי וממפתחי מדד החוסן הלאומי, הכולל בתוכו את מדד השחיתות, המתפרסם בכל שנה בכנס שדרות, ובנוסף היה פעיל בצוות הבינלאומי המודד את השחיתות הציבורית במדינות העולם.

פרופסור דורון מילא שורה של תפקידים ציבוריים ובהם יושב ראש הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, חבר בצוות ההיגוי של ועדת נשיא המדינה לעניין שיטת הממשל בישראל, יועץ לראשי ממשלה ולשרים, חבר הוועדה לבחינת נושא המינויים בשירות הציבורי, חבר הצוות לביטחון לאומי, המועצה הישראלית לקולנוע והוועדה לקביעת גבולות מוניציפאליים.

האגודה הישראלית למדע המדינה חבה, במידה רבה, את עצם קיומה לגדעון דורון, ממחדשיה של האגודה והיושב ראש שלה לשעבר. בין השאר יזם את הקמת הוצאת הספרים של האגודה ועמד בראש המערכת המדעית שלה, ובשנות התשעים של המאה העשרים היה חבר בהנהלת האגודה הבינלאומית למדע המדינה.

אודות ד"ר יונתן פיין ז"ל (1958-2015)

פרס לעבודת תזה מצטיינת יוענק השנה לאלון צויזנר לזכרו של ד"ר יונתן פיין ז"ל.

ד"ר יונתן פיין, בן 57 במותו, היה מרצה וחבר סגל אהוב בבית ספר לאודר לממשל, דיפלומטיה ואסטרטגיה.

יונתן היה מרצה וחוקר מחונן שהקדיש את זמנו לחקר אידיאולוגיות של ארגוני טרור, אלימות פוליטית דתית השוואתית ומדיניות ארה"ב ואירופה.

יונתן, בן למשפחת משוררים - נכדו של המשורר אלכסנדר פן, בנה של המשוררת זרובבלה ששונקין, היה איש אשכולות שחתום על ספרי עיון ורומנים שכתב. הוא היה איש שיחה ומרצה מרתק בעל תחומי עניין מגוונים.

מעל הכל יונתן היה דמות אהובה ודומיננטית בקרב הסטודנטים בביה"ס לממשל – הוא ראה בתפקידו כיועץ אקדמי שליחות והיה שם בשביל הסטודנטים בכל דבר ורגע שביקשו.

הוא יחסר מאוד לכולנו.

יהי זכרו ברוך.

דברים לזכרו של יצחק קורן ז"ל (1911-1994)

פרס למאמר מצטיין בעברית יוענק השנה לד"ר אסנת עקירב ולד"ר יעל בן-חורין נאות לזכרו של יצחק קורן ז"ל.

יצחק קורן נולד ב-1911 בקישינב בירת הרפובליקה של מולדובה. הוא למד משפטים באוניברסיטת יאסי במקביל לפעילות ציונית. ב-1940 עלה לישראל עם אשתו קלרה (לבית טלמצקי). בשנים 1944-1961 שימש יצחק קורן בתפקיד מזכיר תנועת המושבים ובזמנו עלו לקרקע מאות יישובים חדשים, כולל יישובי עולים, בכל רחבי הארץ. יצחק קורן החל לשרת בכנסת החל משנת 1959 בסיעת מפא"י ובשנת 1962 מונה לסגן שר האוצר לוי אשכול בממשלתו של דוד בן גוריון. במסגרת תפקידיו הציבוריים היה יצחק קורן במשך שנים רבות יו"ר תנועת העבודה הציונית, יו"ר הסניף הישראלי של הקונגרס היהודי העולמי, יו"ר המועצה העולמית לתרבות יידיש, יו"ר התאחדות עולי רומניה ונשיא האיגוד העולמי של יהודי בסרביה. יצחק קורן כתב 11 ספרים ומאמרים רבים שפורסמו בארץ ובעולם. ספריו עוסקים בנושאי התיישבות, התנועה הציונית, תרבות יידיש ויהדות רומניה ובסרביה. בתו רות נשואה לשר לשעבר משה נסים ובנו הוא ד"ר דן קורן. יצחק קורן נפטר בתל אביב בשנת 1994 והוא בן 83.

רשימת הזוכים בפרסי האגודה לשנת 2016

בפרס מפעל חיים

פרופ' (אמריטוס) יצחק גל-נור, מכון ון-ליר בירושלים והאוניברסיטה העברית בירושלים

בפרס הספר ע"ש פרופ' גדעון דורון

פרופ' גינתן ריינהולד, *The Arab-Israeli Conflict in American Political Culture*,

(Cambridge University Press)

בפרס עבודת הדוקטורט (Ph.D.) מצטיינת ע"ש נדיר צור

ד"ר אורן שלמה, אוניברסיטת בן גוריון בנגב, ממשולה של ירושלים המזרחית בתקופת פוסט אוסלו
ניהול ושליטה בשלוש מערכות שירותים עירוניים

ראוי לשבח: ד"ר אמיר חפץ, אוניברסיטת חיפה, *Comparing Competitive and Cooperative Markets for Public Services: The Case of Contract Risks and Risk Management*

בפרס עבודת המוסמך (M.A.) מצטיינת ע"ש אליעזר שרייבמן

אלון צוינר, האוניברסיטה העברית בירושלים, *Heads of Parliament: How Perceptions of Politicians Moderate Political Agenda Setting*

ראויה לשבח: זהבית לויטץ, אוניברסיטת חיפה, *Yours, emotionally: The relationship among Emotional Intelligence, Motivation for Public Service, and Public Servants' Performance*

בפרס המאמר בעברית ע"ש יצחק קורן

ד"ר אסנת עקירב וד"ר יעל בן חורין נאות. "התשמע קולי? מהשתתפות אזרחית להשתתפות פוליטית של נשים בפוליטיקה המקומית", בתוך א. בארי וע. רזין (עורכים), *דמוקרטיה מקומית בישראל: ביזור, מקומיות, השתתפות ופוליטיקה מקומית* כרך שני. ירושלים: מחקרי פלורסהיימר, עמ' 158-184.

מקבלי פרס מפעל חיים של האגודה הישראלית למדע המדינה לדורותיהם

פרופסור יצחק גל-נור (2016)

פרופסור גבי שפר (2015)

פרופסור בני נויברגר (2014)

פרופסור נעמי חזן (2013)

פרופסור יעל ישי (2012)

פרופסור גדעון דורון (2011)

פרופסור דויד (דייב) נחמיאס (2010)

פרופסור ירון אזרחי (2009)

פרופסור זאב שטרנהל (2008)

פרופסור גליה גולן (2007)

פרופסור שלמה אבינרי (2006)

פרופסור אשר אריאן (2005)

פרופסור עמנואל גוטמן (2004)

פרופסור אריה אונגר (2003)

פרופסור יחזקאל דרור (2002)

אודות חתן פרס מפעל חיים של האגודה הישראלית למדע המדינה

פרופסור יצחק גל-נור

יצחק גל-נור פרופ' למדע המדינה (אמריטוס) האוניברסיטה העברית; עמית בכיר במכון ון ליר. למד באוניברסיטה העברית בשנים 1959-1962, בחוגים למדע המדינה והיסטוריה של מזרח תיכון. ב-1965 התקבל לתכנית המ.א. באוניברסיטת סירקיוז שבמדינת ניו-יורק. סיים שם את לימודי המ.א. והדוקטורט ב-1969. נושא עבודת הד"ר שלו: "תיקצוב ציבורי: ניתוח תפוקות של שרותי חינוך". בתקופת לימודיו שימש יו"ר ארגון הסטודנטים הישראליים באוניברסיטה.

ב-1970 התמנה לדרגת מרצה במדע המדינה באוניברסיטה העברית. את דרגת המרצה הבכיר עם קביעות קיבל ב-1974 והתמנה לפרופ' מן-המניין ב-1992 ושימש כמופקד הקתדרה למדע המדינה ע"ש הרברט סמואל משנת 2001.

בין הנושאים הרבים שחקר ולימד במשך השנים: משטר מדינת ישראל; פוליטיקה ומינהל; חשאיות ופומביות במשטרים דמוקרטיים; הסביבה הפוליטית של קביעת מדיניות; דילמות בדמוקרטיות. בין לבין העביר סדנה לתלמידי מ.א. על הומור פוליטי.

גל-נור מילא שורה ארוכה של תפקידים באוניברסיטה העברית. בין היתר: ראש תכנית המ.א. במינהל ציבורי; הוא היה ממייסדי כתב העת "מדינה וממשל"; ראש המחלקה למדע המדינה; מנהל "מכון אשכול"; מיסד ועורך סידרת הספרים "אשכולות" לחקר החברה, הכלכלה והפוליטיקה בישראל ב"עם עובד"; יו"ר הוועדה ללימודים מתקדמים במדעי הרוח והחברה; חבר צוות ההקמה של ביה"ס למדיניות ציבורית; חבר הוועד הפועל של האוניברסיטה העברית; נשיא האגודה הישראלית למדע המדינה. פרופ' גל-נור לימד בכמה וכמה מוסדות אקדמיים בישראל. בין תפקידיו האחרים בארץ: חבר הנהלה וראש תחום מדעי הרוח והחברה בקרן הלאומית למדע; סגן יו"ר המועצה להשכלה גבוהה (2007-2008). ספריו נלמדים בכול המוסדות להשכלה גבוהה בארץ.

לפרופ' גל-נור מוניטין בינלאומי בתחומי המבוסס על: 6 ספרים ולמעלה מ-30 מאמרים באנגלית; חוות דעת על ספרים בכתבי העת המובילים בתחום; הרצאותיו בכנסים מדעיים בחו"ל. הוא שימש פרופ' אורח ב-8 אוניברסיטאות בחו"ל. כפועל יוצא מעבודתו המדעית נבחר לגופים אקדמיים בינלאומיים חשובים בתחומו.

פרופ' גל-נור פעל ופועל ללא לאות לקידום המינהל הציבורי בארץ. בין היתר, שימש יועץ לאגף התקציבים באוצר בנושא שיטות תיקצוב, ואחר כך למחלקה לשיתוף פעולה בינלאומי במשרד החוץ בהערכת פרויקטים. היה חבר בוועדה הממשלתית להכנת הרפורמות בשיטת הבחירות (1989-1991) ועמד בראש התכנית לרפורמה בממשל במכון הישראלי לדמוקרטיה (1991-1993).

גולת הכותרת של פעילותו הציבורית הייתה מינויו ע"י הממשלה לתפקיד הכפול של נציב שירות המדינה והממונה על הרפורמות במינהל הציבורי. על פעולתו כנציב שירות המדינה, נכתבה חוות דעת חיובית (ונדירה) בדוח מבקר המדינה. הוא שימש סגן יו"ר המועצה להשכלה גבוהה. פרופ' גל-נור מנהל את פרויקט המחקר הבינתחומי במכון ון ליר בנושא: "אחריות המדינה, גבולות ההפרטה וסוגיית הרגולציה." בגין כל עבודותיו האקדמיות, ספריו הרבים והחשובים, ופעולותיו הרבות מספור בנושאים הקשורים לאקדמיה (שלא כולן נמנו כאן), מוענק לו הפרס על מפעל חייו.

אודות המאמר המצטיין בעברית ע"ש יצחק קורן

ד"ר אסנת עקירב וד"ר יעל בן חורין נאות

עקירב, א. ובן-חורין נאות י. (2015). "התשמע קולי? מהשתתפות אזרחית להשתתפות פוליטית של נשים בפוליטיקה המקומית", בתוך א. בארי וע. רוזין (עורכים), **דמוקרטיה מקומית בישראל: ביזור, מקומיות, השתתפות ופוליטיקה מקומית** כרך שני. ירושלים: מחקרי פלורסהיימר, עמ' 158-184.

The major considerations that the committee sees as supporting this decision are based on the novelty of the idea, the theoretical background and rationality as well as the methodology taken to support the field study. The study integrates different research methods to analyze the case of advancing women participation in local government. It is based on a solid theoretical rational and includes a notable comparative look. Moreover, it has considerable generic implications that outreaches beyond the national level of the interesting Israeli case. Normatively it further exemplifies how an intervening model can increase representativeness of women in politics and hence may be of interest to a variety of readers in international political science contexts. Finally, it is a well written, well developed and well-presented study. The committee believes that this study carries the potential to advance knowledge in the field of minority politics, gender politics and political behavior at the local government level and beyond.

For all those reasons we wholeheartedly believe that Akirav and ben-Horin Naot's paper strongly merits translation and publication by the WPS journal.

המאמר יפורסם בכתב העת WPS שבחסות IPSA

The World Political Science Review (WPSR) publishes translations of prize-winning articles nominated by prominent national political science associations and journals around the world. Scholars in a field as international as political science need to know about important political research produced outside the English-speaking world. Sponsored by the International Political Science Association (IPSA), the premiere global political science organization with membership from national associations 50 countries worldwide WPSR gathers together and translates an ever- increasing number of countries' best political science articles, bridging the language barriers that have made this cutting-edge research inaccessible up to now.

קול קורא להגשת מועמדות לפרס ע"ש יעקב בר-סימן-טוב למאמר המצטיין

מטעם האגודה הישראלית למדע המדינה וכתב העת "פוליטיקה"

לקראת הכנס השנתי של האגודה הישראלית למדע המדינה, אנו שמחים להזמין מועמדות לפרס ע"ש יעקב בר-סימן-טוב למאמר המצטיין. המאמר הזוכה יתפרסם בכתב העת "פוליטיקה" ויזכה בפרס כספי בסך 2,000 ש"ח מאת האגודה הישראלית למדע המדינה ומכון דיוויס ליחסים בינלאומיים.

ניתן לשלוח מאמרים מקוריים בעברית המתבססים על מחקר שיוצג בכנס השנתי, ונכתבו על ידי לפחות אחד מהמציגים (אפשר לצרף למאמר כותבים נוספים, שלא הציגו את המחקר בכנס). אורכם של המאמרים לא יעלה על 10,000 מילה, ויש לצרף תקציר בעברית ובאנגלית (עד 300 מילים). לא יתקבלו מאמרים שהוגשו כבר לשיפוט בכתב העת "פוליטיקה" או בכתבי עת אחרים. את המאמרים יש לשלוח לאגודה הישראלית למדע המדינה, בכתובת ispsa.mail@gmail.com. תאריך אחרון לשליחת המאמרים – 21.6.2016.

המאמר הזוכה ייבחר על ידי ועדה מיוחדת של האגודה הישראלית למדע המדינה וכתב העת פוליטיקה, ויפורסם באחד הגיליונות הקרובים של כתב העת.

בנוסף, העורכים יהיו מוכנים לשקול פרסום של פאנלים בעלי עניין רב והמצטיינים באיכותם כסימפוזיונים מיוחדים, בכפוף לתהליך השיפוט. סימפוזיון הוא אסופה של כארבעה מאמרים קצרים בעלי נושא משותף (אורכו של כל מאמר עד ארבעת אלפים מילים, מלווה במבוא קצר של עד 500 מילים).

כתב העת **פוליטיקה** הינו הבמה המרכזית לחשיפת המחקר הפוליטי הנערך בישראל בשפה העברית. כתב העת **פוליטיקה** הינו כתב עת שפיט ומדורג, המתרכז במגוון הרחב של תחומי הדעת, שיטות המחקר, ושדות המחקר הפוליטיים (פוליטיקה השוואתית, יחסים בין-לאומיים, מדיניות ציבורית, פוליטיקה ישראלית, מחשבה מדינית, היסטוריה פוליטית, כלכלה פוליטית ונושאים קרובים). המאמרים המוגשים לכתב העת עוברים תהליך מוקפד של שיפוט עמיתים ועריכה, כאשר רק המאמרים העונים לקריטריונים של כתב העת ועומדים בסטנדרטים הגבוהים שהוא מציב, זוכים להתפרסם.

לפרטים נוספים, שאלות, ותגובות, ניתן לפנות לעורכים במייל: politika@mail.huji.ac.il.

תכנית הכנס

התכנסות והרשמה – לובי בית הקשתות (כניסה מרח' החבצלת 8)							9:00-9:45
חדר 0601	חדר 1603	חדר 1604	חדר 1605	חדר 2504	חדר 2506	חדר 2623	
בחירות ופוליטיקה בעידן החדש	הסכסוך הערבי ישראלי: מבט לעתיד	משילות משולבת: מציאות ו/או אתגר?	השלטון המקומי, לאן?	אתגרי הסייבר למדיניות הישראלית	ביטחון לאומי בזירה משתנה (1)	הדיון הציבורי על חומרי הלמידה החדשים במקצוע האזרחות	9:45-11:15
הפסקה							11:20-11:30
חדר 0601	חדר 1603	חדר 1604	חדר 1605	חדר 2504	חדר 2506	חדר 2623	
סטגנציה או שינוי? האתגרים העומדים בפני המנהל הציבורי	משטר ודמוקרטיה בישראל	יחב"ל ופוליטיקה בעולם משתנה	קבלת החלטות בפוליטיקה הישראלית	פוליטיקה אורבנית: מתיאוריה למעשה	ביטחון לאומי בזירה משתנה (2)	מדינת ישראל בערפל גז: האקופוליטיקה של משאבי טבע	11:30-13:00
הפסקת צהריים							13:00-13:45
אסיפה כללית – אולם גוטסמן							13:45-15:15
Keynote Address by Professor Nicholas Valentino (University of Michigan): Economic Concerns versus Racial Cues as Causes of Immigration Support in the Comparative Context							
חדר 0601	חדר 1603	חדר 1604	חדר 1605	חדר 2504	חדר 2506	אולם גוטסמן	
פוליטיקה במגזר הציבורי	חילוניות ויהדות בחברה פוליטית: ישראל כמקרה בוחן	ימין, שמאל, זהות ודת	תקשורת ציבורית ופוליטית	מחקרי שלום ופוליטיקה בינ"ל מבוססת נורמות	תמורות בשלטון המקומי	יהדות ודמוקרטיה	15:20-16:50
הפסקה							16:50-17:00
	חדר 1603	חדר 1604	חדר 1605	חדר 2504	חדר 2506	אולם גוטסמן	
	פוליטיקה, קונפליקט וחינוך: מבט השוואתי	כלכלה פוליטית	ישראל והפלסטינים: בין מלחמה ושלום	חברה, שוויון ורווחה	מתודולוגיות וגישות מחקר	יוזמת השלום הערבית	17:00-18:30

סדר היום ומושב הכנס

09:00 – 09:45 : התכנסות והרשמה (לובי בית הקשתות)

09:45 – 11:15 : מושבים מקבילים

הדיון הציבורי על חומרי הלמידה החדשים במקצוע האזרחות (חדר 2623)

יו"ר: אשר כהן

אסף מלאך

דן אבנון

עמרו אגבריה

מגיבה: יעל גוראון

ביטחון לאומי בזירה משתנה (1) (חדר 2506)

יו"ר: קובי מיכאל

קובי מיכאל: השימוש הגובר במבצעים וכוחות מיוחדים והסיכון שבהיחלשות הפיקוח האזרחי על הצבא והצבאיות

איגור דווידזון: Updating the Military Doctrine of Israel View of the Regional Changes in the Last Decade: The A-Symmetrical Challenge, Nuclearization of the Middle East and Exposure of the Home-Front to an Attack

נטע גל-נור: אתוס אזרחי בשעת חירום: דפי קרב בצבא ההגנה לישראל
אבנר ברנע: ניתוח השוואתי של כשלונות מודיעיניים בתחום הלאומי ובתחום העסקי

אתגרי הסייבר למדיניות הישראלית (חדר 2504)

יו"ר: דוד לוי-פאור

עידו סיון סביליה: The Creation of Israel's Cybersecurity Policy

דניאל דור: תהליכי קבלת החלטות בתחום אבטחת המידע בארגונים
עמית שיניאק: State exploitation of fear from Cyberspace – a study of Cybersecurity legitimacy creation

גיל ברעם: The Effect of Cyberwar Technologies on Force Buildup: The Israeli case

השלטון המקומי, לאן? (חדר 1605)

יו"ר: ניסים ערקובי

ניסים ערקובי: תמורות בהתפתחות השלטון המקומי - מיפוי כללי של מאפיינים ודפוסי פעולה
אסף מידני, שי דוד, זיאד אבו חבלה ואופיר פינס-פז: ועדה ממונה (ועדה קרואה) היבטים משפטיים ומבניים

אמיר הורקין, יצחק כ"ץ וברוך מבורך: שקיפות ברשויות המקומיות ובחירה-מחדש בראש הרשות המכהן
ב-2013

דודי אילת: תפיסת המוסריות של השלטון המקומי בעיני התושבים קשרי הגומלין בין הערכים הניהוליים, סגנון המנהיגות, אתיקה ארגונית ואמון הציבור

משילות משולבת: מציאות ו/או אתגר? (חדר 1604)

יו"ר: נטע שר-הדר וליהיא להט

נטע שר-הדר וליהיא להט: עזר כנגדו? משילות משולבת וערכים ציבוריים

יצחק גל-נור: Democratic Collaborative Governance

גייל טלשיר: לחפש מתחת לפניס? תפקיד שרות המדינה בתיאוריה ופרקטיקה דמוקרטית

ורדה שיפר: משילות משולבת ברשויות מקומיות

ניתאי שרייבר: תפיסת ה"משילות המשולבת" בעמותת גוונים

הסכסוך הערבי ישראלי: מבט לעתיד (חדר 1603)

יו"ר: לירן הרסגור

לירן הרסגור: Explaining attitudes toward the Israeli-Palestinian conflict: the role of past and

current experiences

טל אלוביץ': אי יציבות קואליציונית כגורם המעצב את תפיסת הביטחון ביחס לפלסטינים

דניאל ויינר: Battles for Legitimacy (B4L): analyzing the "Flotilla to Gaza" incident with a new

theoretical framework for contemporary conflicts

מסעוד אגבריה: הערבים בישראל: התפתחות פוליטית טבעית

בחירות ופוליטיקה בעידן החדש (חדר 0601)

יו"ר: יוסי שריד

יוסי שריד: בדרך לקלפי: הנעה, הצבעה ומה שביניהן

שרון חלבה-עמיר ואזי לב-און: נורמליזציה או שוויון? פייסבוק כפלטפורמת פעילות פוליטית בקמפיין

בחירות 2015

לביא מלמן: קמפיין הבחירות של מפלגת יהדות התורה לכנסת העשרים-2015

שחף זמיר: פרסונליזציה של הפוליטיקה ברשת ישראל במבט השוואתי

11:30-13:00: מושבים מקבילים

מדינת ישראל בערפל גז: האקופוליטיקה של משאבי טבע (חדר 2623)

יו"ר: מיכאל מירו

השר יובל שטייניץ

יגאל לנדאו

מאיה יעקבס

ביטחון לאומי בזירה משתנה (2) (חדר 2506)

יו"ר: ג'ראלד שטיינברג

ג'ראלד שטיינברג: תפקידם של ארגונים לא ממשלתיים במדיניות החוץ של האיחוד האירופי: הסכסוך הערבי-ישראלי כמקרה בוחן

יצחק מועלם: תפוצה בשרות המדינה: גיוס יהודי התפוצה לבניית העצמה הגרעינית של ישראל

נילי שטיינפלד: A question of consent: Support and consent to state and private sector surveillance

מוריה בר מעוז: What are we talking about when we are talking about state-secularity?

פוליטיקה אורבנית: מתיאוריה למעשה (2504)

יו"ר: מיכאל ברייאר וחיים יעקובי

מיכאל ברייאר חיים יעקובי: המתוכנן, הבלתי מתוכנן וההיפר מתוכנן – תכנון ופוליטיקה עכשוויים בירושלים

מוריאל רם: מבתי תפילה למאחזים עירוניים: בתי כנסת ומקומה של הדת במרחב האורבני הישראלי

מריק שטרן: בין החומה ללהב"ה: תושבי מזרח ירושלים בשוק העבודה העירוני

מגיב: גלעד רוזן

קבלת החלטות בפוליטיקה הישראלית (חדר 1605)

יו"ר: אלכס מינץ

מיכל דראי: מיהו המצביע הרציונלי? קיצוניות פוליטית כגורם משפיע על דפוס קבלת החלטות

איתי העצני: השאלה מי שואל: מסגור במשאל עם בישראל

תום לוריה: התנהגות הבוחר הישראלי

שחר רובינשטיין: חיילים בחדר הדיונים: ההשפעה של ניסיון צבאי על קבלת ההחלטות של מנהיגים ישראלים

יחב"ל ופוליטיקה בעולם משתנה (חדר 1604)

יו"ר: אמנון כוורי

אמנון כוורי ומייקה אייבלס: Going Global

יעקב הכט: מודל " ידיד ויריב בעת ובעונה אחת"

מור סובול: The beleaguered – Israel-Taiwan Relations in the 21st Century

יותם רוזנר: מדיניות חוץ בזמן משבר: ניתוח מדיניות החוץ של ארה"ב, בריטניה, גרמניה וצרפת ביחס

לאירועי האביב הערבי בין השנים 2010-2012

Kevjn Lim: Grand strategic adjustments in post-revolutionary Iran: A neoclassical realist account

משטר ודמוקרטיה בישראל (חדר 1603)

יו"ר: מתי אבן

Which Parties Succeed Most In Government Coalition Formation in Israel : מתי אבן

איילת רובבשי : אי-אמון קונסטרוקטיבי

מיכאל זיו-קנת : האתגרים האיזואולוגים על הדמוקרטיה הייצוגית בכנסת ה-19

The Effect of Democratic Norms on Political Behavior of Diverse Youth: Israel : גניפר אושר
as a test case, in comparative perspective

סטגנציה או שינוי? האתגרים העומדים בפני המנהל הציבורי (חדר 0601)

יו"ר: הדס רוט-טולדנו

הדס רוט-טולדנו : קשרי בירוקרטים – עיתונאים במנהל ציבורי משתנה : מסטגנציה לשינוי?

מיכל נויבאר-שני : המנהל הציבורי הדיגיטלי e-government : שדה המחקר

The Electoral Effect of Corruption-Based Impeachment : רענן סוליציאנו-קינן

אודי סגל : דפוסי שינוי במדיניות בטיחות בדרכים ומדיניות זיהום אוויר בישראל בעשורים האחרונים

13:45-13:00 : ארוחת צהריים

15:15-13:45 : אסיפה כללית והרצאה מרכזית (אולם גוטסמן):

Professor Nicholas Valentino (University of Michigan):

**Economic Concerns versus Racial Cues as Causes of
Immigration Support in the Comparative Context**

16.50-15.20 : מושבים מקבילים

יהדות ודמוקרטיה (אולם גוטסמן)

יו"ר: שוש שור

הדר ליפשיץ : השתקפות ערכיה של מדינת ישראל כיהודית ודמוקרטית בימחון המושגים' בהוראת
אזרחות

עירא שרקנסקי : Judaic Sources and Israel's Democracy

אפרים פודוקסיק : משמעות הביטוי החוקתי 'יהודית ודמוקרטית'

משה הלינגר : המשמעויות השונות לזהות היהודית והדמוקרטית

חנן שי (שוורץ) : החרות-ליברליזם העברי

תמורות בשלטון המקומי (חדר 2506)

יו"ר: אתי שריג

אתי שריג: השפעת מאזן הכוחות ברשות המקומית על תושביה
שרון חסון: מפלגות ארציות בבחירות מקומיות: מי, מתי ולמה?
אורית דגני דיניסמן: בין בירוקרטיה לדמוקרטיה: ביצועים והשתתפות הציבור. ממצאים מ-60 רשויות
מקומיות ו-65 ועדי יישובים ושכונות בישראל

מחקרי שלום ופוליטיקה בינ"ל מבוססת נורמות (חדר 2504)

יו"ר: אריה קצוביץ

אריה קצוביץ: צדק, הגינות, ושלוש יציב
שרון פרדו: Normative Power Europe and Perceptions as Cultural Filters: Israeli Civic Studies
as a Case-Study
איתן ברק: ישראל, האמנה לאיסור הנשק הכימי, ושאלת האוניברסליות והשלכותיה – הרהורים
וערעורים (בעקבות בג"צ 7191/14, עו"ד איתי מק נ' שהב"ט ואח')
שי קיווייתי: מדיניות מדינת ישראל בהקשרי חוב החשמל הפלסטיני- היבטים של עימות א-סימטרי כלכלי

תקשורת ציבורית ופוליטית (חדר 1605)

יו"ר: אלונית ברנזון

ליעד פורת ואלונית ברנזון: ניצחונם התקשורתי של "האחים המוסלמים"
כלילה מגן ואפרים לפיד: בין אסטרטגיה לטקטיקה: מבט היסטורי ועכשווי על לשכת העיתונות
הממשלתית
עומר יעיר ורענן סוליציאנו-קינן: The intergroup foundations of neutrality invocation: The politics
behind perceptions of political bias
ברק בר-זוהר: 'אחרי מות קדושים': סיקור מות ראשי ממשלה בעיתונות הישראלית
מיכל שביט: תמורות באסטרטגיה התקשורתית של צה"ל 2000-2014

ימין, שמאל, זהות ודת (חדר 1604)

יו"ר: איל לוי

איל לוי: "זהו זהות, טמבל!" - ארבעים שנות קיפאון אלקטורלי במערכת הפוליטית הישראלית
שלמה אגוז: התזוזה מימין טריטוריאלי לימין אתני והשלכותיה על האיזון בין מדינה יהודית לדמוקרטית
סיגל בן-רפאל גלנטי: התשתית הליכודית
אורית גלילי-צוקר: השמאל הציוני והפריפריה החברתית: חסמים, אתגרים והזדמנויות

חילוניות ויהדות בחברה פוליטית: ישראל כמקרה בוחן (חדר 1603)

יו"ר: גיא בן-פורת

גיא בן-פורת: לחקור חילון בישראל

אסף ליבוביץ: אומנים ומאמינים: התקרבות הסלבס ליהדות כשיח אזרחות דמוקרטי פוסט חילוני

אודי שפיגל: מרקוס קלינגברג, יגאל עמיר וגיבורים אחרים: קווים להבנת הפוליטיקה של גבורה

אלטרנטיבית במדינת ישראל

פוליטיקה במגזר הציבורי (חדר 0601)

יו"ר: משה מאור

Rhetoric and Doctrines of Policy Over- and Underreactions in Times of Crisis: משה מאור

חדווה וינרסקי ואביב קדרון: גורמים למעורבות פוליטית של עובדות ועובדים במגזר הציבורי במהלך

תקופת בחירות ארציות ב-2015

מוטי טליאס: Voluntary Regulation as a Political Compromise: The Case of Hotel

Classification in Israel

אלברט וכסלר: Neurotic Regulations – Goals and Results of the Israeli Lobbyist Law

18:30-17:00: מושבים מקבילים

יוזמת השלום הערבית (אולם גוטסמן)

יו"ר: שאול שי

אייל זיסר

שאול משעל

אלי פודה

מיכל יערי

מתודולוגיות וגישות מחקר (חדר 2506)

יו"ר: תהילה קלעג'י

תהילה קלעג'י: שלוש גישות לחקר המפגש בין מודרניות למסורתיות בחברה רב תרבותית:

גל אריאלי: ישראל במבט השוואתי: מהי יחידת הניתוח?

עירית אדלר: היכרות עם הסקר החברתי אירופאי (ESS)

חברה, שוויון ורווחה (חדר 2504)

יו"ר: לורה ורטון

לורה ורטון: דת ומדינת הרווחה

טליה שוורץ: האם תיאוריית ההשתתפות הפוליטית ההתנדבותית האזרחית (CVM) יכולה להסביר

התנהגות פוליטית של עובדים סוציאליים במקום עבודתם?

ברוך לוי: הפרופסיה הרפואית בעידן הניאו-ליברלי

ישראל והפלסטינים: בין מלחמה ושלוש (חדר 1605)

יו"ר: הלל פריש

עידו זלקוביץ: הקרב על הזיכרון: בניית נראטיב לאומי והשתקפותן של בעיות פוליטיות בבולים פלסטינים
1994-2015

Hawking' territorial conflict: Narrative framing and cleavage consistency in ' : אריאל זלמן
nationalist politics

הראל חורב: בין הרשת לרחוב: הצעירים הפלסטינים והמרחב האינטרנטי והתקשורת בהסלמה הנוכחי
הלל פריש: בסבך המשולש: ישראל, החמאס בעזה והרשות הפלסטינית

כלכלה פוליטית (חדר 1604)

יו"ר: אילן תלמוד

אילן תלמוד: תיאוריה עממית של כלכלה פוליטית: מרגולצית מטבע מדינתית להסדרה אלגוריתמית של
מטבע וירטואלי

Spontaneous consolidation or Political Construction: The Origin of the : אריה קרמפף
International Inward-Looking Low Inflation Regime, 1988-1990

חן שרוני: מדינת הרווחה ומדיניות חלוקה מחדש - העדפות הציבור ומדיניות בפועל - מחקר השוואתי

פוליטיקה, קונפליקט וחינוך: מבט השוואתי (חדר 1603)

יו"ר: עידית מנוסביץ

עידית מנוסביץ: Deliberative Pedagogy in Israeli Higher Education

טוביה רוזנברג: התמודדות תכניות הלימודים בהיסטוריה ובאזרחות עם גזענות ואנטישמיות - חינוך
אזרחי במבט השוואתי - ישראל וגרמניה

מיכאל פרידמן: "Esau Hates Jacob" Conflict and Religious Elite Rhetoric in Israel

תקצירי ההרצאות

09:45 – 11:15 : מושבים מקבילים

הדיון הציבורי על חומרי הלמידה החדשים במקצוע האזרחות (חדר 2623)

יו"ר: אשר כהן

אסף מלאך

דן אבנון

עמרו אגבריה

מגיבה: יעל גוראון

בשנה האחרונה עלו לדיון הציבורי חומרי למידה חדשים שהתפרסמו על ידי משרד החינוך במקצוע האזרחות. הדיון הציבורי התנהל לגבי הגירסה המעודכנת של ספר הלימוד "להיות אזרחיים בישראל" וכן לגבי מחוון מושגים מעודכן הכולל את תמצית הידע הנדרש לבחינת הבגרות בנוגע לכ-150 מושגים. הדיון הציבורי כלל ביקורות תכניות ופרוצדוראליות הנוגעות לחומרי למידה אלו, אך הוא בעיקר הציף את דילמות היסוד בנוגע להוראת אזרחות במדינת ישראל בה תחום הדעת הזה משותף לתלמידי כל המגזרים: כיצד יש להציג את הנושא "ישראל כיהודית ודמוקרטית" בחומרי הלמידה? האם מקצוע האזרחות נועד להעניק לתלמיד ידע או שהוא מקצוע מחנך? האם יש לחתור לחומרי למידה אחידים לכל המגזרים או שנכון יותר לתווך את נושאי האזרחות לכל מגזר בצורה המתאימה לו? המושב יעסוק בהתייחסות לשאלות העקרוניות תוך התייחסות אקטואלית ופרטנית לחומרי הלימוד החדשים.

ביטחון לאומי בזירה משתנה (1) (חדר 2506)

יו"ר: קובי מיכאל

קובי מיכאל: השימוש הגובר במבצעים וכוחות מיוחדים והסיכון שבהיחלשות הפיקוח האזרחי על הצבא והצבאיות

"הגידול המרשים בהיקפי הפעילות של SOF בעשור האחרון והעדפה הנגלית של מקבלי ההחלטות להשתמש ב-SOF כסוג של מענה מועדף להתמודדות עם אתגר הטרור, מחייבת התייחסות לדילמות חברתיות-ערכיות ולדילמות אסטרטגיות, הכרוכות בהפעלת כוחות מיוחדים בדגש לגבי מבצעים קינטיים, שמהותם חיסול ממוקד, המענה להתמודדות עם דילמות אלו צריך להיות במנגנונים משוכללים של פיקוח אזרחי מוסדי וחוף-מוסדי ובשיח ציבורי משוכלל. העובדה שמנגנוני הפיקוח האזרחי כמו-גם השיח, אינם מפותחים דיים בהקשר זה, מעלה שאלות יסוד בנוגע למשמעות ולהשלכות של הפעלת כוחות מיוחדים על עצם הפעלת הפיקוח האזרחי על הצבא ועל הצבאיות.

הטיעון אותו אנסה לבסס הוא שחולשות מובנות של הפיקוח האזרחי המוכר, שאינן מטופלות באופן מספק בספרות המוכרת של CMR, מועצמות כשמדובר ב-SOF בשל הדילמות האסטרטגיות והחברתיות, הכרוכות בהפעלתם. ייחודם של ה-SOF מחייב מנגנונים ייחודיים ומוגברים של פיקוח אזרחי וכל אימת שמדובר בהפעלת SOF במאפיינים קינטיים של חיסול ממוקד, מתבררת חשיבות גוברת לפיקוח האזרחי החוף-מוסדי ולשיח הציבורי כמנגנוני בקרה וריסון על הצבאיות במובן של הפעלת הכוח הצבאי לצורך

השגת מטרות פוליטיות. בהעדרם של מנגנוני פיקוח אזרחי יעילים, גדלה הסבירות לעקיפת מקבלי ההחלטות את מנגנוני הפיקוח האזרחי הקיימים, באמצעות שימוש מוגבר ב-SOF, בזכות הסודיות האופפת את הפעלתם ו"הארומה הדימויית" שלהם בעיני הציבור. המשמעות היא שגם שימוש מוגבר ב-SOF, מוביל בסופו של יום להחלשת הפיקוח האזרחי הכולל. לצורך כך, אבחן את מאפייני הפיקוח המוסדי והפיקוח החוץ-מוסדי על ה-SOF, כפי שבאה לידי ביטוי בהפעלת SOF לצורך מימוש מטרות פוליטיות. הדיון בנושא יתנהל בשני ממדים: הממד האסטרטגי והממד החברתי-ערכי. הדיון בממד האסטרטגי יתמקד בהפעלת ה-SOF כמרכיב באסטרטגיית ההתמודדות למול הטרור במזרח התיכון וכגורם המשפיע על עיצובה של החשיבה האסטרטגית בנוגע למהות האתגר ודרכי ההתמודדות אתו. הדיון בממד החברתי-ערכי יתמקד באופן בו השימוש ב-SOF מאתגר ערכים מכוננים של החברה האזרחית במדינות הדמוקרטיות. לצד הניסיון לאפיין את דפוסי הפיקוח האזרחי (המוסדי והחוץ-מוסדי) הקיימים, אעמוד על הפערים הקיימים בנוגע לאופן הפעלת הפיקוח האזרחי על כוחות ומבצעים מיוחדים."

איגור דוידזון: Updating the Military Doctrine of Israel View of the Regional Changes in the Last Decade: The A-Symmetrical Challenge, Nuclearization of the Middle East and Exposure of the Home-Front to an Attack

The research paper to be introduced should deal with review of practicability of the Israeli military doctrine in view of the new challenges which have evolved recently in the Middle East and to propose possible solutions therefore:

1. The nuclearization process of the Middle East area whereas currently the main country introducing such threat is Iran;
2. The empowerment of the a-symmetric threat;
3. The exposure of the civil home front to an attack.

The security doctrine is comprised of the guidelines for the military-security actions of the state based on the main principles derived from the strategic security state of affairs in the State.

The aforesaid challenges have served as a basis for the examination of the current applicability of the military doctrine of Israel in each of the following aspects: Deterrence, the Early Warning, Decision, which serve as three main principles of non-formalistic security approach of defying Israeli security doctrine.

The aforementioned challenges bring uncertainty into applicability of the current security doctrine and demands an updating thereof.

The theoretic basis of this research is an analysis of the relevant theories in the field of Deterrence, the Early Warning and Decision and its implementation by Israel as of the early years of its independence. The research examines the level of feasibility of the aforesaid components in the view of new challenges. Accordingly, this research proposes a new approach regarding implementation of aforesaid components in the view of new threats pursuant to the current theories. The innovation of this research consists in proposing a new approach in defying and implementation of the three main elements of Israeli security, in connection with the relevant theories.

נטע גל-נור : אתוס אזרחי בשעת חירום : דפי קרב בצבא ההגנה לישראל

במסגרת האמנה בין המדינה לבין אזרחיה, לעיתים נדרשים האזרחים להקרבה עילאית עבור המדינה – יציאה לקרב וסיכון חיים. לא פעם, טרם הקרב, ניתן חיזוק ערכי מטעם המפקדים באמצעות דף קרב, ובו הוגדרה מטרת היציאה לקרב והערכים בשמם לוחמים האזרחים המגויסים.

מחקר זה בוחן את ההצדקות לקרב ועל פיהן את התפיסות הערכיות הקיימות בחברה בישראל, באמצעות ניתוח תוכנם של "דפי קרב". דפים אלו הינם טקסטים ייחודיים שנכתבים על ידי מפקדי צבא לחייליהם לרוב לפני יציאה לקרב, ולהם מסורת ארוכה בתולדות העמים. הם מהווים כלי חינוכי-ערכי להעלאת המוראל ולהצדקת הנכונות לקרב, תוך כדי חיזוק מכנה משותף קולקטיבי. המחקר בוחן קורפוס ייחודי של כמאה דפי קרב שנכתבו בישראל בשנים 1948-1982.

על רקע המחקר האקדמי והשיח הציבורי סביב תופעה המכונה הדתה – תהליך של התחזקות יסודות דתיים-יהודיים בצה"ל – השאלות שעליהן מושתת המחקר הן: כיצד מוצדקת היציאה לקרב ובשם אילו ערכים? האם אלו ערכים דתיים? עבריים? יהודיים? ישראלים? אוניברסאליים? אחרים?

המתודולוגיה המחקרית הינה גישות פרשניות שונות שבאמצעותן מחולצים הנרטיבים, השפה והתרבות של הטקסטים הללו. הממצאים מראים כי הנחלת תודעה יהודית איננה תופעה חדשה. היא קיימת בצה"ל מראשית ימיו, ומשתקפת בדפי הקרב שנכתבו לאורך השנים. עם זאת, לא כל תודעה יהודית שביקשו המפקדים להנחיל, דומה לרעותה. ישנם מופעים רבים ומשתנים ואין מדובר במקשה אחת – לעיתים התכנים הם יהודיים-דתיים ולעיתים מחוברים באמצעות היהדות למוטיבים לאומיים, ציוניים ואחרים. כל אלו משרטטים תמונה של אתוס האזרחות בישראל במרוצת השנים, וההצדקות למימוש החובה האזרחית העילאית. מתוך כך עולות שאלות כלליות יותר אודות מקומה של דת בצבא בכלל, והמסגור הערכי של מלחמות ישראל בפרט.

אבנר ברנע: ניתוח השוואתי של כשלונות מודיעיניים בתחום הלאומי ובתחום העסקי

תהליך מודיעין ממוסד הוא תוצר חדש יחסית שהחל לצבור תנופה בתחילת המאה ה-20. מאז התרומה של המודיעין לניהול מדיניות של בטחון לאומי נמצא בגידול מתמיד ומתקפת ה-11 בספטמבר שסימנה את המלחמה בטרור כצורת המלחמה המרכזית של מדינות במאה ה-21 הפכה אותו לדומיננטי עוד יותר בשנים האחרונות. לצד התפתחות הממוסדת של המודיעין הלאומי התפתח בהדרגה מודיעין בתחום העסקי בחלקו כמאמץ של חברות גדולות לזהות איומים והזדמנויות בסביבה העסקית ובחלקו כמנגנון המיועד למנוע זעזועים ומשברים במשק המדינה.

עד כה התבצע המחקר בשני התחומים- המודיעין הלאומי והעסקי בנפרד, ללא מאמץ שיטתי להשוות בין עבודת המודיעין בשני התחומים ולהסיק כיצד ניתן ללמוד מתאוריות של הישגי וכשלי המודיעין בתחום אחד לפיתוח תאוריות של הישגי וכשלונות בתחום האחר. ארגוני מודיעין, קברניטי מדינות ומנהלים בכירים בתחום העסקי משקיעים מאמץ גדול למנוע הפתעות אסטרטגיות אך הם ממשיכים להיות מופתעים.

על סמך ניתוח כשלונות מודיעיניים וכדי להבין טוב יותר את תופעת הכשלון המודיעיני, גובשה במחקר זה חלוקה חדשה לשני סוגים של הפתעות אסטרטגיות: מרוכזת ומפוזרת, המאפשרת לסווג הפתעה אסטרטגית לפי ארבעה מימדים וטיפוסי הפתעות. לפי סוג ההפתעה: מרוכזת ומפוזרת ולפי סוג הסביבה בה מתרחשת ההפתעה: אסטרטגית / לאומית או עסקית. במרכז המחקר עומדים ארבע חקרי אירוע שכל אחד מהם מהווה טיפוס אחר של הפתעה אסטרטגית: הפתעה מרוכזת ומפוזרת בתחום הלאומי והפתעה מרוכזת ומפוזרת בתחום העסקי. הניתוח ההשוואתי של הסיבות לכשלים בתחומי המודיעין מראה עד

כמה לימוד שיטתי והכרה טובה של תחום המחקר בסוג אחד של עבודת המודיעין יכול לתרום לשיפור שיטות העבודה בתחום האחר. ההבחנה בין הפתעה מרוכזת למפוזרת עשויה לסייע במניעת טעויות בחיזוי באמצעות לימוד ההדדי בין שני התחומים, בעיקר מהתחום העסקי למודיעין הלאומי וגם ההפך מהלאומי לעסקי.

אתגרי הסייבר למדיניות הישראלית (חדר 2504)

יו"ר: דוד לוי-פאור

בעשור האחרון אנו עדים למרכזיות העיסוק במרחב המקוון ("סייבר", Cyberspace) על ידי המערכת הבינלאומית, מדינות וישויות פוליטיות שונות. האינטראקציה הגוברת בסייבר נתפסת הן כאתגר לביטחון המדינה ויכולת הרגולציה שלה והן כהזדמנות המאפשרת למצב את המדינה במרחב הבינלאומי ולמול אזרחיה וכל זאת תוך שמירה על עמימות מתמשכת אודות מהותו של האיום ודרכי ההתמודדות איתו. המושב המוצע ינסה להפיג מעט מעמימות זו, באמצעות מגוון תשובות אפשריות לשאלה "כיצד מתמודדת מדינת ישראל עם אתגר הביטחון בסייבר". בפאנל יציגו חוקרים צעירים ודוקטורנטים, זוויות שונות בהתמודדות עם אתגר ביטחוני זה תוך התייחסות למימד המוסדי, הארגוני התפיסתי ולתהליכי קבלת ההחלטות המרכיבים מערכת ממשלתית חדשה זו. המערכת, שהמחקר אודותיה נמצא עדיין בתחילתו, מורכבת ממוסדות, תהליכים ותפקידים ציבוריים חדשים, ומשקפת בעשור האחרון יישום ומימוש לשורה של החלטות ופעולות חוצות משרדים המובילות לשינוי משמעותי בהתנהלות המדינה ובמדיניותה למול מה שנתפס כאתגר מרכזי למדינת ישראל.

עידו סיון סביליה

Israel's cybersecurity policy has been significantly shifted. This shift resulted from two recent governmental decisions regarding the formation and responsibilities of a new civil cybersecurity authority. The purpose of this paper is to analyze the implied socio-cultural values that design this newly established public policy. Specifically, I am seeking to understand how this policy frames the cybersecurity problem, what kind of policy-subjects this policy creates, and what type of governmental practices this policy promotes. By conducting an anthropological analysis of cyber policy decisions, this paper challenges conventional assumptions on the way cybersecurity is perceived by policymakers. Thus, it suggests innovative paths for future cyber policy research. This is achieved by applying theoretical concepts that are rarely considered in cyber policy analysis. Those concepts are applied in the following structure. First, the paper addresses the policy challenges in cyberspace. Then, it elaborates on the chosen analytical approach and explains what an anthropological analysis to public policy is. Afterwards, the paper overviews Israel's cybersecurity policy in light of the recent government decisions and discusses the theoretical concepts that construct the analysis. Finally, the paper applies those concepts to the governmental decisions themselves. The paper finds that recent Israeli cyber-policy decisions reveal specific socio-cultural values, policy subject, and a distinct risk governance approach that design Israel's cybersecurity in a certain way. By considering these aspects as a whole, we

can argue that recent governmental decisions are influenced by perceptions that complement but also contradict the way Israel's cybersecurity regime is constructed so far.

דניאל דור

בעקבות ההתפתחויות האחרונות במרחב האימים הקיברנטי, אבטחת מידע הפכה להיות נושא ניהולי מורכב. השילוב בין טכנולוגיה, מדיניות והגורם האנושי, מקשים על מקבלי ההחלטות בארגונים ציבוריים ופרטיים (נקים, משרדי ממשלה, חברות ציבוריות בתחום הפיננסי, קופות חולים, ביטוח, וחברות היי טק) לזהות את הפערים בנושאים השונים, ולקבל החלטה על תמהיל היכולות להם הם נדרשים בכדי להגן על הארגון. תהליך קבלת ההחלטות שארגונים אלו מבצעים לגבי השקעות במערכות אבטחת מידע, הינו תהליך מורכב אשר כולל מספר רב של שלבים וגורמים משפיעים. במחקר יתוארו מקבלי ההחלטות השונים כגון: מנהלי מערכות מידע (CIO), מנהלי אבטחת מידע (CISO), יועצי אבטחת מידע וספקי תוכנות אבטחת מידע ומערכת היחסים ביניהן. כמו-כן, יתוארו תהליכי קבלת ההחלטות, האופן בו הם מתבצעים החלופות והפערים הקיימים.

עמית שיניאק

In the last decade, human society has experienced a substantial process of the securitization of Cyberspace, manifested in Cybersecurity related historical events such as the Cyber-attacks during the Russia-Georgia conflict, the WikiLeaks and Snowden revelations, STUXNET and FLAME malicious computer worms, etc .

Whereas, the study of cyber-warfare and other cybersecurity related themes, has grown in the last few years, and some attempts were made by international organizations and states to reach and publicizes a common understanding on the rules of engagement (i.e. the Tallinn manuals), the employment of “soft force” by states in order to further advance the securitization of the Internet has yet to receive the proper attention by scholars, statesmen and professionals. While some attention was given to the study of state Cyber actions directed towards other state or political actors, professional and academic study hardly addressed the actions taken by states towards individuals and societies .

Therefor the main objective of my proposed research paper will be to evaluate the extent to which, during the past few years, states have increasingly sought to establish internal and external legitimacy for their control over Cyberspace. Specifically, by studying formal Israeli documentation and statements, I intend to explore the institutional use of imagined threats narratives (“Threat References”) exported to the Israeli public, in order to establish legitimacy for the state to expand its surveillance and regulatory actions in and through cyberspace, in order to establish state's security while reaffirming its sovereignty and national Israeli narrative

גיל ברעם: The Effect of Cyberwar Technologies on Force Buildup: The Israeli case

In the past decade major developments have taken place in computer based technologies, which changed almost all aspects of modern life and modern wars. Computer based technologies enable the State which holds them to achieve economic, military, civil and social

advantages. Cyber technologies enable the performance of a wide variety of actions in many areas, including information gathering, critical infrastructure protection and computer attacks in ways that did not exist before. The presented research focuses on Israel, and examines the relations between technological developments and force buildup. Israel is a highly developed high-tech country that holds advanced cyber capabilities, and stands at the frontline of research and development of cyber technologies and cyberwar .

The research is aimed at exploring the impact of cyber based war technologies, being a key stimulus for changes in military and strategic thinking, on strategic concepts, patterns of warfare and military force buildup. The hypothesis underlying this study is that technological developments lead to a change of the fighting doctrines and buildup of armies, dictating the actions to be taken and the allocation of resources.

The findings show that the leadership was able to identify the growing threats on time. The government allocated budgets, made the necessary changes and established designated units accordingly in order to deal with the immediate threats. This work presents an extensive review of the impact of cyber technologies on building strength, and examines the changes that took place. The role of the government in these processes is analyzed: The way technological change affected the country's priorities, and the way it dealt with the dangers to the national security as a result.

השלטון המקומי, לאן? (חדר 1605)

יו"ר: ניסים ערקובי

ניסים ערקובי: תמורות בהתפתחות השלטון המקומי - מיפוי כללי של מאפיינים ודפוסי פעולה

מאז תחילת המאה ה-21 התגבשה אבחנה עיונית לפיה מתפתח השלטון המקומי על-ידי שינוי צורה הן בהתאם לשינויים ספציפיים הנוצרים ביחסים בינו לבין השלטון המרכזי והן משינויים כלליים-חברתיים, כלכליים, סביבתיים ומרחביים. לאור תפישה זו ניתן להצביע על מאפיינים התוחמים שלושה עידינים המובחנים זה מזה כרונולוגית ומהותית וכן לחזות עידן רביעי שיש בו משתנים שונים של שלטון מקומי. יש לציין כי ההתפתחות מעידן מעידן אינה מתבצעת בו-זמנית משום שבכל מקום בנוסף להשפעות השנויים הכלליים נתונות המערכות השלטוניות להשפעות מקומיות. לפיכך תחימת התקופות בפרקי זמן משתנה מחברה לחברה נקבעת על ידי המשתנים המייחדים אותה.

להלן מוצעת חלוקה בעניין התפתחות במבנה ובמהות השלטון המקומי:

א. שלטון מקומי מסורתי - טרום תעשייתי.

ב. שלטון מקומי מודרני - מתועש.

ג. שלטון מקומי דמוקרטי - פוליטיקה פורמאלית.

ד. שלטון מקומי פוסט מודרני/דמוקרטי - טכנולוגי.

הצרכים והסתירות ההולכים ומתעצמים בין הנחותיו הבסיסיות של כל דגם למשנהו, יוצרים תתי-תקופות (קרי: שלבי מעבר) בין תקופה לתקופה בה השינויים מבליטים את מגבלותיו המבניות של כל דור ממשנהו ומאפשרים את שקיעתו ותקומה של שלב חדש. מכאן שנוצר מעגל שלטוני מחזורי בו עולה צורך, אשר ממומש ואחריו דעיכה וחוזר חלילה. מתח מחזורי זה, בה לידי ביטוי באמונה שהשלטון המקומי יכול

ורוצה ליטול על עצמו משימות מבלי שיהיו לו הגיבויים הנדרשים לכך בתחומים הפיסיקאליים והמקצועיים ומבלי להתחשב באילוצים אובייקטיביים הקשורים בגודל, במיקום ובחוסן חברתי-כלכלי של הרשות. סתירות אלו הלכו והחריפו על רקע התפתחויות סביבתיות, טכנולוגיות ופוליטיות.

המעבר מדגם לדגם מביא להתחדשות ורענון התנהלות השלטון המקומי המתבטא בשיפור וייעול המרחב הציבורי לרווחת התושבים. בעת הנוכחית עולה במקומות ש"נכבשו" על ידי מהפכת המידע דרישה לשקיפות ולמעורבות הציבור בתהליכים המוניציפאליים, שאיפה לאיכות ונורמות של מינהל תקין ובעיקר להפרדה בין הדרג המנהלי והפוליטי ברשות. כלומר למעבר לדגם הפעילות הרביעי: זה המוגדר כפוסט מודרני/דמוקרטי. הפרדה זו היא אבן יסוד לשינוי ומעורבות תושבי הרשות בנעשה, מסגרות ההכלה של שיתוף הציבור במתרחש במסדרונות הממסד, עשויות להוביל לשינוי תודעתי ולהעלאת המעורבות החברתית אשר תוביל להעלאת אחוזי ההצבעה ביום הבחירות. הצפייה מכך היא לשינוי מובהק ביום הבחירות שהפך מזה שנים לנחלת "מעורבים" בלבד ומתדרדר למצב של עריצות המיעוט בבחירת ראש הרשות.

על אף הקושי הנחזה והדרישה למעבר לדור רביעי בהתפתחות השלטון המקומי, צפוי שמעבר זה יתרחש במהרה, כיוון שהמהפכה הטכנולוגית-דיגיטאלית יצאה לדרכה מבלי כל אפשרות לעצור אותה. על כן, קרוב לודאי שהשלטון המקומי יסחף לאותה מערבולת הי-טקית הטוענת לשליטה על כל ההוויה האנושית. שינויים אלו נמנים על אטמוספירה חברתית חדשה הדוגלת בחברה דעתנית/לעומתית ומתעמת, הדורשת את לקיחת המושכות לידיה. ניראה כי בלתי אפשרי שתתקיים מהפכה חברתי-פוליטית משמעותית מבלי שיתקיימו שלבים מחייבים למעורבות הציבור בשלטון הכוללים: חובת דיווח והתייעצות לפני הכרעות ושותפות אזרחית פעילה בתהליכי קבלת ההחלטות.

כאפשרות מוצעת לארגון הנהגת הרשות על-פי תפיסה זו בעידן החדש, ניתן למנות מועצות ופנלים אזרחיים, משאלי עם (ציבור) בהכרעות אל-חוזר ובמקרים קיצוניים, פתיחת האפשרות להקדמת הבחירות לראש הרשות על סמך תוצאות הביצוע השנתיות ו/או עקב פגיעה מהותית בדמוקרטיה המקומית. עיצוב מחדש של היחסים בין הממשל המקומי לתושביו, דורש את ביטול הא-סימטריה ברמת המידע והידע בין השלטון לאזרחים אשר תפתח דרך אמיתית להבטחת נוכחות דמוקרטיה מקומית איתנה.

אסף מידני, שי דוד, זיאד אבו חבלה ואופיר פינס-פז: ועדה ממונה (ועדה קרואה) היבטים משפטיים ומבניים

ועדה ממונה (ועדה קרואה) היא ועדה למילוי תפקידי ראש הרשות המקומית ומועצת הרשות המקומית. לצד מקרים שבהם הוועדה הצליחה להביא לאיזון תקציבי ואספקת שירותים ציבוריים, ישנה ביקורת אודות הנחיצות וההתאמה של כלי מדיניות זה מבחינה יישומית ודמוקרטית. המאמר יסקור את הנושא של ועדות קרואות בישראל ואף במבט השוואתי ויבקש להתמקד בדגם שלטוני המוכר כ'מנהל עיר' (City Manager) הפועל בקרוב ממחצית הרשויות המקומיות בארצות הברית מזה כמאה שנה בימים כתיקונם, ועקרונות דגם 'מנהל החירום' (Emergency Manager) – Administrator) למקרי כשל עמוק בתפקוד הרשות. והכל בשינויים המחויבים לישראל. המאמר יציג את דרך עבודת ועדה מיוחדת לעניין במשרד הפנים בשיתוף החתומים מטה ואת החסמים השונים לטיפול בבעיות מדיניות בישראל. מבט שכזה יאפשר לקשר בין הביטים תיאורטיים ומעשיים כאחד בתחום החקר של עיצוב ויישום מדיניות ציבורית.

אמיר הורקין, יצחק כ"ץ וברוך מבורך: שקיפות ברשויות המקומיות ובחירה-מחדש בראש הרשות

המכהן ב-2013

המחקר הנוכחי בוחן את הקשר בין השקיפות הכוללת של הרשות המקומית לבין סיכויי הבחירה-מחדש בראש הרשות המכהן בבחירות. בנוסף, המחקר בוחן האם ישנם תחומי תוכן ספציפיים, שרמת השקיפות בהם משפיעה במיוחד על סיכויי הבחירה-מחדש בראש הרשות המכהן. כמו כן, המחקר הנוכחי מציג את תחומי התוכן בהם בולט במיוחד הצורך של התושבים בשקיפות לצורך השגת מידע החיוני להם. הנתונים האמפיריים מבוססים על שלושה בסיסי נתונים, מהם שני בסיסי מידע אובייקטיביים (מדד השקיפות של שבי"ל ותוצאות הבחירות המקומיות ב-2013) ובסיס מידע סובייקטיבי אחד (סקר דעת קהל על מדגם ארצי מייצג של 516 משיבים).

דודי אילת: תפיסת המוסריות של השלטון המקומי בעיני התושבים קשרי הגומלין בין הערכים הניהוליים, סגנון המנהיגות, אתיקה ארגונית ואמון הציבור

מטרת המחקר הייתה לחקור את הגורמים המנבאים את תפיסת המוסריות של הרשויות המקומיות אשר מייצרות תשתית לרווחת האזרחים, כמקובל וכמצופה בכל מדינה מתוקנת. חקרנו את הקשר בין הערכים הניהוליים של מנהלי מחלקות ברשויות המקומיות, סגנון המנהיגות שלהם, האקלים אתי ארגוני במחלקות ואת אמון התושבים ברשות שמתבטא בתפיסת המוסריות שלה.

התמקדנו ב-6 רשויות מקומיות: חיפה, חולון, נס ציונה, קריית אונו, מודיעין ובית אריה. במחקר השתתפו 143 מנהלי מחלקות שונות ברשויות, 279 עובדי הרשויות ו-938 תושבים. השתמשנו מערך מחקר מתאמי, שבו נעשה שימוש בשאלונים בשלוש רמות ניתוח: המנהלים, העובדים ותושבי הערים אשר נדגמו בדגימת מכסות. הנתונים שנאספו נותחו בשיטת ה-HLM, המתאימה לניתוחי רגרסיה של המשתנים המקוננים.

התוצאות הראו שגם סגנון מנהיגות מעצב וגם סגנון מנהיגות מתגמל נמצאים במתאם חיובי עם אמון הציבור כלפי הרשות המקומית. מנהלים אלו יוצרים אקלים אתי ארגוני של חוקים ותקנות, אכפתיות ויעילות המנבאים את תפיסת מוסריות הרשות בעיני התושבים. מנהלים שבטאו ערכים ניהוליים של הכוונה עצמית והשגיות השיגו אמון הציבור רב יותר כלפי המחלקות שלהם, אך מנהלים שדיווחו על הדוניזם (נהנתנות) הראו מנהיגות פאסיבית שעלולה להוביל לירידה באמון הציבור.

מסקנת המחקר הייתה כי אמון הציבור כלפי הרשות תלוי ומושפע מהגורם הניהולי האנושי ולכן חשוב מאוד להשקיע בדרג הניהולי של המחלקות בעריות. המנהלים הם אלה שיכולים ליצור את השינוי המשמעותי בחיי האנשים והארגונים על ידי יצירת אקלים אתי ארגוני שמשנה את התנהגות העובדים ואת השירות שהם נותנים לאזרח.

משילות משולבת: מציאות ו/או אתגר? (חדר 1604)

יו"ר: נטע שר-הדר וליהיא להט

נטע שר-הדר וליהיא להט: עזר כנגדו? משילות משולבת וערכים ציבוריים

הדיון במושג משילות משולבת (Collaborative Governance) תופס אחיזה בשיח האקדמי בשנים האחרונות. באופן כללי, ניתן לטעון כי מדובר בתהליך בו בעלי עניין ממגזרים שונים פועלים באופן מובנה ומשולב בתהליכי עיצוב ויישום מדיניות. נראה כי העניין הגובר בתהליך נוצר היות ומשילות משולבת נתפסת ככזו העשויה לספק מענה לקשיי המשילות בעידן הנוכחי. קשיים אלה נובעים, בין היתר,

מתהליכים של החלשות המנגנונים ההיררכיים, המעבר למודלים רשתיים, צמצום המשאבים המועברים למגזר הציבורי והחלשות המומחיות לצד המורכבות של הבעיות החברתיות והדרישה המתחזקת מצד אזרחים לקבלת שירותים טובים יותר. מגמות אלה יצרו צורך בגיוס בעלי עניין ממגזרים שונים הן בעיצוב ויישום מדיניות והן באספקה של שירותים במגזר הציבורי.

מגמה נוספת לה אנו עדים בשנים האחרונות היא התחזקות הדרישה לקידום ערכים ציבוריים, דוגמת צדק, הוגנות ושוויון. גל המחאות במדינות שונות מהווה דוגמה לדרישות אלה. בוזמן (Bozeman, 2002) מצביע על תבחינים להימנעות מכשלים בערכים ציבוריים ואולם השאלה כיצד לקדם ערכים ציבוריים כמו גם להימנע מכשל בהם, עדיין מהווה אתגר.

בהרצאה נציג דיון תיאורטי המחבר בין שתי מגמות אלה ונשאל האם התחזקותן של מגמות המשילות המשולבת (CG) עשויות לתרום לקידום ערכים ציבוריים? או לכל הפחות להימנעות מכשלים בערכים ציבוריים?

ההצגה תכלול דיון תיאורטי ובו ארבעה רבדים: ברובד הראשון, נציג את התפתחות המושג משילות משולבת ואת מקומו במרחב השיח המושגי בעידן של משילות. הרובד השני, יעסוק בתרומה שמיוחסת להסדרים של משילות משולבת מחד גיסא ולביקורת העולה מהשימוש בהם מאידך גיסא. הרובד השלישי, יעסוק בדרישה המתגברת לקידום ערכים ציבוריים במנהל הציבורי ובביטויים שלה בספרות והרובד האחרון, יתמודד עם השאלה האם מנגנוני משילות משולבת (CG) עשויים להיות המענה לדרישה לחזק את הביטויים של המימד הערכי במנהל הציבורי.

יצחק גל-נור : Democratic Collaborative Governance

Broadly, privatization can be viewed as a new ideological definition of state responsibility aimed at shifting the boundaries between public and private (or market) allocation, and a new division of tasks between the state and civic organizations. Privatization and outsourcing have led to increasing ambiguity about the boundaries of responsibility between the private sector, the third sector and the public sector, as well as to attempts at cooperation between the three. One result has been reducing the role and responsibility of the state, posing difficult questions regarding democratic accountability.

Consequently, in many countries government ministries and local authorities virtually decreased functioning in certain areas, while private and voluntary organizations operate in their stead. In addition, the civil service resulted in diminished state capacity to deal with big challenges such as natural disasters, or corruption.

One new idea is that instead of trying to restore the previous system, a new way of collaboration between the three sectors has to be envisaged. Not just contracting-out or even coordination, or cooperation-- but real collaborative governance (CG) in terms of policy design, management structure, financial allocation, decision-making, implementation and oversight .

The perplexing problem is who exactly will be responsible to the public for the outcomes of such new structures and processes? What would happen to the (old- fashioned?) principle of an autonomous civil service in parliamentary democracies such as Israel? Is it possible to develop not only CG but also DCG (democratic collaborative governance)? Is this the new challenge of institution building in new and old democracies?

גייל טלשיר: לחפש מתחת לפניס? תפקיד שרות המדינה בתיאוריה ופרקטיקה דמוקרטית

אחת השאלות המרכזיות המצויות כיום על סדר היום האקדמי והציבורי היא: מה הוא תפקידו של שירות המדינה בדמוקרטיה מתקדמת בעידן הגלובליזציה? השירות הציבורי מתמודד עם שלושה אתגרים מרכזיים: הראשון, משבר אמון ביכולות הממשליות של הממשלה שמקורותיו נטועים גם באידיאולוגיה הניו- ליברלית ובמגמות הניהול הציבורי חדש; השני, משבר האמון של הציבור במערכת המפלגתית הייצוגית; והשלישי, דלות תיאורטית בפיתוח מודלים אלטרנטיביים. כל אלה רובצים לפתחו של שירות המדינה.

נראה, כי רעיון "המשילות המשולבת", מציע פתרונות של שלטון משולב - בין היתר, בדמות שילובם של - נבחרי ציבור-חברה אזרחית-שירות מדינה - כמו גם שיתופי ציבור כחלק מארגז הכלים להתחדשות של שירות המדינה בדמוקרטיה העכשווית.

ההרצאה תעסוק באתגרי המשילות המשולבת, בביקורת על מגמה זו ובפתרונות המוצעים על ידה. בעיקר אלה העשויים להתוות מסגרת מחודשת לחיזוק הלגיטימציה של השירות הציבורי ובשל כך לספק מענה למשבר האמון של הציבור הן בהיבטים של ייצוגיות והן בהיבטים של משילות ולהוביל לחיזוק מעמדו של שירות המדינה בדמוקרטיה מתקדמת.

ורדה שיפר: משילות משולבת ברשויות מקומיות

הרשויות המקומיות בישראל הן רשויות שלטוניות בלתי מנוצלות; למרות, שינויים בדרכי הבחירה של ראשי הרשויות המקומיות כבר ב-1978 – לא חל שינוי משמעותי בהיקף הסמכויות שלהם וביחס הפטרוני של משרדי הממשלה כלפי הרשויות המקומיות. רשויות מקומיות לא מעטות הוכיחו יכולות מרשימות בתחומים שונים, ואולם תופעה זו רק החמירה את הפערים בין רשויות, שכן, רשויות חזקות למדו כיצד לגרום לשלטון המרכזי לנהוג בהתאם לרצונן, ואילו החלשות, נחלשו עוד יותר. שתי המגמות הגבירו את חוסר האמון שקיים בין משרדי הממשלה (וגם בציבור) לבין הרשויות המקומיות.

ולמרות זאת הרשויות המקומיות הן גורם שלטוני נבחר ולגיטימי, המכיר את תושביו ויכול ליצור "קהילה". באותן רשויות שנטלו לעצמן סמכויות, לדוגמה – בתחום החינוך – חלו שינויים מרשימים ובשנים האחרונות יש ביניהן רשויות פריפריאליות אחדות.

מחקר הפעולה, שכותרתו "פיתוח תשתיות יישוביות לשיפור מערכת החינוך" בוחן, האם בתנאים מסוימים אפשר ליצור מודל של משילות משולבת ברמה היישובית, במיוחד ביישובים חלשים מבחינה סוציו-אקונומית ובתחומים מוגדרים. התנאים כוללים – מנהיגות מקומית שרוצה ויכולה להוביל שינויים, יכולות מקצועיות גבוהות בקרב מובילי השינוי ובמיוחד אלה האמורים ליישם את השינויים. מודל כזה יכול ליעל את תהליכי קביעת המדיניות ולאפשר את יישומם בצורה אפקטיבית יותר.

מודל המשילות המשולבת יוצר איזון אחר במערך הכוחות שבין המשרד הממשלתי, במקרה של המחקר הנוכחי - משרד החינוך, לבין הרשות המקומית, על ידי שיתוף נציגי ציבור בהתוויית המדיניות, יצירת הסכמות רחבות, והגדלה של "עוגת העוצמה" – כזו שמאפשרת חלוקה אחרת של סמכויות ותפקידים, שאיננה משחק סכום אפס המודל משפר, כמו כן, את היכולות המנהיגותיות בקרב השחקנים הרלוונטיים ביישוב.

ניתאי שרייבר: תפיסת ה"משילות המשולבת" בעמותת גוונים

עמותת גוונים היא ארגון לשינוי חברתי המנסה ליצור עבור כל אדם, את התנאים הדרושים להתפתחות. גוונים מתמקדת בסיוע לאוכלוסיות מוחלשות, המטופלות על-ידי שירותי הרווחה והבריאות. העמותה

הוקמה בשנת 1994 על ידי חברי הקיבוץ העירוני בשדרות וחלק מהתכניות של העמותה פועלות ומתפתחות בשדרות. אסטרטגיית הפיתוח של העמותה מבוססת על תפיסת השותפויות בכלל ועל עבודה במודל של "משילות משולבת" בפרט. בהרצאה נציג שתי דוגמאות למודל עבודה שפיתחה העמותה המבוסס על תפיסת ה"משילות המשולבת":

בזירה הארצית: שותפות עם משרד הבריאות בפיתוח שירותים לצעירים שעברו משבר נפשי. תהליך הפיתוח של השירותים מתבצע בשותפות מלאה של משרד הבריאות ועמותת גוונים החל משלב איתור הצרכים, דרך בניית מודל הפעלה חדשני, ועד לשלב היישום והפיתוח.

בזירה המקומית (שדרות): הקמת "צוות רחב" לנושא הגיל הרך בשדרות. הצוות כולל את הארגונים העוסקים בעבודתם היומיומית בתחום הגיל הרך (מלידה ועד גיל 6). מדובר בשותפות בין היחידות של הרשות המקומית (כגון אגף החינוך והרווחה), לבין עמותות המפעילות שירותים כגון מעונות, יחידה התפתחותית וכו'. הצוות פועל בצורה קבועה כבר למעלה מחמש שנים ועוסק בתיאום העבודה השוטפת בין הארגונים ובפיתוח של תכניות משותפות.

הצגת המודלים תתמקד בהצגת תהליך הפיתוח של המודלים ובהגדרת התנאים הדרושים להצלחה. כמו כן, בהרצאה יוצגו תובנות, שנצברו במהלך העבודה השוטפת, נוכח הצורך להתגבר על חסמים ואתגרים מסוגים שונים.

הסכסוך הערבי-ישראלי: מבט לעתיד (חדר 1603)

יו"ר: לירן הרסגור

Explaining attitudes toward the Israeli-Palestinian conflict: the role of past and current experiences

This paper explores how three time-related factors affect attitudes of Israeli Jewish people towards the Israeli-Palestinian conflict. First, following the literature on Israeli public opinion on the conflict, the paper examines variations that occurred in those attitudes over the years, i.e. how major political events such as wars, Intifadas or peace agreements affected the public's attitudes. Second, generational theories suggest that major events affect differently people of different ages. Moreover, the literature has acknowledged the important role of socialization during a national conflict and its impact on attitudes and beliefs. Despite the voluminous literature on both constitutive events and socialization processes in the Israeli-Palestinian conflict, their long-term effects on attitudes were less explored, as most studies deal with short-term effects on children or adolescents only. Long-run effects, according to generational theories, should leave a distinctive and lasting "imprint" on Israeli cohorts, which result in generational differences in attitudes and beliefs. Third, this paper explores age or lifecycle effects on attitudes towards the conflict, which derive from processes of maturation and the stage in life a person is in, such as parental status. Using public opinion surveys conducted between 2000 and 2015 the analysis utilizes Age-Period-Cohort (APC) models to estimate the effects of the three variables: age (lifecycle), period (current events) and generation (early experiences) on various kinds of political attitudes towards the Israeli-Palestinian conflict. Findings are discussed in light of previous literature as well as their implications for future Israeli public opinion on the Israeli Palestinian conflict.

טל אלוביץ': אי יציבות קואליציונית כגורם המעצב את תפיסת הביטחון ביחס לפלסטינים

במציאות הפוליטית המקומית דומה כי אי-יציבות שלטונית הינה אורחת קבועה במסדרונות הכנסת והממשלה. מעטים האנשים שיטענו כי בישראל קיימת יציבות שלטונית המלווה את ממשלות ישראל, וודאי שלא בעשורים האחרונים, והיעדרה של יציבות כזו אף הייתה לחומר במערכות הבחירות האחרונות. אחד הביטויים לאי היציבות השלטונית היא העדרה של יציבות קואליציונית. זו מתבטאת בן היתר בתחלופה גבוהה בקרב השותפות הקואליציוניות ואגב כך השפעה על עיצוב המדיניות הציבורית בישראל. אחד מהנושאים בעבורם נדרשת ממשלה מכהנת, ובדגש על העומד בראשה, לגבש מדיניות ציבורית, תפיסה, הינו ביטחון המדינה. על ממשלה נבחרת לגבש את תפיסת הביטחון שלה, פעמים רבות בהתבסס על תפיסת ביטחון קיימת, ממש בדומה לעיצוב כלי מדיניות בנושאים אחרים.

מדינת ישראל, הנמצאת במצב חירום מתמשך משנת 1948, כשלה בהצגת תפיסת ביטחון רשמית המתעדכנת מעת לעת. החיבור המקיף המתייחס לתפיסת הביטחון שנכתב על-ידי בר סמכא ברמה המדינית, ונשאר תקף לכאורה גם היום, הינו זה שנכתב על-ידי ראש הממשלה ושר הביטחון דאז, דוד בן-גוריון, בשנת 1953. יצוין כי באוגוסט 2015 פרסם הרמטכ"ל רא"ל גדי אייזנקוט מסמך המפרט את אסטרטגיית צה"ל. מסמך זה שסיווגו בלמ"ס מהווה למסמך הרשמי הראשון, מאז מסמכו של בן גוריון, המתייחס לסוגיות אסטרטגיות המנחות את דרכו של צה"ל (אציין כי צה"ל הינו נדבך מסויים בתפיסת הביטחון ואינו מיישם את כלל תפיסת הביטחון) אם כי לא פורסם על ידי דרג מנחה אלא על-ידי הגוף עצמו.

היעדרה של תפיסת ביטחון כתובה לצד היעדרה של יציבות שלטונית העלתה אצלי את המחשבה בדבר האפשרות כי בין השניים מתקיימים קשרים וכי במדינת ישראל אי היציבות הקואליציונית משפיעה על עיצוב תפיסת הביטחון ביחס לטרור הפלסטיני.

המחקר בוחן תוך שימוש בראיונות עומק ובמסמכי מדיניות כיצד משפיעה אי היציבות ובאיזו מידה.

דניאל ויינר: Battles for Legitimacy (B4L): analyzing the "Flotilla to Gaza" incident with a new theoretical framework for contemporary conflicts

Most International Relations scholars continue addressing international conflicts via a "chess logic," whereby actors seek to overcome their opponents on the battleground by devising strategies to thwart their plans. However, an increasing number of conflicts in current global politics are guided by a "performance logic": although the actors interact with one another, their real targets are not on the stage, but in the audience. The present research aims to bridge this gap between practice and theory, by proposing a new framework for analyzing contemporary conflicts. It builds on the idea that current global politics is characterized by the anarchy of legitimacy – a state of affairs that leads actors, both state and non-state, to engage in ongoing Battles for Legitimacy (B4L) to persuade local, regional and international audiences that they deserve their political support. In this paper, I present a model for a systemic analysis of these B4L based on three legitimation sources –appropriateness, consensus, and empathy– and subsequently apply it to illustrate the "Flotilla to Gaza" incident that took place in May 2010. This study constitutes a first step towards the development of a

promising research program which could not only account for past conflicts, but also help analysts and practitioners to improve their performance in the future.

מסעוד אגבריייה: הערבים בישראל: התפתחות פוליטית טבעי

מאז הקמת מדינת ישראל בשנת 1948 הערבים בישראל עוברים תהליך העצמה עצמית. הרבה גורמים משתתפים בה. האתגר שהם חווים בתהליך זה גדול בגין מדיניות מממשלות ישראל כלפיהם בלי הבדל מהותי בין הממשלות.

אנו נעסוק במידת השפעת השינויים הדרסטיים שמתרחשים באזור על האוכלוסייה הערבית בישראל. נטעון שהדבר נובע בעיקרו מראיה חדה וקולעת של הערבים בישראל למצבם הפוליטי וראיה חותכת שהמשטרים הערבים מסביב אינם דמוקרטים ואינם אמינים.

נתבסס על סקרים שהתבצעו בשנת 1988 וסקרים שהתבצעו בשנת 2015. השוואה תהיה והסבר לשינויים אפשריים ייתנו.

המחקר מגיע בסופו של עניין לתוצאה שהתפתחותם הפוליטית של הערבים בישראל כפי שהוגדרה על ידי גבראל אלמונד ואחרים היא טבעית וקשה להסיט אותם ממסלולם שקבעו לעצמם.

בחירות ופוליטיקה בעידן החדש (חדר 0601)

יו"ר: יוסי שריד

יוסי שריד: בדרך לקלפי: הנעה, הצבעה ומה שביניהן

פעולות הנעה (GOTV) לקראת בחירות הן אחד הפתרונות הבולטים העומדים לנגד עיניהם של פוליטיקאים המבקשים להגביר את שיעורי ההצבעה בבחירות. האם פעולות ההנעה גורמות לאנשים להצביע או להימנע מהצבעה? מהו המנגנון שיכול לסייע להבין מדוע, בהינתן, כי ננקטות פעולות הנעה, חלק מהאזרחים מצביעים ואילו השאר נמנעים מהצבעה?

בין האמצעים להנעה להצבעה אפשר למנות פעולות כמו ביקורי בית ושיחות ישירות פנים אל פנים של המועמדים (או נציגיהם) עם האזרחים, שליחת מכתבים הממוענים אישית לכל בעלי זכות הבחירה, חלוקת חומר פרסומי עם הודעות של "הרגע האחרון", שליחת שיחות טלפון עם מסרים מוגדרים, שיחות טלפון רובוטיות הפונות למצביע הפוטנציאלי בקולו של המועמד ועוד.

במחקר, שנועד להבין את הקשר שבין הנעה להצבעה, נבדקה השפעתה של מידת הנגישות על קשר זה. הנגישות הוגדרה "כמרחק" מביתו של המצביע הפוטנציאלי אל הקלפי. המחקר נערך כניסוי שדה רחב היקף, בבחירות אמת לרשויות המקומיות. במחקר השתתפו 13,330 מצביעים פוטנציאליים, המתגוררים בשתי ערים במפרץ חיפה. זו הפעם הראשונה שמחקר מסוג זה בחן את הקשר בין שיטות הנעה שונות, לבין נגישות של מצביעים פוטנציאליים לקלפי, להשלכות שיש לכך על אחוז ההצבעה בבחירות.

ממצאי המחקר הנוכחי מלמדים על כך שלפעולות ההנעה השפעה שונה על המצביעים כתלות במרחק מגוריהם מהקלפי. השפעה זו אינה ליניארית. היא גדולה יותר בקרב אלו המתגוררים בטווח המרחק הבינוני מהקלפי וקטנה בקרב המתגוררים במרחק הקצר ובמרחק הארוך לקלפי.

שרון חלבה-עמיר ואזי לב-און: נורמליזציה או שוויון? פייסבוק כפלטפורמת פעילות פוליטית בקמפיין

בחירות 2015

ההרצאה מציעה פרספקטיבה רחבה של פרדיגמת הנורמליזציה מול שוויון, בפייסבוק, דרך מקרה הבוחן של הבחירות לכנסת ה-20. באמצעות ניתוח כמותי רב ממדים המחקר בוחן את נוכחות הפייסבוק הן ברמה המפלגתית והן ברמה הפרסונלית (כלל המפלגות המתמודדות לכנסת, על רשימות מתמודדיהן) באמצעות בחינה מדוקדקת של שישה ממדי פעילות (תומכים, פוסטים, לייקים, תגובות, שיתופים ומדד מעורבות כללי). המחקר מבחין בין אפיוני הפעילות של המפלגות הגדולות לאלו של המפלגות הקטנות; מועמדי המפלגות הגדולות אל מול מועמדי המפלגות הקטנות ובמישור הפנים-מפלגתי בין מועמדים המוצבים במקומות הגבוהים למועמדים המוצבים במקומות נמוכים יותר. על אף שמחקרים קודמים הראו נטייה אל עבר ניבוי של שוויון בפעילות הפוליטית בפייסבוק בין שחקנים חזקים לשחקנים חלשים, המחקר מעלה כי בישראל, המאופיינת כמדינה בעלת רמת חדירות טכנולוגית גבוהה, ישנה נטייה מובהקת אל עבר מצב של נורמליזציה בכל שלוש הרמות שנבחנו, למעט מקרים יוצאים מן הכלל. ממצאים אלו עשויים להוות אינדיקציה לתהליכי נורמליזציה עתידיים בפעילות הפוליטית המקוונת במדינות בהן שיעור חדירת הפייסבוק נמוך למדי.

לביא מלמן: קמפיין הבחירות של מפלגת יהדות התורה לכנסת העשרים-2015

מפלגת יהדות התורה החלה את קמפיין הבחירות לכנסת העשרים לאחר שנתיים בספסל האופוזיציה. על-אף שזכתה במספר הקולות הגבוה ביותר מאז שהחלו שתי הסיעות, אגודת ישראל ודגל תורה, להתמודד יחד בבחירות לכנסת השלוש-עשרה-1992, ממשלת ישראל השלושים-ושלוש הוקמה כקואליציה בין מפלגות ימין ומרכז בעלות סממן חילוני. קהל היעד של מפלגת יהדות התורה, החרדי-אשכנזי, נכוון קשות במסגרת כהונה זאת לאחר שהממשלה קידמה מדיניות של שילוב הקהילה החרדית במדינת ישראל שהתבטאה בפגיעה בעצמאות מוסדות החינוך החרדיים, וגיוס בני הישיבות לצה"ל. ההחלטה לפזר את הכנסת ה-19 הובילה לפתיחת אחת ממערכות הבחירות המרתקות ביותר בחברה החרדית. על-רקע המאבק בבידול החרדי, התחזקות המפלגות הדתיות המסורתיות, הבית היהודי ושי"ס, והיווצרות מפלגה דתית חדשה, יחד, ניהלה יהדות התורה קמפיין שבמרכזו הבטחת הצבעה מלאה של כל האוכלוסייה החרדית. כמו-כן, תופעות השילוב בחברה הישראלית יצרו שינויים מרחיקי לכת ברחוב החרדי, עם התחזקות הזרם הליטאי הקיצוני בראשות הרב שמואל אוירבך מחד גיסא, והעלאת קבוצות החרדים העובדים והנשים החרדיות לסדר היום מאידך גיסא. לאחר מיפוי קהל המצביעים ועבודה עם קבוצות מיקוד, הוחלט לפצל את העבודה לשלוש קבוצות גיאוגרפיות לפי הדומיננטיות החרדית, ולפנות לשכל הישר של המצביעים המעוניינים לשמר את אורחות חייהם. יום הבחירות זימן טקטיקות מיוחדות להנעת מצביעים אל הקלפי, ונגמר בהצבעה עוצרת נשימה למפלגה, שגרעה מכוחה של המפלגה בכנסת אך סימנה עלייה במספר המצביעים. המאמר שלפניכם מציג את היערכותה של מפלגת יהדות התורה לכנסת, תוך שהוא מתאר את מבנה המפלגה, קהל היעד שלה והתפתחותה לאורך השנים. המאמר מתמקד בשלבי בחירת האסטרטגיה, ההסברה והקריאטיב, ובפעולה לאורך תקופת הקמפיין ויום הבחירות. לבסוף, יובאו תוצאות הבחירות ותיערך השוואה למפלגות הדתיות השונות ולמול תוצאות הבחירות הקודמות (המאמר מוכן).

שחף זמיר: פרסונליזציה של הפוליטיקה ברשת ישראל במבט השוואתי

אחד הנושאים שמעסיק מדעני מדינה ברחבי העולם בשנים האחרונות הוא הפרסונליזציה של הפוליטיקה. לפי ההגדרה הבסיסית מדובר על תהליך שבו הפוליטיקאים הופכים למושא הישיר של הפרשנויות

וההערכות בתהליך הפוליטי. הטענה היא שבמסגרת הפרסונליזציה המשקל של השחקן הבודד בתהליך הפוליטי עולה לאורך זמן, בעוד מרכזיות המפלגה יורדת (Rahat & Shefear, 2007). במקביל, אנו עדים לתהליך שבו חלק ניכר מהפוליטיקה מתקיימת ברשת. פוליטיקאים ומפלגות מקיימים קשר יומיומי עם הציבור במרשתת ומנהלים את המאבק הפוליטי והתחרות על תמיכת הציבור במסגרתה.

המחקר מבקש לחבר בין שתי התופעות, חיבור שטרם נחקר בצורה מקיפה ורחבה. למחקר שתי מטרות: הראשונה, לבחון האם קיימת שונות ברמות הפרסונליזציה הפוליטית במרשתת בין המפלגות בישראל והאם קיימת שונות ברמות הפרסונליזציה הפוליטית במרשתת בין ישראל לבין דמוקרטיה אחרות. השנייה, להראות כיצד ניתן לנסות להסביר את ההבדלים במידות הפרסונליזציה הפוליטית השונות ברשת בין המפלגות בישראל ובהשוואה למדינות אחרות. מטרות אלו יושגו באמצעות ניתוח נתונים ממאגר חדיש המכיל מידע לגבי השימוש ברשת של פוליטיקאים ומפלגות ב-25 דמוקרטיה ובאמצעות מדדים שטרם נעשה בהם שימוש בהקשר של הפרסונליזציה ברשת.

המחקר בחן עשר השערות שונות לגבי הקשר בין משתנים ברמת המפלגות בישראל כמו שיטת בחירת המועמדים והמנהיג, גודל המפלגה, מעמדה השלטוני, אופי המפלגה וגיל הפוליטיקאים, לבין מידות הפרסונליזציה הביזורית והריכוזית במרשתת בהיבטי ההיצע והביקוש. וכן את הקשר בין משתנים ברמת המדינות כמו סוג הדמוקרטיה, מידת היחסיות בשיטת הבחירות וסוג ההצבעה, לבין מידות הפרסונליזציה במרשתת. המחקר הראה כי בישראל מידות גבוהות של פרסונליזציה ביזורית וריכוזית במרשתת לעומת מדינות אחרות ברוב ההיבטים שנבחנו. כמו כן הוא הראה כיצד תיאוריית הנורמליזציה להסבר השימוש הפוליטי באינטרנט מסבירה באופן מסוים את מידות הפרסונליזציה ברמות השונות.

13:00-11:30 : מושבים מקבילים

מדינת ישראל בערפל גז: האקופוליטיקה של משאבי טבע (חדר 2623)

יו"ר: מיכאל מירו

השר יובל שטייניץ

יגאל לנדאו

מאיה יעקובס

סיפור מתווה הגז הטבעי הישראלי מהווה אבן בוחן לתפישות הרווחות בממשל הישראלי על נחלת הציבור, כמו מאגרי הגז, והיכולת למנף את המשאב לטובת האינטרס הציבורי. רבות דובר על רקע התמורות העוברות על המזרח התיכון בניסיונות לשכנע בנחיצות המתווה כדי להיות שחקן משמעותי בעשורים הבאים. דובר גם ההתפתחויות בחברה הישראלית והעובדה שמדינת ישראל נצבת בפני הצורך בקביעת סדר יום מדיני, כלכלי וחברתי, משימות שניתן יהיה להוציא אל הפועל באמצעות התמלוגים שיצטברו ב"קרן העושר". הנושא הזה נמצא עדיין במרכזו של וויכוח ציבורי נוקב שכעת נמצא בפתחו של בג"צ. המתווה וההתנהלות הממשדית והאזרחית ממחישים את המציאות המשתנה שהלכה ולמעשה יוצרת אתגרים חדשים למערכת הפוליטית על כל רבדיה. אתגרים שמעלים שאלות רבות על הפרטי והציבורי, שילוב המגזר העסקי בפיתוח משאבים ציבוריים, ניצול יתר של משאבים ציבוריים כדי לממן פעולות של המגזר הפרטי ועוד שאלות רבות.

בפאנל הזה נשרטט את המהלך שיש לו השפעה מהותית על ישראל בעתיד בניסיון להבין מה מוביל את מקבלי ההחלטות לתמוך או להסתייג מתהליך זה. מה התפקיד שלהם ומה השיקולים המרכזיים

שעומדים לפנייהם? מהם צעדי המדיניות שנדרשו ונדרשים כעת? כיצד הם מתייחסים מקבלי ההחלטות לרגולטורים כמו למשל פרופ דיויד גילה? מהן ההזדמנויות הנפתחות לפני ישראל ומהם האילוצים והסיכונים לפתחה בסוגיית הגז הטבעי? כיצד מדינות אחרות מתמודדות עם אתגרים דומים?

ביטחון לאומי בזירה משתנה (2) (חדר 2506)

יו"ר: ג'ראלד שטיינברג

ג'ראלד שטיינברג: תפקידם של ארגונים לא ממשלתיים במדיניות החוץ של האיחוד האירופי: הסכסוך הערבי-ישראלי כמקרה בוחן

חולשתה המבנית של מדיניות החוץ של האיחוד האירופי, והדגש שמושם בה על עוצמה רכה בקידום נורמות תורמים ליחסים ההדוקים בין האיחוד לבין ארגוני חברה אזרחית. האיחוד מספק מימון נרחב לארגונים ומקבל מהם לגיטימציה, מידע וניתוחים. תלות הגומלין הזו מאפשרת לארגונים לא ממשלתיים להרחיב את השפעתם לתחומים רבים, בהם מדיניות החוץ האירופית.

מחקר זה מנתח את הקשר בין ארגוני חברה אזרחית לבין קבלת ההחלטות במסגרת מדיניות החוץ האירופית. באמצעות ניתוח מסמכים מטעם האיחוד האירופי בנושאים מרכזיים בהם ירושלים, שטח C, התנחלויות, אזרחים ערבים-ישראלים, ושיתופי פעולה, המאמר מציג את השפעתם הישירה של ארגונים מסוימים. אנו טוענים כי לתלות הגומלין וליחסים ההדוקים בין האיחוד האירופי לבין הארגונים יש השלכות תיאורטיות ומדיניות משמעותיות.

יצחק מועלם: תפוצה בשרות המדינה: גיוס יהודי התפוצה לבניית העצמה הגרעינית של ישראל

מטרת המחקר לבחון את השפעת אליטת הביטחון על קביעת סדר היום המדיני של ישראל. אנסה לבחון כיצד אליטת הביטחון של ישראל בראשות שר הביטחון וראש הממשלה, דוד בן גוריון, מנכ"ל וסגן שר הביטחון, שמעון פרס, ראש הוועדה לאנרגיה אטומית, גייסו את המדענים היהודים בארה"ב ובצרפת לבניית תשתית הידע המדעי, ואת בעלי ההון היהודי בעולם לבניית המערכת הארגונית טכנולוגית, הכור בדימונה. ניצול הידע והעצמה הכספית של היהודים אפשר לאליטת הביטחון לקבוע סדר יום ביטחוני. היכולת ליצור עצמה גרעינית צבאית שיפר את מעמדה ואת יכולתה של ישראל במאבק ההישרדות. לטענת אליטת הביטחון יש לחתור למימוש אמצעי זה ולא לסמוך רק על בריתות עם מדינות ומעצמות כפי שניטען על ידי האליטה המדינית בראשות משה שרת ולוי אשכול.

נילי שטיינפלד: A question of consent: Support and consent to state and private sector surveillance

The study examined support and consent to state and private sector surveillance.

Online survey respondents were asked several questions including social media usage questions, political orientation and participation questions, support for acts of state surveillance framed in the context of "the war on terror", support for state surveillance "for security reasons" and support for state surveillance in general. Consent to a private entity's surveillance was measured in an experimental manner, where participants were presented with an offer to connect to Facebook and allow an anonymous research institute access to their Facebook account for research purposes, in exchange for a monetary reward in variable sums .

The study's findings demonstrate that contrary to a tendency in academic literature and public debates to consider private and state surveillance as a single phenomenon in terms of methods, magnitude, and practice, individuals distinguish between these two types of surveillance when it comes to compliance and consent. Support for state surveillance does not correlate with consent to private sector surveillance, and it is considerably more consensual than the latter. Furthermore, support and consent to surveillance are rather nuanced, with different factors predicting different types of surveillance, according to the justifications and contexts of surveillance methods.

These differences suggest that in the age of constant surveillance, individuals have a relatively organized view of surveillance and distinguish between methods and contexts of private and state surveillance. However, when surveillance is described as a counteraction against terrorism or security driven, the support rate is overwhelming, bringing into question the implications of a consensus on compliance with security-related surveillance requests for the formation of systems and societies of control based on citizens' voluntarily cooperation. Such a broad consensus might influence public supervision of these types of surveillance, which, unrestricted, may have serious effects on citizens' liberty and privacy.

מוריה בר מעוז : What are we talking about when we are talking about state-secularity?

What are we talking about when we are talking about state-secularity? The last decade has witnessed a consensus of scholarly opinion that the ontological, epistemological and methodological commitments of mainstream political theories to secularism have left many political concepts underdeveloped, at best, or thoroughly distorted, at worst. One such concept is the concept of state-secularity, or state-religiosity as some call it, the lack of scholastic uniformity on the matter another indicator to the vast effects of secularism's stronghold over the field's conceptualization of issues pertaining the relationship between 'Church and State.'

The purpose of this paper is to deconstruct the concept of state-secularity in order to lift the ambiguity existing in the discipline between the modern state's secularism, secularization and secularity. By negating the secularist presumptions undergirding the popular discourse on this concept with empirical–historical evidence, this paper shows that there is no binary division between secular and religious states, or, as it mostly presented, between Western Democracy and Islamic Theocracy, because Occidental states are less secular than commonly perceived and Muslim states are more secular than usually assumed. In actuality, there is a spectrum of secularity across the world. Furthermore, the level of secularity within the state is constantly moving along the axis between laicism and theocracism according to the political and security needs of the local elites, which yield secularization and religionization as powerful political tools to secure their interests. Hence, argues the paper, the level of secularity of a state at a given time should be understood as a derivative of a trade-off between domestic pressures and external constraints. Reflecting upon these findings, the paper concludes with the understanding that, to paraphrase Durkheim, secularism and religion are nothing but the political.

פוליטיקה אורבנית: מתיאוריה למעשה (2504)

יו"ר: מיכאל בריאר וחיים יעקובי

מיכל בריאר חיים יעקובי: המתוכנן, הבלתי מתוכנן וההיפר מתוכנן – תכנון ופוליטיקה עכשוויים בירושלים

הרצאה זו תבחן שתי תצורות מגורים שהתגבשו בעיר ירושלים במקביל בשני העשורים האחרונים, הנדמות במבט ראשון כמנוגדות בתכלית זו לזו – קהילות מגודרות בדמות מגדלי יוקרה במערב ירושלים ותכניות עצמאיות במזרח העיר. למרות השוני הרב בין שתי תופעות מרחביות ותכנוניות אלו, נבקש לטעון כי שתיהן צומחות על בסיס אותן מגמות הפרטה וניאו-ליברליזציה המאפיינות את מערכת התכנון בישראל בעשורים האחרונים, ובעיקר בכל הנוגע לתכנון מגורים. מאידך, הקונטקסט של ירושלים מאפשר בחינה של תופעות אלו דווקא בהקשר של מגמות אתנו-לאומיות אשר הובילו את השיח התכנוני בירושלים לפחות מאז 1967. עולה השאלה, אם כן, באילו אופנים משתלבות מגמות של הפרטת המרחב עם מגמות קודמות הקשורות לפיזור אוכלוסין ולייחוד המרחב, אילו חפיפות נוצרות ביניהן, אך גם אילו סתירות פנימיות נוצרות בעקבות השילוב בין מגמות אלו. טענתנו היא שהמקרה של ירושלים מצביע על האופן שבו יחסי הכח האתנו-לאומיים ממשיכים להוות חלק בלתי נפרד מהמשמעות של פרקטיקות מרחביות שונות בעיר, ביניהן גם פרקטיקות המיוחסות לניאו-ליברליזציה המניחה את נסיגתה של המדינה מהכתבת סדר היום העירוני. יתרה מכך, באמצעות חשיפת הסתירות הפנימיות הטמונות בשינויים המבניים של הפרויקט הניאו-ליברלי ברצוננו להדגיש דווקא את הרצף המתקיים בין פרקטיקות התכנון למגורים המוקדמות יותר לבין פרקטיקות עכשוויות, הן של קהילות מגודרות והן של תכניות עצמאיות.

מוריאל רם: מבתי תפילה למאחזים עירוניים: בתי כנסת ומקומה של הדת במרחב האורבני הישראלי

אירועי הזמן האחרון מחדדים את העובדה שאי אפשר להבין עירוניות בכלל, בין אם בהיבט הגלובלי, האזורי או המקומי מבלי התייחס למקומה של הדת, השפעתה על המרחב האורבני ועיצובה מחדש כתוצאה משינויים שמתרחשים במרחב זה. מטרת ההרצאה לדון בנושא זה דרך הצגת מחקר אתנוגרפי של בתי כנסת עירוניים שהוקמו על ידי קהילות של יהודים מהגרים מצפון אפריקה בעכו. בהרצאתי אדון כיצד תפקידו הפוליטי של בית הכנסת השתנה באופן משמעותי כתוצאה מתמורות במרחב האורבני בו הוא ממוקם. אם עד כה ספרות המחקר דנה בבית הכנסת כאתר זיכרון, מורשת וכינונה של זהות אתנית, הרי שבמציאות האורבנית הישראלית של היום הוא מדומיין על ידי הקהילה המשתמשת בו כסוג של מאחז גיאופוליטי בשכונות בהן תמהיל האוכלוסייה הופך להיות מעורב מבחינה לאומית. מדובר בשינוי מהותי בתפקיד בית הכנסת שטרם זכה להתייחסות מחקרית והוא בולט במיוחד בעיר כמו עכו שחוה בשנים האחרונות תהליך מתמשך של שינוי דמוגרפי המייצר מציאות קונפליקטואלית. על כן מבט מחקרי על תפקידם של בתי כנסת עירוניים בעכו מאפשר הבנה טובה יותר של הדרכים בהם הדת הופכת לחלק בלתי נפרד מחוויית העירוניות כיום וכיצד חוויה זו מעצבת בתורה את האופן בו דת נחווית כאירוע יומי מתמשך.

מריק שטרן: בין החומה ללהב"ה: תושבי מזרח ירושלים בשוק העבודה העירוני

האינתיפאדה השנייה ובניית גדר ההפרדה הביאו למשבר כלכלי חריף במזרח ירושלים וניתוק פונקציונאלי ומנטאלי גובר של פלסטינים תושבי ירושלים מן הגדה המערבית. תהליכים אלו הגבירו את התלות כלכלית

והתעסוקתית של תושבי מזרח ירושלים במקורות תעסוקה, שירותים עירוניים ומסחריים במערב העיר. בהתאם לכך, משנת 2005 ואילך גדל בהתמדה שיעור העובדים הערביים בכוח העבודה הירושלמי ובהתאמה גם נוכחותם במרחבי עבודה, מסחר ופנאי במערב העיר. מאורעות קיץ 2014 (האינתיפאדה הירושלמית) הביאו לכך שהשילוב הכלכלי-מרחבי של פלסטינים אל תוך המרחב הישראלי-יהודי של ירושלים ממשיך להתרחש בתנאים של התעצמות הסכסוך האתנו-לאומי ועלייה ניכרת באלימות הפוליטית בשני חלקי העיר. כך למשל ארגונים דתיים-לאומניים כדוגמת להב"ה פועלים למניעת העסקת ערבים במערב ירושלים באמצעות הפחדה והגזעה. מאידך, חלק (מועט) מן העובדים הפלסטינים במערב ירושלים לקחו חלק בפעילות טרור בסמיכות למקום עבודתם. כתוצאה מכך, נוכחותם של עובדים פלסטינים במערב ירושלים סותרת את הגיאוגרפיה של הפחד של שתי האוכלוסיות, ומייצרת סיכון ואיום הן על העובדים הפלסטינים והן על האוכלוסייה היהודית. ההרצאה תציג מציאות זו של שילוב תעסוקתי הנובע מתלות וקיטוב כלכלי ומתקיים בתנאים של סכסוך אתנו-לאומי אלים.

קבלת החלטות בפוליטיקה הישראלית (חדר 1605)

יו"ר: אלכס מינץ

מיכל דראי: מיהו המצביע הרציונלי? קיצוניות פוליטית כגורם משפיע על דפוס קבלת החלטות
מחקר זה עוסק בתופעת הקיצוניות הפוליטית ובהשפעת תופעה זו על דפוס קבלת החלטות קוגניטיבי, כלומר, מטרתו לבדוק באיזה אופן משפיעה עמדתו הפוליטית של אדם על דפוס קבלת ההחלטות שלו. המונח "קיצוניות" מתייחס בעיקר לאינדיבידואלים או לקבוצות אשר תומכים ברעיונות או בשימוש באמצעים אשר ניצבים מעבר למרכז הפוליטי והמוסרי של החברה בהקשר אידיאולוגי או התנהגותי (Eatwell & Goodwin 2010). פעמים רבות כאשר מיוחס המונח לחקר הפוליטיקה, הוא דן בעיקר ב"קיצוניות" אשר מתבטאת בהתנגדות לחוקים המוסדרים או התנגדות לדמוקרטיה עצמה; מדובר בדחיית הערכים, התהליכים והמוסדות הקיימים במדינה הדמוקרטית (Carter, 2005). משך שנים התבססו מחקרים על ההנחה כי האדם הוא יצור רציונלי, אולם תופעת הקיצוניות מאתגרת את הנחה זו, שכן מעשים קיצוניים או עמדות קיצוניות, לרוב מאופיינים באופי קבלת החלטות שעל פניו, אינו נראה רציונלי. על כן עולה השאלה: מהי מקומה של האידיאולוגיה הקיצונית בהליך קבלת החלטות, והאם די בה לאפיין דפוס קבלת החלטות קוגניטיבי?
לצורך המחקר ועל מנת לזהות קיצוניות בעמדה פוליטית, אותרו 101 נשאלים אשר אופיינו כולם כמצביעי "יחד", מפלגתו של אלי ישי, אשר עומדת בקצה הימני של המפה הפוליטית בישראל. במקביל, אותרו 100 נשאלים בעלי מאפיינים בסיסיים דומים, אשר הצביעו (בייצוג תואם מציאות) ליתר המפלגות בישראל. לאחר האיתור והסיווג לקבוצות, נבחן הדפוס הקוגניטיבי של כל אלו בעזרת שאלון ה-GDMS – General Decision Making Style. באמצעות שאלון זה ניתן לקבוע עבור כל נבדק שהשתתף בניסוי האם הוא שייך לקבוצת מקבלי החלטות רציונאליים או לקבוצת מקבלי החלטות אינטואיטיביים.

איתי העצני: השאלה מי שואל: מסגור במשאל עם בישראל

מחקר זה עוסק בהשפעה של מסגור בניסוח של שאלת משאל עם לאשרורו של הסכם על עתידם של חבלי יהודה ושומרון ועל שאלת ההקמה של מדינה פלשתינית. מטרת המחקר היתה לבדוק באיזו מידה ישנה למסגור השפעה על תהליכי קבלת החלטות ותוצאותיהם של הבוחר הישראלי בסוגיה הפוליטית הנובעת ביותר בחברה הישראלית בחמישים השנים האחרונות.

מסגור (FRAMING) הינו תופעה בעלת השפעה ניכרת על תהליכי קבלת החלטות. השאלה אודות מידת ההשפעה של מסגור שכזה בזירה הפוליטית היא שאלה מכרעת, שחשיבותה מתחדדת פי כמה כאשר העניין נוגע להתיעצות של הנבחרים עם הציבור ששלח אותם כנציגיו אל הפרלמנט במסגרת של משאל עם. בישראל משאל העם מקובע בחוק יסוד ונסוב, כאמור, על שאלת חלוקת הארץ והנסיון לפתרון הסכסוך היהודי ערבי. השאלה העולה בהקשר זה היא מהי מידת ההשפעה של המסגור על עמדתן של קבוצות פוליטיות שונות בסוגיה בוערת ורבת שנים זו, ועד כמה יש להתחשב בקיומה. לצורך המחקר נדגמו 241 נשאלים שחולקו לשלוש קבוצות; הנדגמים נשאלו בשאלון זהה לכולם שאלות דמוגרפיות לצורך פילוח וסיווג פוליטי וכן נשאלו בשאלון ייחודי נוסף לגבי מידת תמיכתם בהסכם עם הרש"פ במעמד של משאל עם – שאלון שהכיל מניפולציות לימין ולשמאל וכן קבוצת ביקורת. האופן שבו נעשתה המניפולציה היתה בעזרת הניסוח - בהבלטת חולשות חוזקות, בשימוש בדקויות סמנטיות אופייניות, ובהבלטת פרטי מידע מסוימים - ולא במהות ההצעה. ננקטה שיטה זו על מנת שתיתכן השוואה בין הקבוצות, כאשר המתווה בוסס על דברים שהוצעו במו"מ בין ישראל לרש"פ בעבר. במחקר יש נסיון לבחון מהי מידת ההשפעה של מניפולציה שכזו על קבוצות פוליטיות של ימין שמאל ומרכז, על מנת לאפיין את הקבוצות השונות את ההתנהגויות שלהם תחת מניפולציה בכלל ותחת מניפולציה בעת משאל עם בפרט. המחקר מנסה לשפוך מעט אור על האופן והמידה בהם משפיעות מסגרות פוליטיות ומניפולציות של מסגור על תהליכי קבלת ההחלטות של הבוחרים הישראלים (ותוצאותיהם). זאת על מנת להבין מהי מידת תשומת הלב שעלינו להקדיש לפסיכולוגיה שמאחורי הפולטיקה.

תום לוריה: התנהגות הבוחר הישראלי

במחקר זה נעשה שימוש ראשוני במטריצת קבלת ההחלטות ככלי לחקירת התנהגות בוחרים. מטרתו לנסות ולאפיין את קוד החלטה של המצביע היהודי – שאינו חרדי בישראל בעת ההצבעה בבחירות לכנסת ישראל, תוך התייחסות להבדלים בין שלוש קבוצות: מצביעי ימין / מרכז / שמאל. המחקר נערך לאחר שתי מערכות הבחירות האחרונות (2013 ו- 2015). שימוש בכלי זה עשוי לאפשר מבט עמוק יותר לתחום התנהגות הבוחרים מן מתודולוגיות המחקר המסורתיות, ולהוות פתח למחקרי המשך הן בענף מדעי המדינה, והן בפסיכולוגיה. יתרה מכך, למחקר זה יישומים מעשיים בתחום הקמפיינים הפוליטיים ובניית המסגרת המפלגתית. תוצאות המחקר הראו מצביעי הימין והשמאל ברובם משתמשים בקוד החלטה רציונלי, בעוד מצביעי המרכז מתאפיינים בקוד החלטה שאינו רציונלי. בהתאם לכך, מצביעי הימין והשמאל אף נטו לקבלת החלטה מבוססת אלטרנטיבה, בעוד מצביעי המרכז נטו לקבלת החלטה מבוססת ממד. בנוסף, המחקר מגלה כי "ראש המפלגה" מהווה גורם בלתי מפוצה עבור רוב מצביעי הימין והמרכז, אך עבור מיעוט ממצביעי השמאל. תוצאות אלו, אשר מייחדות בעיקר את מצביעי מפלגות המרכז, מאפשרות כר נרחב להסקת מסקנות בנוגע לקבוצה זאת, אשר נחשבת "לקולות הצפים".

שחר רובינשטיין: חיילים בחדר הדיונים: ההשפעה של ניסיון צבאי על קבלת ההחלטות של מנהיגים ישראלים

The inherent need of man to find patterns to understand the world around him draws us to analyze past experience as a precursor of future behavior. This research utilizes such patterns to the impact of military-combat experience, or lack thereof, on Israeli heads of state's

diplomatic decision making. This tool allows us to research the impact of one of the most formative experiences of man--war. This research tests the hypothesis of military-combat experience as an aspect in a leader's personality which makes him more willing or prone to concessions in the diplomatic realm. Civil-military relations is a well-researched field, even more so in Israel, as scholars are drawn to the exceptional case of a militaristic society which encourages pluralism of ideas. However, an in-depth examination of whether combat experience has an impact on a leader's decision making has rarely been attempted. This research looks into Israeli leaders at their most trying hours; it tests their willingness and flexibility in making concessions, not in the fog of war but in the debate room. Four different types of decisions were reviewed: cease-fire agreements, peace talk initiations, prisoner exchange and unilateral withdrawals .

A comprehensive mapping of these decisions in Israel's history was done to create a new dataset which could verify the tendency of leaders with combat experience to engage in diplomatic talks and agreements. To test the level of concession made, this research attempts to quantify the pressure put on the PM internationally, politically and militarily through different accepted variables taken from known datasets. These variables are used similarly in each case to determine a level of concession made by the leader by looking at the pressure put on him when taking the decision to engage in negotiations. The study does not measure the extent to which the leader conceded in each point in time but by looking at each decision as a concession by itself it evaluates the amount of pressure put on the PM whilst making the decision .

As pressure on a leader lessens in domestic politics, in the international arena and militarily he is expected to stand his ground. The findings show a definitive statistical result which contradicts common sense; PM's with combat experience tend to concede more under low pressure. The findings also provide interesting insights to our paradigm of left-right politics, as there is little discrepancy between leaders with military-combat experience from both sides of the aisle. This research challenges our widespread perspectives on decision-making at its most critical junctures and opens a new dimension with which to understand a leader's psyche, moreover it enables a different look into Israeli leaders showing a misconception of its leaders and the way they made important decisions which had decisive effects on the geo-political sphere.

יחב"ל ופוליטיקה בעולם משתנה (חדר 1604)

יו"ר : אמנון כוורי

אמנון כוורי ומייקה אייבלס : Going Global

Since President Roosevelt broke the ironclad custom—and especially following World War II—presidents have routinely traveled outside of the United States to visit other countries, meet their leaders and speak to foreign audiences. The number of overseas trips and speeches raise important questions of what factors motivate the president to travel and speak abroad and

why presidents visit some countries while skipping others. To examine these questions, we collect and analyze all presidential international travel during the post-World War II period. We estimate the timing of presidential travel with a rich dataset on military engagements, economic conditions, public opinion, and domestic politics from 1945 to 2014. Our destination model uses data on each country the president visited and the nature of the relationship between the United States and that country. Our models demonstrate a clear and predictable pattern of timing and destination of presidential international travel.

יעקב הכט: מודל "ידיד ויריב בעת ובעונה אחת"

רקע: מאז תום המלחמה הקרה והתפרקותה של ברית המועצות בתחילת שנות ה-90, הזירה הבינלאומית הפכה לזירה חד-קוטבית, זירה בה לארצות הברית יש מעמד, שליטה והשפעה כמעט הגמוניים. אף שחקן מדינתי בזירות המשנה השונות ברחבי העולם לא ביקש או התיימר לקרוא תגר על המעמד הכמעט הגמוני של מעצמת העל האמריקנית.

המעמד הזה של ארצות הברית הולך ומתערער בצורה איטית אך הדרגתית בעשור השני של המאה ה-21. אחד מזירות המשנה האזוריות בה מתערער מעמדה של ארצות הברית הוא המזרח התיכון ואזור המפרץ הפרסי.

נושא ההרצאה: אחד מהביטויים של היחלשות המעמד המרכזי של ארצות הברית במזרח התיכון ואזור המפרץ הפרסי הוא דפוס חדש ההולך ומתפתח ביחסי הגומלין הקיימים בין שחקנים מדינתיים (שחקנים שעדיין נותרו דומיננטיים בזירה הבינלאומית), דפוס שניתן לכנותו "ידיד ויריב בעת ובעונה אחת". ארצות הברית משתפת פעולה בצורה הדוקה עם רוסיה במשא ומתן עם איראן, משא ומתן הנועד להטיל פיקוח בינלאומי על מתקניה הגרעיניים של איראן, הסדר פיקוח שיצמצם אם לא ינטרל מוקד מתיחות מרכזי במזרח התיכון (המתבטא בחשש אמריקני מפני תגובה צבאית ישראלית נגד איראן המתגרעת), אך בעת ובעונה אחת ארצות הברית ובעלות בריתה המערביות מטילות סנקציות על רוסיה לנוכח מעורבותה העמוקה במלחמת האזרחים המתחוללת באוקראינה.

ארצות הברית ובעלות בריתה המערביות חותרות ומשיגות הסדר גרעיני עם איראן, ומסירות את הסנקציות הכלכליות מעל המעצמה האזורית השיעית, אך במקביל מודאגות ופועלות נגד המעורבות והחתרנות האיראניים בעיראק, סוריה, לבנון ותימן.

דפוס ההתנהגות של "ידיד ויריב בעת ובעונה אחת" מבטא רצון אמריקני לצמצם את מוקדי המתח, החיכוך והאלימות ברחבי המזרח התיכון וזאת כדי שהיא תוכל לצמצם את מעורבותה הצבאית ופוליטית בזירה משנה זו, מגמה הנובעת מהיחלשות דרמטית של תלותה של ארצות הברית בייבוא נפט מהמזרח התיכון ואזור המפרץ הפרסי.

מור סובול: The beleaguered – Israel-Taiwan Relations in the 21st Century

Nowadays, the stagnating negotiations between Israelis and Palestinians have led to deterioration in relations between Israel and its American and European allies. Consequently, Israel has started pivoting East with the objective of strengthening its relations with Asia. However, while the literature on Israel-Asia relations has focused on the growing ties between Israel and Asian giants such as China, India and Japan, little attention has been paid to the emerging political and economic cooperation between Israel and the Republic of China – Taiwan .

What are the interests of each side in establishing stronger relations? To what extent do the Chinese and American factors influence Israel-Taiwan relations? Does the Arab/Palestinian-Israeli conflict have any effect on the relationship between both sides? Do civil society actors such as NGOs and business associations play any role in the relationship? And what are the main challenges facing this partnership? These are important questions which were largely left unexplored.

Based on process-tracing analysis and elite interviews with Israeli and Taiwanese policy-makers and experts, this paper aspires to remedy this gap in the literature by inspecting recent developments in the relations between Israel and Taiwan. What is more, the paper aims to examine to what extent Jerusalem and Taipei are willing and/or capable of utilizing the full potential of this emerging partnership.

יותם רוזנר: מדיניות חוץ בזמן משבר: ניתוח מדיניות החוץ של ארה"ב, בריטניה, גרמניה וצרפת ביחס לאירועי האביב הערבי בין השנים 2010 - 2012

אחת משאלות היסוד בחקר מדיניות החוץ היא מדוע מדינות מסוימות בוחרות בשיתוף פעולה בעוד מדינות אחרות מעדיפות גישות כוחניות לקידום מטרותיהן. מחד, הגישה הקוגניטיבית לחקר מדיניות חוץ גורסת כי הגורם הדומיננטי בעיצוב מדיניות החוץ הוא תפיסותיהם ואמונותיהם של מקבלי החלטות, ומאידך הגישה המצבית לחקר מדיניות חוץ טוענת כי הגורם המרכזי לעיצוב מדיניות החוץ הוא האילוצים פוליטיים, הן במערכת הפוליטית הפנימית והן במערכת הבינלאומית. למרות העיסוק הממושך בנושא, טרם הוצג מודל המבהיר את האינטראקציה בין מאפיינים קוגניטיביים של מקבלי החלטות לבין אילוצים פוליטיים בקביעת מדיניות החוץ בעת משבר.

מטרת המחקר היא לבחון את השפעת האינטראקציה בין מאפייני קוגניציה של מנהיגים לבין אילוצים פוליטיים על התנהגות מדיניות החוץ של מדינות בעת משבר בינלאומי. לצורך כך, המחקר בוחן את התנהגות מדיניות החוץ של ארה"ב, בריטניה, גרמניה וצרפת ביחס לאירועי האביב הערבי. שיטת המחקר מבוססת על בניית מאגר אירועים (Event Data) הכולל את כל הפעולות שביצעו ארבע המדינות המנותחות ביחס לאירועי האביב הערבי בין השנים 2010 - 2012. מאגר הנתונים מבוסס על המתודה לניתוח מדיניות חוץ של מדינות של פרויקט (WEIS (World Event/Interaction Survey).

Kevjn Lim: Grand strategic adjustments in post-revolutionary Iran: A neoclassical realist account

This paper examines Iran's grand strategy by way of its 'adjustments' at three key inflection points. The first spans the end of the Iran-Iraq war, the collapse of the bipolar order and the First Gulf War, along with significant internal changes following Ayatollah Khomeini's death (1988-91). The second spans the events of September 11 and the US invasions of Afghanistan and Iraq (2001-3). The third corresponds to the Arab uprisings and the increasing internal and external pressures Iran faced due to its nuclear program (2011-15). Because epistemic challenges inhere in any reckoning of ends, if not means, by focusing strictly on the notion of adjustments at these inflection points, the work permits an empirically-grounded, as opposed to a more sweeping but potentially speculative analysis of grand strategy. The author adopts neoclassical realism as a conceptual framework to structure the narrative, and attempts to

furnish an explanatory framework linking systemic pressures and incentives (independent variable), via domestic filters (intervening variable), to final outcomes or grand strategic adjustments (dependent variable). Given the prominence and predominance of ideas and the structure of rule in the Islamic Republic, domestic factors focus on the 'ideational-constitutive' (national identity, regime ideology, status aspirations and state interests) and 'institutional-competitive' (elite interfactional bargaining) aspects. The paper concludes that while Iran's leaders have over the decades proven the capacity to better reconcile ends and means, as well as to identify and respond to grand strategic threats and opportunities, they have ultimately yet to transcend the vicious circle of self-manufactured challenges.

משטר ודמוקרטיה בישראל (חדר 1603)

יו"ר: מתי אבן

מתי אבן: Which Parties Succeed Most In Government Coalition Formation in Israel

The paper examines the distribution of ministerial and deputy ministerial portfolios as political payoffs in the formation of parliamentary government coalitions. This work builds on cross-national analysis of portfolio salience in coalition payoffs. However, the approach here focuses on the value of each payoff to the party receiving it in one country, Israel, in eight coalition governments from 1992 to 2015. This work emphasizes the importance of national political context by comparing the salience of ministerial positions received by nationalist, peace-seeking, Haredi, anti-clerical, and socio-economic parties. The results indicate a quantitative edge to formateur parties and a qualitative advantage to smaller parties. This has implications in terms of understanding parties as policy-seeking or office-seeking.

איילת רובבשי: אי-אמון קונסטרוקטיבי

במרס 2014 אישרה כנסת ישראל ברוב של 67 תומכים את "חוקי המשילות", תיקון לחוק יסוד: הממשלה, ותיקון לחוק הבחירות לכנסת, אשר מלבד העלאת אחוז החסימה מ-2% ל-3.25% והגבלת מספר השרים ל-19 כולל ראש הממשלה, הכיל החוק סעיף הנוגע לאפשרות הפלת ממשלה מכהנת בתנאי שיובע אמון של רוב מחברי הכנסת בממשלה חלופית, בעומד בראשה, בשרים ובקווי היסוד שלה. סעיף זה משמעו שימוש במנגנון אי-אמון קונסטרוקטיבי באופן מלא, בניגוד לזה החלקי אשר התקיים בישראל משנת 2001 ולא-אמון רגיל מאז קום המדינה. אי-אמון קונסטרוקטיבי הינו מנגנון המתקיים בשבע מדינות פרלמנטאריות בלבד, כולל ישראל, וייתכן שבשל כך אינו נחקר מספיק.

המחקר מתמקד באי-האמון הקונסטרוקטיבי בניסיון למלא לקונה מחקרית בתחום. שאלת המחקר המרכזית הינה מהי השפעתו של אי-האמון הקונסטרוקטיבי על היחסים בין הרשות המחוקקת לרשות המבצעת? על מנת לענות על שאלה זו ישנו מענה על סוגיות בסיסיות יותר במחקר, כגון הגדרת מהו אי-אמון קונסטרוקטיבי, מה ההבדל בין אי-אמון רגיל לאי-אמון קונסטרוקטיבי בכל הנוגע למגבלות הקיימות לשימוש בהצבעות, יתרונותיהם וחסרונותיהם של כל אחד מסוגי אי-האמון ביחס לרשות המחוקקת והרשות המבצעת והשפעותיו של אי-האמון הקונסטרוקטיבי על יציבות הממשלה. המחקר נותן מענה לשאלה המרכזית דרך השוואה בין אי-האמון הרגיל לאי-האמון הקונסטרוקטיבי בסוגיות אלו.

אי-האמון הקונסטרוקטיבי מספק יתרונות עבור הרשות המבצעת ויוצר חסרונות עבור הרשות המחוקקת ובכך משנה את יחסי הכוחות בין הרשויות, מעניק יציבות לזו הראשונה ומקשה על הפלתה דרך כלי שאמור להיות חלק מארגז הכלים של הרשות המחוקקת לפיקוח ובקרה על הרשות המבצעת. תרומתו של מחקר זה הינה בעיקר תיאורטית ויוצרת תשתית למחקר המשך אמפירי במדינות בהן קיים אי-אמון קונסטרוקטיבי והשוואתן למדינות עם אי-אמון רגיל אותו אבצע במהלך עבודת הדוקטורט.

מיכאל זיו-קנת: האתגרים האידאולוגיים על הדמוקרטיה הייצוגית בכנסת ה-19

Despite the profound changes in the nature of human activity in the 21st century, one thing has remained stable: the legitimizing force of democracy. However, this support might be for the idea, but not so much for its manifestation. Empirical evidence suggests that citizens and politicians alike mutually withdraw from the state, disenchanted with its politics and ability to solve social problems.

This paper seeks to identify and describe the paths the political discourse on representative democracy might take democracy through, and the meaning it holds for the legitimacy of representative democracy today. It will suggest that while political actors are bound to representative democracy as a legitimate system of government, they are actively redefining its representative institutions as symbolic institutions, devoid of political power, to connect apolitical citizens to the governing public institution. In other words, that representative democracy is being shaped to adhere to a predefined objective truth, with limited popular sovereignty – hollow representation.

This will be shown through morphological analysis of the parliamentary debates around two legislative efforts aimed at changing the institutional arrangements of Israeli democracy, taking place in the 19th Knesset. The analysis will show how ideological political actors are challenging the established institutions of representative democracy, causing of the legitimization crisis of democracy – failure to allow popular sovereignty – and reimagine modes of sovereignty.

גיניפר אושר: The Effect of Democratic Norms on Political Behavior of Diverse Youth:

Israel as a test case, in comparative perspective

In the growing comparative literature on citizenship norms and political participation, research often focuses on the country as a unit of comparison, with an apparent presumption that socio-cultural experiences within nations are of less import. This article breaks new ground by investigating the relationship between democratic norms and political behavior among diverse populations of young people in Israel, in the context of a larger study that compares Israel to 28 other advanced democracies. To investigate citizens' democratic norms I use latent class analysis to analyze the European Social Survey's 2012 extensive battery of questions on citizens' conceptions of ideal democracies for Israel in comparison to the other countries in the data. The latent class analysis for all 29 countries identifies two groups of citizens with distinctive democratic conceptions: one group emphasizes the importance of political rights, while another group emphasizes the importance of socio-economic equality. Measurement

equivalence tests show that these democratic norms are comparable across countries, including in Israel. Yet a closer analysis of the Israeli data show meaningful differences in the norms and behavior of important minority groups in Israeli democracy, namely Arab/Palestinian citizens of Israel, and highly religious Jewish citizens. At a time when various countries are facing challenges with the democratic engagement of diverse populations, this article concludes by discussing the implications of these findings for representative democracies.

סטגנציה או שינוי? האתגרים העומדים בפני המנהל הציבורי (חדר 0601)

יו"ר: הדס רוט-טולדנו

הדס רוט-טולדנו: קשרי בירוקרטים – עיתונאים במנהל ציבורי משתנה: מסטגנציה לשינוי?

במנהל הציבורי הישראלי מתקיימות שתי תרבויות מנהליות שונות זו לצד זו, המכתיבות את קשריהם של פקידים בכירים עם אנשי תקשורת.

האחת היא תרבות פתוחה ומשתפת המאפשרת מזה שנים קיומם של קשרים אישיים בין פקידים לבין עיתונאים. קשרים אפורמאליים אלו מסייעים לפקידים לקדם מדיניות ציבורית באמצעות התקשורת. לצדה, מתקיימת תרבות מנהלית שמרנית ומסתגרת. פקידים הפועלים בתוך משרדים בעלי תרבות שכזו, ממעטים לקיים קשרים אישיים עם אנשי תקשורת ובכך מונעים פעמים רבות קידומה של מדיניות ציבורית באמצעות הכלי התקשורתי.

מחקר הבוחן את שתי התרבויות המינהליות בהן מתרחשת האינטראקציה בין פקידים בכירים לבין התקשורת, מעלה מגוון של גורמים לקיומן במשרדים השונים. כמו כן מוצגות ההשלכות לקשר זה על קידומה של מדיניות ציבורית ועל סיקורה התקשורתי. כך, ככל שהאינטראקציה בין הצדדים תגבר, יקל על הפקיד הבכיר להעביר את דבר המדיניות אל עמודי העיתון. לעומת זאת, בהעדרה של אינטראקציה בין הצדדים, יתקשה הפקיד לקדם מדיניות ציבורית באמצעות התקשורת וסיקורה של אותה מדיניות יתעכב או כלל לא יוצג במדיה לסוגיה השונים.

מכאן עולה השאלה- האם נציבות שירות המדינה, במסגרת הרפורמה המתגבשת בימים אלו, מספקת מענה לשינויים שהתחוללו בעשורים האחרונים בעוצמתה של התקשורת? האם הנציבות שמה לה למטרה לקבוע נורמות חדשות שיתנו מענה לצרכי הקידום של המשרדים השונים והמדיניות אותה הם מקדמים? או שמא נציבות שירות המדינה מותירה תחום זה ללא שינוי וללא דיון מהותי בהשלכות מעמדה של התקשורת בחיי הפקידות הבכירה במשרדים השונים.

מיכל נויבאר-שני: המנהל הציבורי הדיגיטלי e-government : שדה המחקר

קיימת נטיה לייחס למונחים מנהל ציבורי דיגיטלי או ממשל אלקטרוני הגדרה צרה, המתמקדת בעיקר באספקת מידע ושירותים ממשלתיים באמצעות האינטרנט. אולם למעשה, זהו המשך ישיר של יישום מדיניות הממשל הפתוח, שהינה מנשמת אפו של המשטר הדמוקרטי משכבר הימים. הרעיון שלפיו, לציבור זכות לבקר את השלטון ולהשתתף בקבלת ההחלטות אינו חדש אבל מדיניות ממשל פתוח, כפי שהיא מתגבשת בעולם המערבי בשנים האחרונות מאפשרת הרבה מעבר למה שהיה מקובל בעבר.

היא מבקשת לשלב טכנולוגיות חדשות בתהליכים חברתיים ובפרקטיקות שלטוניות ורואה את הטכנולוגיה ככלי למימושן של רפורמות ביחסי הפרט והשלטון ובתרבות הארגונית השלטונית.

על-כן, התאמת המנהל הציבורי למתכונת אלקטרונית מעוררת לא רק שאלות יישומיות-פרקטיות, אלא גם שאלות בסיסיות יותר, שהתשובות שיינתנו להן צפויות להשפיע על עיצוב האזרחות ועל זכויות היסוד. משום כך ההחלטות העקרוניות במעבר לממשל אלקטרוני צריכות להיות מוכרעות באמצעות דיון אקדמי –ערכי.

למרות שממשל אלקטרוני קיים כבר כמה שנים, בהרבה מובנים הוא עדיין בינקותו והמחקרים בתחום אפילו צעירים יותר. עדיין לא קיימת ליבה מבוססת של מחקרים בתחום או של concept creators, ולמעשה, שדה המחקר עדיין לא בשל.

היחסים הסבוכים בין טכנולוגיית מידע והממשלה הפכו למוקד עבור מחקרים אקדמיים במספר שדות: מנהל ציבורי, התנהגות ארגונית, מדע המידע, מדעי המחשב, מנהל עסקים, משפטים ומדע המדינה. מטרתו של נייר זה הינה להציג את שדה המחקר המתייחס לממשל האלקטרוני ובעיקר, להצביע על הלקונות המרובות המאפיינות שדה זה (לדוגמה, התמקדות ברמה הארצית ולא ברמת המנהל הציבורי המקומי), אשר מונעות מהממשל האלקטרוני לממש את מדיניות הממשל הפתוח ומותרות אותו בנתיב “שירות עכשיו, דמוקרטיה אחר כך”.

רענן סוליציאנו-קינן: The Electoral Effect of Corruption-Based Impeachment

What is the electoral effect of impeachment? Answering this question is almost always impossible since the essence of impeachment is the removal of a politician from the electoral competition. However, impeachment proceedings exist in many democracies, and assessing their electoral effect is an important political question. From a normative perspective, impeachment of an elected official is problematic in the sense that it nullifies a democratic choice. Therefore, impeachment would be more easily justified had we known that the public indeed accepts the impeachment as an indication that the politician in question is indeed not a worthy electoral choice. The implication of such perceptions would be a negative electoral effect of an impeachment decision on the vote-share of the impeached politician (had she stayed on the ballot despite the impeachment).

In December 2013 the Israeli Supreme Court ordered the immediate removal of the three mayors from their positions shortly before the municipal elections, but did not ban them from putting their names on the ballot. Indeed, all three mayors ran and were reelected by their respective constituencies. We take advantage of this unique situation to estimate the electoral effect of impeachment, and the decision's effect on the weight given to corruption allegations in the elections in other cities. Using actual voting results in 65 cities, we show that the electoral effect of impeachment is modest and positive (i.e., increasing the incumbent's vote-share), and the effect of corruption allegations is negative. Furthermore, the Supreme Court decision has dramatically increased the weight given to corruption allegations. In an additional analysis we are able to show that the positive electoral effect of impeachment is concentrated in areas where the impeached incumbents enjoyed strong electoral support in the past. The paper further discusses the political and normative implications of these results.

אודי סגל: דפוסי שינוי במדיניות בטיחות בדרכים ומדיניות זיהום אוויר בישראל בעשורים האחרונים
במחקר זה אני מנתח דפוסי שינוי בשלושה תחומי מדיניות בישראל לאורך תקופה של כחצי מאה. תחומי המדיניות הם זיהום אוויר מתעשייה, זיהום אוויר מתחבורה ובטיחות בדרכים. תיאוריית עיבוד מידע א-פרופורציונאלי משמשת כמסגרת התיאורטית למחקר (גיונס ובאומגרטנר, 2005). התוצאות מראות על קשר בין נראות סוגיה והתנגדות לשינוי לדפוסי שינוי מדיניות וכמו כן שרצפי מדיניות (policy sequences) הם סוג נפוץ של תפוקת מדיניות. הממצאים מאשרים שסוגיות מדיניות אשר מתקדמות בכיוון מסוים לאורך תקופה ממושכת, בכל זאת מאופיינים בעוצמות שינוי א-פרופורציונאליות בהתאם לתיאוריית עיבוד מידע א-פרופורציונאלי.

16.50-15.20: מושבים מקבילים

יהדות ודמוקרטיה (אולם גוטסמן)

יו"ר: שוש שור

הדר ליפשיץ: השתקפות ערכיה של מדינת ישראל כיהודית ודמוקרטית ב'מחונן המושגים' בהוראת אזרחות

מודלים לחינוך לאזרחות התפתחו לאורך ההיסטוריה עוד מיוון העתיקה והיו בעיקר תוצאה של האוריינטציה המדינית והחברתית הרווחת במדינה הנתונה. מרבית החוקרים בעולם העוסקים בהוראת מקצוע האזרחות מבחינים בין שני תחומים מרכזיים: לימודי האזרחות (civic studies), שבעיקרם הם לימודים עיוניים ותוכניים, וחינוך אזרחי (civic education), שמשמעותו תהליך חינוכי מתמשך ומקיף של הקניית ערכים, ומשולב בו חינוך למעורבות בקהילה.

בדור האחרון הושפע מקצוע האזרחות בישראל מרוחה של 'וועדת קרמניצר' הרואה במקצוע האזרחות בסיס לכינון "הזהות האזרחית כזהות המשותפת לכל הישראלים" לעומת "זהויות קבוצתיות אחרות" ובהן הזהות הלאומית. הלימודים התוכניים והעיוניים של המשטר ומוסדותיו – נדחקו לשוליים. השינויים במקצוע לוו במחלוקות אידיאולוגיות עמוקות. שרי חינוך היו מעורבים במקצוע בדור האחרון. חילופי השרים הביאו לחילופי גברי במקצוע. התיאור המקובל של המחלוקת מציג גישה 'דמוקרטית' או 'פוסט ציונית' מחד, לעומת גישה 'יהודית' של 'מדינה אתנו-תרבותית' מאידך. שינויים מסוימים נעשו בתכנית הלימודים בידי השר גדעון סער ושני ספרי לימוד חדשים אושרו. בשעת כתיבת שורות אלו מתחולל פולמוס עמוק על אישור ספר שלישי, בהוצאת משרד החינוך, האמור להחליף את 'להיות אזרחים' הישן.

בשנה האחרונה עבר מקצוע האזרחות שינוי משמעותי עם הכנסת 'מחונן מושגים' האמור להחליף את ספרי הלימוד הקיימים, ולקבוע באופן מונולטי את תכני המקצוע. הפולמוס על המחונן, המניעים ליצירתו ותכניו המתחלפים מהווים תמצית של העימות הציבורי על אופיו של מקצוע האזרחות, ועל הגדרת זהותה של מדינת ישראל במסגרתו כ'יהודית' כ'דמוקרטית' והיחס בין השתיים. כותב שורות אלו התפטר מוועדת המקצוע במחאה על הכנסת 'מחונן המושגים'. בהרצאה יוצגו ההבדלים העמוקים בין הגרסאות השונות במחונן וניירות אשר פורסמו אודותיו כמצגיגים את הפולמוס על אופייה היהודי והדמוקרטי של מדינת ישראל.

עירא שרקנסקי: Judaic Sources and Israel's Democracy

One of the great mysteries of political science is the existence of democracy in Israel. Few of the founders came from a democratic society. The pre-state period might be described as a British colonial tutorial, but except for India no other British responsibility without an Anglo-Saxon culture (i.e., US, Canada, Australia, New Zealand) approached Israel's quality of democracy. During its formative years, Israel experienced war, security threat, poverty and massive immigration of needy people, almost all of them from non-democratic societies. Among other newly independent countries that emerged after World War II, comparable conditions provided convenient explanations for their departure from democratic aspirations.

So why Israel's democracy?

My best explanations come from Jewish traditions, as manifest in the Hebrew Bible and Talmud.

My lecture will take off from *Israel and Its Bible: A Political Analysis* (New York: Garland Publishing Company, 1996.)

Intellectual diversity is prominent in both sources, and the legitimacy of argument is explicit in the Talmud ..

The sources reveal a concern for legality and the more complex moral standards of righteousness and justice. There was also skepticism in the face of authority, and self-doubt. We must guard against being carried away by an enthusiasm for biblical openness to diversity. The text gives expression to a great variety of political norms. In numerous passages, however, it also expresses a shrill intolerance for anything other than conventional orthodoxy. Alongside book-length expressions of doubt and skepticism, Job and Ecclesiastes conclude with affirmations of pious reverence. Commentators explain those elements as efforts to clean the texts in order to achieve inclusion in the final canon.

אפרים פודוקסיק: משמעות הביטוי החוקתי 'יהודית ודמוקרטית'

תכליתה של התנועה הציונית מראשיתה הייתה להקים מדינת לאום יהודית בצורה של רפובליקה דמוקרטית. מטרה זו הייתה משותפת כמעט לכל זרמי הציונות, אך היא מעולם לא עוגנה כעקרונות יסוד בהסדרים החוקתיים של מדינת ישראל. מקובל לחשוב שהמצב השתנה בשעה שחוקק חוק יסוד כבוד האדם וחירותו אשר הכריז על מדינת ישראל כמדינה "יהודית ודמוקרטית". אך סברה זו מוטעית. כפי שעולה הן מהדיונים הפרלמנטריים שקדמו לחוק והן מהפרשנות המשפטית שניתנה לו לאחר מכן, אף אחת משתי המלים האלה – יהודית ודמוקרטית – אינה מסמנת את מה שהיא לכאורה אמורה לסמן. "יהודית" נתפסת בהקשר של הדת האופיינית למספר משמעותי של יהודים ולא בהקשר של לאום יהודי, וכך בעצם מהווה תחליף למושג "דתית". ואילו "דמוקרטית" אינה מתייחסת לאופיו של המשטר אלא מהווה תחליף למלה "ליברלית". למעשה, חוק יסוד כבוד האדם וחירותו קובע את דמותה של מדינת ישראל כ"מדינה דתית וליברלית".

לבלבול זה יש מספר השלכות חשובות. ראשית, הוא מעודד מתח חוקתי, כי קיים ניגוד מסוים בתוך המושג: "ליברלית ודתית" – בעוד שהמלים "יהודית ודמוקרטית" משתלבות יפה אחת בשנייה. שנית, הוא יוצר אשליה שהעקרונות הציוניים של המדינה עוגנו בחוק, ולא כך הדבר. שלישית, הוא מקל על מלאכת המתנגדים לאופייה היהודי או לאופייה הדמוקרטי של המדינה כי הוא מאפשר להם לנצל את המתח

הטמון בין "ליברלי" ו"דתני" ואת השאננות הנובעת מהאשליה שהחוק מגן על המדינה היהודית הדמוקרטית.

הגיע השעה לעגן בחוקה הישראלית את היות מדינת ישראל מדינה יהודית בעלת משטר דמוקרטי.

משה הלינגר: המשמעויות השונות לזהות היהודית והדמוקרטיה

ההרצאה תעסוק בפרשנויות השונות למשמעות הזהות היהודית והדמוקרטיה. תוצג המחלוקת בין אהרון ברק למנחם אלון בנושא, וגישת הביניים של אריאל רוזן צבי. המרצה ינמק את עמדתו הקרובה, בהיבטים שונים, לזו של אריאל רוזן צבי.

חנן שי (שוורץ): החרות-ליברליזם העברי

האדם המודרני נגאל משעבוד חברתי-פוליטי לאצולה הפיאודלית ולאבסולוטיזם של המלכים ושכלית, משעבוד לחשיבת הכנסייה. שיחרור החשיבה מעול הכנסייה והכוונתה למציאת האמת האבסולוטית שמאחורי מעשה הבריאה, חוללו את המהפכה המדעית שהקנתה לאדם הישגים חומריים מדהימים. עם זאת, היא יצרה פערים חברתיים עצומים, וניסיון ליישבם באמצעות אידיאולוגיות רציונאליות-אנושיות, אשר היו ביסודם של מהפיכות ומלחמות במאה העשרים. כתגובה לטראומות מלחמות המאה העשרים התפתח הרלטביזם ורב-תרבותיות. הדמוקרטיה הליברלית במאה העשרים ואחת נובעת מפילוסופיה אנושית-רציונאלית אשר יסודותיה בהגות ההלנית.

אולם, הדמוקרטיה הליברלית במדינת ישראל ניצבת בתוך התרבות העברית בת 4,000 השנים. בשונה מהסמכות המוחלטת של הרציונאל האנושי, האדם העברי מחוייב לערכים אבסולוטיים הטרונומיים נתונים, אשר לא נקבעו בידי אדם. הכמיהה העולה שוב ל'ארון הספרים היהודי' מחדדת את חשיבות השפעתו על הציביליזציה שלנו והסיכוי לקיומה של דמוקרטיה יציבה במדינה יהודית. על מקור הערכים, מהותם והרלוונטיות שלהם לחברות במאה ה-21 תדון ההרצאה.

תמורות בשלטון המקומי (חדר 2506)

יו"ר: אתי שריג

אתי שריג: השפעת מאזן הכוחות ברשות המקומית על תושביה

מחקרים רבים מסבירים את השפעתה של מערכת היחסים בין נדבכי השלטון (השלטון המרכזי לבין השלטון המקומי) על תפקודן של הרשויות המקומיות ואת השלכותיה על חיי התושבים. אולם, מיעוטם בחנו את מערכת היחסים בין ממלאי התפקידים ברשות המקומית (ראש הרשות, מועצת הרשות, והפקידות הבכירה) לבין עצמם, כדי להסביר את השלכותיה על תפקודה של הרשות ואת השלכותיה על חיי התושבים.

שלא כמו ברשויות המקומיות בישראל, בהן קיים דגם ממשל אחיד, בארצות הברית קיימים ארבעה דגמי ממשל מקומי (Nelson & Svara, 2010). כל דגם מתאפיין במערכת יחסים ייחודית לא רק בין נדבכי השלטון (מרכזי-מקומי), אלא גם במערכת היחסים בין ממלאי התפקידים ברשות המקומית, ועל פיה נקבעות הן מידת האוטונומיה של השלטון המקומי והן ההפרדה או אי-ההפרדה בין הדרג הפוליטי הנבחר לדרג המקצועי, כפי שהדבר בא לידי ביטוי במודל התיאורטי "הדיכוטומיה הדואלית" Feiock, Jeong & (Kim, 2003; Morgan & Watson, 1992).

בעקבות המעבר לשיטת הבחירה הישירה של ראש הרשות בשנת 1975, טוענים חברי המועצה בישראל, כי חיזוק מעמדו של ראש הרשות פוגעת בדמוקרטיה. עקב היחלשות מעמדם, נבצר מהם להשפיע כנדרש על

תהליך קבלת ההחלטות, ולכן נפגע גם ציבור הבוחרים אותו הם מייצגים; אין להם יכולת לוודא שהאינטרס הציבורי ייענה במלואו, והם גם מנועים מלשמש "גוש חוסם" בפני פעולות של ראש הרשות (Copus, 2008). במילים אחרות, השינוי בשיטת הבחירות חיזק את המשילות ברשויות המקומיות אך לא שומר על עקרונות הדמוקרטיה.

ממצאי המחקר הנוכחי מלמדים, כי בעקבות המעבר לבחירה ישירה של ראש רשות גדל הפיצול ברשויות המקומיות, וחל כרסום בכוחן של רשימות ראש הרשות הנבחר. התחזקות ראש הרשות באה לידי ביטוי בכך שהמועצה איבדה את יכולתה להדיחו ולבחור אחר תחתיו.

אין ספק, שכדי לקיים משילות מקומית יציבה נדרש ראש רשות חזק ועצמאי מבחינה פוליטית, שיוכל להנהיג (Walling, 2011). בה בעת, חברי המועצה ברשויות המקומיות צריכים לשמש משקל-נגד בניהול הרשות, כדי להבטיח כי יתקיים תהליך מאוזן של נשיאה באחריות ודיווח, ולייצג את צרכיהם של כל תושבי הרשות.

שרון חסון: מפלגות ארציות בבחירות מקומיות: מי, מתי ולמה?

בשנת 1978 נערכו לראשונה בחירות ברשויות המקומיות לאחר הרפורמה ב"חוק הרשויות המקומיות, 1965", אשר כללה שני מרכיבים משמעותיים; הפרדת מועדן ממועד הבחירות הכלליות ובחירה ישירה ורובנית לראש הרשות בעוד שלמועצת העיר נותרה שיטת הייצוג היחסי על כנה. עד כה, נחקרה השפעת הרפורמה על עלייתם של גורמים מקומיים, בין אם ראשי רשויות ובין אם מפלגות עצמאיות, וכן השפעת פיצול ההצבעה על התנהגות הבוחר. מחקר זה שואף להאיר זוות נוספת, בה המפלגות הארציות הינן שחקניות פעילות המעריכות את סיכוייהן לנצח, ומגיבות בבחירות בזירה המקומית לשינויים שהתרחשו בבחירות ברמה הארצית. המחקר יתחקה אחר הסיבות ליצירת שלוחה מקומית ויבחן כיצד שינויים במפלגת האם משפיעים על התמודדותה במועצות המקומיות? אוכלוסיית המחקר כוללת 30 רשויות מקומיות שתידגמנה בצורת אשכולות לאורך ארבעה עשורים, מאז 1973, תוך שימת דגש על פריפריה מול מרכז גיאוגרפיים וחברתיים. בכל אחת מהן ייבדק ייצוגן של המפלגות הארציות שניהנו בכנסת ערב הבחירות המקומיות ותיערך הבחנה בין מפלגות מגזריות למפלגות מצרפיות. ישנן שלוש השערות מחקר; (1) התמיכה במפלגות סקטוריאליות לאורך השנים תיהיה יציבה לעומת התמיכה במפלגות מצרפיות; (2) מפלגות ארציות שזכו בהישג משמעותי ברמה הארצית, תזכנה ליצוג רחב ברמה המקומית; (3) ככל שאחוזי התמיכה במפלגה ארצית יהיו גבוהים יותר ברשות מקומית, כך יגדל הסיכוי שתתמודד בה בבחירות המקומיות.

אורית דגני דיניסמן: בין בירוקרטיה לדמוקרטיה: ביצועים והשתתפות הציבור. ממצאים מ-60 רשויות מקומיות ו-65 ועדי יישובים ושכונות בישראל

בעשורים האחרונים חווה השלטון המקומי משבר אמון הולך וגובר מצד הציבור כלפי ההנהגה שלו וירידה ניכרת בהשתתפות הציבור. תופעה זו מתרחשת על רקע התייעלות הבירוקרטיה המקומית עם כניסת הניהול הציבורי החדש, אשר קרא לשילוב סטנדרטים מהעולם העסקי למגזר הציבורי. בעקבות רפורמה זו חלה התרחקות של המנהל מהציבור וניכרת מגמה של פאסיביות האזרחים כלקוחות המערכת ושל החלשת כוח השפעתם הפוליטי על עיצוב המדיניות.

מחקרי שלום ופוליטיקה בינ"ל מבוססת נורמות (חדר 2504)

יו"ר: אריה קצוביץ

אריה קצוביץ: צדק, הגינות, ושלום יציב

בהרצאה זו הציע מספר קשרים תיאורטיים והגדרות של הקשר המורכב שבין "צדק", "הגינות", ו"שלום יציב". על בסיס עבודתו של עמיתי פרופ' יעקב בר-סימן-טוב ז"ל וההמשגה שלי של שלום יציב, אני בודק את הקשר בין צדק, הגינות ושלום יציב על-ידי הצבת האלה: "מהם התנאים להשגת שלום יציב לאחר תהליך של מו"מ ומיקוח?" התשובה תתייחס למושג של צדק במונחים של הגינות כתנאי הכרחי אבל לא מספיק להגעה לשלום יציב. מבחינה אמפירית אני משווה בין המו"מ המוצלח בין ישראל למצרים שהביא להסכם שלום של 1979 עם המו"מ שלא הצליח בין ישראל לפלסטינאים.

שרון פרדו: Normative Power Europe and Perceptions as Cultural Filters: Israeli Civic Studies as a Case-Study

This paper focuses on the role of cultural filters in the conceptualization of the "Normative Power Europe" theoretical approach. The paper seeks to explain the significance of cultural filters in the study of external perceptions and examines the effect of such a filter on perceptions and images of the European Union in the main Israeli civic studies textbook. Analyzing the frames of "Normative Power Europe" in Israeli civic education, the paper argues that foreign policy researchers and European Union, as well as Israeli, Studies scholars should not underestimate the role of local cultural and ideological forces in the daily conduct of international affairs. Indeed, cultural filters must occupy a prominent place in the "Normative Power Europe's" diffusion model.

איתן ברק: ישראל, האמנה לאיסור הנשק הכימי, ושאלת האוניברסליות והשלכותיה – הרהורים

וערעורים (בעקבות בג"צ 7191/14, עו"ד איתי מק נ' שהב"ט ואח')

בפברואר 2015 דחה בג"צ עתירה רחבת היקף (151 עמ' על נספחיה) אשר ביקשה לחייב את שר הביטחון, משרד הביטחון והרמטכ"ל להצהיר על מחויבותם להוראות המהותיות באמנה לאיסור הנשק הכימי בדבר איסור שימוש, פיתוח, ייצור, אגירה והפצה של נשק זה (בג"צ 7191/14). לשיטת העותר, לנוכח ההצטרפות "הכמעט אוניברסלית" לאמנה, חזרת הוראותיה על מנהג בין-לאומי קיים והפרקטיקה של מדינות העולם, האיסורים לעיל באמנה משקפים מנהג הבין-לאומי. בתוך שכך הם מחייבים את ישראל, אף שזו נמנעה מלאשרר את חתימתה על האמנה מינואר 1993. הצטרפות חסרת תקדים זו משתקפת בכך שלצד ישראל נותרה בעת הגשת העתירה באוקטובר 2014 רק מיאנמר במעמד זהה של מדינה חתומה, בנוסף לארבע מדינות בלבד שבחרו להישאר מחוץ לאמנה (אנגולה, דרום סודאן, מצרים, צפון קוריאה) אשר מנתה דאז כ-190 מדינות חברות.

הגם שהעתירה נדחתה על הסף מן הטעם שאינה מגלה עילה להתערבות בג"צ בשל הנושאים המדינתיים, הביטחוניים ויחסי החוץ של ישראל שהיא מערבת, הצטרפות מיאנמר לאמנה באוגוסט 2015 ומקץ חודשיים, באוקטובר 2015, הצטרפות אנגולה, אשר הפכה לחברה ה-192 באמנה (!) מצביעה בפן המשפטי הבינלאומי על הצורך בבחינה יסודית של טענת העותר לפיה ההצטרפות הרבתי של מדינות העולם לאמנה זו יוצרת מנהג בין-לאומי מחייב בהקשרה. בפן המדיני-אסטרטגי עולה ביתר שאת הצורך בבחינה יסודית של המניעים ברקע בחירת הנהגת ישראל להיבדל משאר הקהילה הבינלאומית בחברתן המפוקפקת של

מצרים וצפון קוריאה שכן קיימים מגעים מתקדמים בין דרום סודאן לארגון לאיסור הנשק הכימי בנושא הצטרפותה לאמנה. העתירה מהווה לפיכך נקודת מוצא במאמר לבחינה מחודשת לא רק של טענותיו המשפטיות של העותר -בחינה שבג"ץ נמנע ממנה לאור הדחיה על הסף - אלא גם של מכלול השיקולים הלבר-משפטיים, גלויים וסמויים כאחד, של ישראל להישאר מחוץ לגדר הקהילה הבינלאומית בנושא חשוב זה.

שי קיווייתי: מדיניות מדינת ישראל בהקשרי חוב החשמל הפלסטיני- היבטים של עימות א-סימטרי כלכלי

עימותים א-סימטריים מוגדרים כעימותים, שבהם קיים פער מובהק מבחינת עוצמה בין הצדדים הנלחמים, כפי שעוצמה נתפסת על ידי הגישה הריאליסטית. הספרות הקיימת בנושא זה מתמודדת עם השאלה מדוע קיימים מקרים רבים, שבהם הצד החלש מבחינת עוצמה ריאליסטית-מטריאלית מצליח לנצח את הצד החזק או לכל הפחות מצליח לא להיות מובס למרות עליונות צבאית וטכנולוגית של הצד החזק. עם זאת מסגרת תיאורטית זו מגלה יכולת הסבר מועטה בהגיעה לדון בעימותים א-סימטריים המכילים רכיבים נוספים, שאינם מזוינים. המקרים האמפיריים הנבחנו בעבודה זו כוללים עימותים א-סימטריים בעלי רכיבים, שאינם מזוינים, ואינם מקבלים מענה על ידי מסגרות תיאורטיות אחרות כגון סנקציות כלכליות או תלות גומלין מורכבת. פער זה בספרות התיאורטית, העולה גם במקרה האמפירי הנבחן, הוא הבסיס לעבודה זו, החוקרת את מושג העוצמה על מנת להרחיב את המסגרת התיאורטית הקיימת אודות עימותים א-סימטריים גם לממד הכלכלי. מקרה הבוחן שאותן אבחן בעבודה זו יחולק לשלוש תקופות בוחן שונות בעימות הכלכלי הא-סימטרי בתחום משק החשמל המשותף של ישראל ושל הפלסטינים. המחקר מעלה כמה ממצאים בעלי חשיבות עבור הספרות, הנוגעת לעימותים א-סימטריים. הממצא הראשון הינו כי אין ביכולתה של המסגרת התיאורטית הקיימת כדי להסביר מקרים של עימותים א-סימטריים שאינם מזוינים, המחקר מציע הרחבה תיאורטית של המסגרת של עימותים א-סימטריים כדי שתכיל גם את המקרים האלה. הממצא השני הינו כי בתחום העימותים הכלכליים הא-סימטריים העימות מתקיים בכמה זירות במקביל, ולכן כדי לבנות מסגרת תיאורטית בעלת כוח הסבר נדרש לנתח את העוצמה בצורה רחבה תוך ביצוע קישור (linkage) בין מישורי עימות שונים. הממצא השלישי הינו כי במאבק המתקיים במישורי עוצמה שונים של ממד העוצמה הראשון, המישור הביטחוני עולה בחשיבותו על מישורים אחרים.

תקשורת ציבורית ופוליטית (חדר 1605)

יו"ר: אלונית ברנזון

ליעד פורת ואלונית ברנזון: ניצחונם התקשורתי של "האחים המוסלמים"

שנת 2012 סימנה את עלייתם של "האחים המוסלמים" לשלטון במצרים. שלושה סבבי בחירות שלוו בתעמולה תקשורתית הניבו תוצאות אופטימליות עבורם. זכייה לרוב יחסי בפרלמנט ובחירת נציגם, מוחמד מורסי, לנשיאות. במעבר של תנועה אסלאמית-פוליטית המונית זו - מאופוזיציה לשלטון - לתקשורת נודע תפקיד משמעותי.

המחקר מניח שנדבך מרכזי במסלולם של "האחים" אל השלטון שמור למאמץ שנעשה על ידם באתרים האינטרנטיים וברשתות החברתיות. הנחה נוספת שהתקשורת המצרית הממסדית אימצה חלקים מהשיח הפוליטי שלהם והציגה אותם כגורם כוח דומיננטי בהתמודדות לבחירות. בדרך זו היא סייעה להם

בהתמודדות בבחירות. ידוע כי השיח העיתונאי איננו רק המדיום שמנסח את המאבקים או את מערכות השליטה, אלא גם האובייקט שבאמצעותו נאבקים. שיטת המחקר היא איכותנית. המחקר נשען על עיתונות ועל אתרי אינטרנט של "האחים". כגון, השבועון חצאד אל-אסבוע (حصاد الاسبوع) והאתר הרשמי של "האחים" ikhwanonline.com. אלה משקפים את הקו הרשמי של הנהגת "האחים" ומבטאים מגמת הקצנה ביחס למשטר, תוך כדי הצגת התנועה כראויה לעם ולשלטון. נמצא כי פרסומי "האחים" שקדמו לבחירתם למוסדות שלטון אימצו בהדרגה טרמינולוגיה נוקבת כלפי המשטר ואנשי מפלגת השלטון לשעבר. במקביל לכך, "האחים" הגבירו במהלך 2011 את השימוש במסרים של פיוס והכלה כלפי ציבורים שונים, כמו גם כלפי צמרת הצבא. ניתוח איכותני התבצע גם בעיתונות הממסדית לאורך שנת 2011, בפרט ביומונים רבי התפוצה אל-אהראם ואל-ג'מהוריה (N=261 עיתונים) אלה משקפים את הקו של ממשלת מצרים ומפלגת השלטון. מהמחקר עולה שהעיתונות הממסדית שהתנערה לפני "האחים", שינתה את יחסה וסייעה בקידום האג'נדה הפוליטית שלהם. תרומתו הייחודית של המחקר היא בהצגת פן נוסף בניתוח תהליך הגעתם של "האחים" אל השלטון במצרים.

כלילה מגן ואפרים לפיד: בין אסטרטגיה לטקטיקה: מבט היסטורי ועכשווי על לשכת העיתונות הממשלתית

המחקר מציע לראשונה סקירה מקיפה, המתפרשת על למעלה משישים שנה, של לשכת העיתונות הממשלתית (לע"מ) לאורך שנות קיומה. חרף התפקידים הרבים שמילאה לשכת העיתונות הממשלתית היא זכתה להתייחסות מועטה מאד במחקר. יש להניח כי התעלמות זו נבעה מן התפיסה הרווחת כי לע"מ הייתה כלי טכני בידי גופי ההסברה האחרים ותו לא. כיוון שעיקר עיסוקה היה ברמה הטקטית ולא בעיצוב מדיניות וגיבוש אסטרטגיה – היא נדחקה לעיתים קרובות לקרן זווית – בקרב גופי ההסברה והעיתונות כמו גם בקרב חוקרי האקדמיה.

במחקר נבחנת השאלה האם לע"מ אכן הייתה גוף טכני גרידא, בבחינת נותן שירות ותו לא. המחקר מבוסס על ראיונות עומק עם מנהלי לע"מ ועם כתבי חוץ. מלבד זאת, נאספו ונותחו טקסטים רבים, מעיתונים, מארכיבים רשמיים, דוגמת ארכיון צה"ל וארכיון המדינה, כמו גם מחומרים היסטוריים מארכיונים פרטיים. המחקר מדגים כיצד לא אחת "השתרבו" אסטרטגיה ומדיניות גם בגוף זה שלכאורה נתפס כנותן שירות טכני ותו לא. ככלל, עולה כי השפעתה של לע"מ על התכנים של הדיפלומטיה הציבורית של ישראל הייתה מוגבלת למדי לאורך שנות קיומה. יחד עם זאת, התפיסה כאילו היה זה גוף טכני גרידא – חוטאת אף היא לאמת. מתוך המחקר עולה כי פעמים רבות הייתה לע"מ מצויה בצומת שבו יכולה הייתה לסייע, או לחילופין לפגום, ביחסים החשובים של כתבי החוץ עם מדינת ישראל. מתוך כך עולה נקודה שראוי לבחון בהקשר רחב יותר של מחקרים בדיפלומטיה ציבורית בישראל. האם המיקוד בפן האסטרטגי לא מותיר מחוץ לדיון בהכרח ממד רלוונטי וחשוב מאין כמותו, הפן הטקטי, שהוא הביטוי המעשי של המדיניות הנחקרת ?

עומר יעיר ורענן סוליציאנו-קינן: The intergroup foundations of neutrality in vocation: The politics behind perceptions of political bias

In this paper we situate partisans' perceptions of political bias in the actions and messages of neutral third parties within the context of an intergroup conflict. When partisans evaluate such actions and messages, they estimate not only which side is favored by that

action/message, but by being deeply invested in the conflict, they also consider whether that action/message poses a threat to their group's political struggle. Having reached the conclusion that their side is threatened by that action/message, they demand neutrality from the third party and claim that political bias took place. After presenting our core theoretical model, we show that prior findings from the Hostile Media Phenomenon literature and from the perceptions of bias literature provide support for our model. In addition, we empirically show that, as part of an intergroup conflict, even when partisans evaluate actions of third parties as favoring the partisans' own group, they find them much less troubling and objectionable than biases that favor the rival side. We conclude with the implications of our model.

ייסוף ואן וייק: The construction of urgency discourse around mega-projects: the Israeli case

Various studies have pointed to urgency in decision-making as a major catalyst for policy change. Urgency evokes a crisis frame in which emotions and cognitive and institutional biases are more likely to be mobilised in support of the policy references of powerful actors. As a result, decision-makers tend to be driven by emotions and opportunity, often with detrimental results for the quality of the planning process. Although urgency has such a profound influence on the quality of decision-making, little is known about how, when, and by whom urgency is constructed in the planning process of public infrastructure. By means of a discourse analysis, this study traces the timing, motives and ways actors discursively construct a sense of urgency in decision-making on the building of terminals for the reception and treatment of the natural gas that was recently found off the coast of Israel. The results of this study indicate that mostly government regulators, but also private sector actors, deliberately constructed an urgency discourse at critical moments during the planning process. By framing the planning process as urgent, regulators manipulatively presented the policy issue as a crisis, during which unorthodox planning practices were legitimised while the consideration of alternative planning solutions was precluded. Thus, urgency framing is a means of controlling both the discourse and the agenda – and therefore an exercise in power-maintenance – by entrenched interest groups.

ברק בר-זוהר: 'אחרי מות קדושים': סיקור מות ראשי ממשלה בעיתונות הישראלית

עבודת תזה מחקרית זו בדקה כיצד סוקר מותם של ראשי ממשלת ישראל: דוד-בן-גוריון, גולדה מאיר ומנחם בגין, בעיתוני 'דבר', 'הארץ', 'ידיעות אחרונות', 'הצופה' ו'המודיע' – בחודש שלאחר מותם ובטקסי אזכרתם. בחינת החודש שלאחר המוות אפשרה לנתח, לתאר ולהציג את ה'תשתית של ההנצחה'. בהמשך לכך, ניתוח הסיקור של ימי האזכרה לאורך השנים הצביע על מגמות של המשכיות ואו שינויים בעיצוב ובהנחלת הזיכרון הקולקטיבי על ציר הזמן. העבודה קשרה בין שלוש זירות חשובות: עיתונות, מנהיגים

פוליטיים וזיכרון קולקטיבי. בחינת שלושת המרכיבים הללו, לאורך ארבעה עשורים, התירה התייחסות בו-זמנית הן לדפוסי העבודה של הממסד העיתונאי בישראל והן לאופני ההנצחה של מנהיגים בעיתונות הישראלית.

בבחינת ההנצחה, העבודה התמקדה בשני מימדי מחקר איכותניים: סמכות וזמן. הפרק שעסק בסמכות התעמק לא רק בטקסט הכתוב, אלא, במידה רבה, באנשים שמאחורי הטקסט. פרק זה, העלה וניתח את הסוגיה: למי וכיצד מוענקת סמכות להספיד ולהנציח ראש ממשלה בעיתונות המודפסת? במחקר, ניסיון לחתור לנקודת מבט התחלתית המסתכלת על התנאים המוקדמים שמנחים את מערכות העיתון בעודן מקנות סמכות לגורמים חוץ-עיתונאיים כגון פוליטיקאים, היסטוריונים, "אזרחים מן השורה" ובני משפחה לעצב את הזיכרון הקולקטיבי.

הפרק שבחן את ציר הזמן תיאר כיצד פנתה העיתונות לעבר, להווה ולעתיד בהתייחסותה למוות של ראש ממשלה. השימוש התכוף בפרסום סיפורים מעברם של המנהיגים, הדגיש את תפקוד הקהילה העיתונאית כ'סוכנת זיכרון'. הצגת סיפורי העבר עיצבה את זיכרון המדינאים, לטובה ולשלילה, וחרטה דימוי מסוים לכל אחד מהם. בנוסף, תוך התייחסות ברורה להיבטים עכשוויים, העיתונות הישראלית השתמשה בזיכרון ראשי הממשלה למען שתי מטרות מרכזיות: (1) הבעת ביקורת, או תמיכה, במפלגות ובבעלי-תפקידים במערכת הפוליטית הנוכחית (2) עידוד, או מחאה, בנושא תהליכים מדיניים שעומדים-על-הפרק. כמו כן, העיתונאים נעזרו בפנייה לעתיד כדי לקשור בין זיכרונות מהמנהיגים לבין קביעת יעדים עתידיים.

מיכל שביט: תמורות באסטרטגיה התקשורתית של צה"ל 2000-2014

בדיסציפלינות השונות העוסקות במלחמות של המאה העשרים ואחת אין מחלוקת באשר לחשיבותה ומרכזיותה של המדיה כזירה מרכזית וחשובה בהתרחשותה של המלחמה. גם ממשלות, צבאות וארגוני תקשורת, החלו להסתגל לשינויים הדרמטיים במדיה ובטכנולוגיות המדיה ולהשלכותיהם והמרחב התודעתי החל לעמוד במרכזו של המאמץ הצבאי שבו המלחמה מתקיימת על הנרטיב והמדיה מזוהה כפלטפורמה אסטרטגית. צה"ל לא היה עיוור לשינויים אלו והחל מתחילת המאה ה-21 הפך באופן גובר כמו מוסדות חברתיים רבים אחרים, לצבא מדיאטיבי (Mediatized Military) במובנים רבים: הזירה התקשורתית זוהתה על ידו כזירה אסטרטגית להשפעה וכקריטית להישגים בעימות הצבאי, פעולותיו והתנהלותו המבצעית הפכו באופן גובר מתואמים ושזורים בהגיונות תקשורתיים והתקיימו בכפיות למשמעויות תדמיתיות ול'נראות' התקשורתית של פעולותיו. שימור וחיזוק דימויו הציבורי עומדים במרכזה של האסטרטגיה התקשורתית, וההשפעה על דעת הקהל בישראל ובאופן גובר גם בעולם, הופכים למטרה מרכזית בפעילות התקשורתית.

בהתבסס על ניתוח של עשרות מסמכים צבאיים וראיונות עומק מציע המחקר ניתוח סוציולוגי-היסטורי של התפתחויות באסטרטגיה התקשורתית של צה"ל בין השנים 2000-2014, על רקע העימותים הצבאיים שהתרחשו בתקופה זו. מחקר זה מאפיין ארבעה שלבים כרונולוגיים בהתפתחותה של האסטרטגיה התקשורתית של צה"ל, החל מתפיסה צרה של העברת מידע על הפעילות הצבאית בתחילת המאה הנוכחית ועד לאסטרטגיה תקשורתית גלוקאלית ושימוש בטכנולוגיות תקשורת מגוונות ומתקדמות להשפעה ולביסוס לגיטימציה בקרב קהלי יעד מגוונים. מבחינה תיאורטית התפתחויות אלו, החל מתחילת המאה ה-21, מצביעות על תהליכים גוברים של מדיאטיזציה (mediatization) שעובר צה"ל, שבמרכזם הפיכתה של המדיה למסגרת פרשנית לרבות מפעולותיו הצבאיות והאסטרטגיות ושזירות של 'הגיונות המדיה' (media logics) כמרכיב תפיסתי וארגוני בהתנהלותו למול קהלי יעד מגוונים. מבחינה תאורטית תאוריה של מדיאטיזציה תורמת לפענוח האופן שבו המדיה מתפזרת, נשזרת ומשפיעה על צה"ל, משנה אם אופיו, תפקודו וזהותו הארגונית ומאירה באור חדש את ההשלכות על המלחמה בת זמננו.

איל לוי: "זהי הזהות, טמבל!" - ארבעים שנות קיפאון אלקטורלי במערכת הפוליטית הישראלית בשנת 1977 נפתח במערכת הפוליטית הישראלית עידן חדש, שבו הביטוי "מהפך פוליטי" איננו עוד מושג תיאורטי אלא מצב אפשרי כמעט בכל מערכת בחירות. מאז אותו מהפך היסטורי, עבר השלטון בישראל מיד ליד במערכות הבחירות כמה וכמה פעמים. זאת ועוד – מפלגות שלא היו בשנות השבעים קמו ונפלו, התרחבו והתכווצו. מפלגת ספרדים שומרי תורה, מפלגת עולים מרוסיה, מפלגת טרנספר לערבים – כל אלו הם רק דוגמא אקראית למפלגות אשר שינו, לכאורה, את הנוף האלקטורלי מקצה לקצה. אלא שעיון מעמיק במפה הפוליטית ובשורשים הסוציולוגיים של המפלגות מגלה תמונת מצב שונה לחלוטין, ולפיה לא בהכרח התחולל מהפך בשנת 1977. זאת ואף זאת – לא התחולל מהפך אלקטורלי מאז שנות השבעים ועד היום, והמצב בין שני הגושים העיקריים נותר כאשר היה. במהלך ארבעה עשורים הכפילה את עצמה אוכלוסיית המדינה, כתוצאה מעלייה וכתוצאה מריבוי טבעי, אבל דבר אחד נשאר הגורם הקבוע בפוליטיקה הישראלית: יחסי הגושים הקרויים "ימין" ו"שמאל". בהסתמך על נתונים כמותיים מתוך סקר החוסן הלאומי שנערך על ידי המרכז לחקר הביטחון הלאומי באוניברסיטת חיפה, וכן ניתוח פוליטי של מערכות בחירות במהלך עשרות השנים האחרונות, מראה המחקר שיוצג בכנס כיצד הזהות הקבוצתית היא הגורם המכריע בפוליטיקה הישראלית. המערכת הפוליטית לכאורה לובשת ופושטת צורות, אבל בפועל – העדר כל שינוי בזהויותיהם הקולקטיביות של המצביעים גורם לקיפאון מוחלט ולהעדר כל תמורה פוליטית. המפתח לשינוי אלקטורלי היה, ונשאר, שייכותו הקבוצתית של המצביע בתוך הפלג החברתי המסויים שאליו הוא מרגיש את עצמו שייך. כל מנהיג שהבין זאת עד היום – הצליח להיבחר; כל מנהיג שהעדיף להתעלם ממסקנה זו – נאלץ לכלות את ימיו, במקרה הטוב, באופוזיציה.

שלמה אגוז: התזוזה מימין טריטוריאלי לימין אתני והשלכותיה על האיזון בין מדינה יהודית לדמוקרטיה

התבססות ההגמוניה של גוש הימין בפוליטיקה הישראלית עלולה להיראות מבלבלת לאור התגברות הנכונות לפשרה טריטוריאלי ולחכרה במדינה פלסטינית לאורך העשורים האחרונים. לשם הבנת הקשר בין התפתחויות אלה חשוב להבחין בין הממד הטריטוריאלי והאתני של הימין המדיני הישראלי. עד לשנות התשעים הייתה ההתנגדות לפשרות טריטוריאליות סימן הזיהוי המובהק של הימין המדיני. כיום, קשה יותר לסמן את הקו הטריטוריאלי המפריד בין עמדות הימין המדיני לעמדותיהם של אלה שאינם נמנים עם מחנה זה. מנגד, יותר ויותר גורמים בימין מדגישים סוגיות אתניות, המדגישות את זהותה היהודית של המדינה.

מטרות המאמר יהיו הצגת מיפוי ראשוני של מחנה הימין בישראל על פי שני ממדים אלה, הצגת מגמת השינוי וניתוח האתגרים שזו מציבה בפני הדמוקרטיה הישראלית.

בשלב המיפוי תוצג "ישראל ביתנו" כמייצגת המובהקת של ימין אתני שאינו ימין טריטוריאלי. מנגד, כמה מתלמידיו המובהקים של ז'בוטינסקי בפוליטיקה הישראלית יוצגו כימין טריטוריאלי מובהק אך לא כימין אתני. גורמים נוספים יוצגו כמשלבים בין השניים.

במאמר אבסס את טיעון שקיים מתח ישיר ומפורש יותר בין ערכי הדמוקרטיה לבין ערכי הימין האתני, בהשוואה לימין הטריטוריאלי. רבות נטען כי עמדות הימין הטריטוריאלי מייצרות מציאות דמוגרפית שאינה מאפשרת דמוגרפיה, אך יש בין אנשי מחנה זה הדבקים בערכי הדמוקרטיה. לא פעם נוגעת

מחלוקת זו בקריאת המציאות יותר מאשר במערכת הערכים. עמדות הימין האתני, לעומת זאת, נוגעות בליבה של השאלה הערכית בדבר האיזון בין "יהודית" ל"דמוקרטית". ייתכן והתחזקות האלמנט האתני בצד היחלשות האלמנט הטריטוריאלי בימין הישראלי, יחד עם היות הימין המחנה הפוליטי ההגמוני, מסמנים אתגר מהותי ליסודות הערכיים של הדמוקרטיה.

סיגל בן-רפאל גלנטי: התשתית הליכודית

הליכוד בשלטון רוב הזמן מאז 1977 ובניגוד לטיפולוגיות המקובלות של מפלגות דומיננטיות עשה ויתורים משמעותיים על תפיסת עולמו הבסיסית ואין לו רוב גדול, מרשים ורציף. עם זאת, נדמה שבמהלך השנים הליכוד שם תשתית חדשה לחברה הישראלית. המאמר דן בשינויים שעברה החברה הישראלית עם השנים, בתשתית הליכודית ובהצלחותיה. הוא מבליט במיוחד את יחס הליכוד לפלורליזם הישראלי, לדת היהודית, ואת "הציונות היהודית" של המפלגה, בבחינת מאפיינים הקשורים להווייה הישראלית שהתגבשה בדור האחרון. בתוך כך, הוא מבקש לעמוד על ההתבססות של המפלגה ככוח שלטוני מוביל.

אורית גלילי-צוקר: השמאל הציוני והפריפריה החברתית: חסמים, אתגרים והזדמנויות

בעוד התמיכה המעטה לה זוכה השמאל הציוני בקרב הפריפריה החברתית והגיאוגרפית של ישראל היא תופעה ידועה בפוליטיקה הישראלית, נושא זה נותר בשולי המחקר על התנהגות פוליטית בישראל. במחקר זה אנו מבקשים למלא חלל זה על ידי ניתוח התפישות של אנשים מהפריפריה החברתית והגיאוגרפית של ישראל כלפי העמדות והערכים של השמאל הציוני. לצורך זאת, אנו עושים שימוש בתוצאות סקר דעת קהל של 900 בעלי זכות בחירה (בגילאי 18 ומעלה) מהפריפריה החברתית והגיאוגרפית של ישראל, כמו גם בראיונות עם פעילים חברתיים הפועלים בפריפריה החברתית של ישראל. ממצאים ראשוניים מורים שאת החסמים שבהם נתקל השמאל הציוני בפריפריה החברתית והגיאוגרפית של ישראל ניתן לחלק לארבע קטגוריות עיקריות: ביטחון לאומי, עמדות חברתיות-כלכליות, זהות קולקטיבית של המדינה והתדמית של השמאל הציוני. לדוגמה, אנשים בפריפריה סבורים שבעשור האחרון, מפלגות השמאל הציוני (בעיקר מפלגת העבודה) נטשו את הזירה המדינית-ביטחונית בכך שלא הציגו מצע מציאותי, הגיוני, והכי חשוב, כזה שמובחן באופן מובהק מהעמדות המדיניות-ביטחוניות של הליכוד והעומד בראשה, נתניהו. בניגוד למחשבה המקובלת לפיה הפריפריה מתנגדת באופן אינהרנטי לעמדות המדיניות-ביטחוניות של מפלגת העבודה, מחקר זה טוען שיחסה של הפריפריה נובע בראש ובראשונה מהטשטוש שגזרה על עצמה המפלגה בזירה המדינית-ביטחונית. מאמר זה גם מציע המלצות במישור המוסדי, הארגוני והאידיאולוגי שעשויות לגשר על הפער בין השמאל הציוני לבין הפריפריה החברתית והגיאוגרפית של ישראל.

חילוניות ויהדות בחברה פוליטית: ישראל כמקרה בוחן (חדר 1603)

יו"ר: גיא בן-פורת

גיא בן-פורת: לחקור חילון בישראל

בהרצאה זו אבקש להציע מבט שונה על תהליכי החילון ולחרוג מהשיח האידיאולוגי והמעשה הפוליטי המוכר. השיח האידיאולוגי ממצב את החילון כתהליך הכולל בתוכו מודעות וזהות, ובו היהודי החילוני מבקש הכרה בזהותו הכפולה: היהודית והחילונית (יובל, 2007). ואולם, מאבק אידיאולוגי זה הוא רק חלק מתהליך החילון המתרחש גם כתוצאה מהתפתחויות הקשורות במה שיכונה כאן "פרקטיקות של חיי היומיום", אותן בחירות אישיות, לעתים נטולות אידיאולוגיה, המעצבות את המרחב הציבורי.

הפוליטיקה, בראייה זו, מצויה גם בזירות שאינן נחשבות בדרך כלל פוליטיות, ובמעשה היומיומי שאינו מזוהה עם הפוליטיקה. התקת הדיון לזירה של חיי היומיום ממקמת את תהליך החילון בתוך מסגרת רחבה יותר של שינויים חברתיים המתבטאים בבחירות אישיות ויוזמות הקשורות לעתים באופן רופף בלבד למשנה אידיאולוגית סדורה או לתכנית שינוי מקיפה. אבל למרות היעדר המשנה או התכנית, ואולי בשל כך, משנות אותן הבחירות והיוזמות את פני המרחב הציבורי ומעצבות את העימות האידיאולוגי, את המבנים הפוליטיים ואת כללי המשחק.

אסף ליבוביץ: אומנים ומאמינים: התקרבות הסלבס ליהדות כשיח אזרחות דמוקרטי פוסט חילוני

בשנים האחרונות שורה של סלבס ישראלים, מתארים בפומבי תהליך אישי של התקרבות למסורת היהודית, מה שגם בא לידי ביטוי בקריירה האומנותית שלהם, באלבומים, סדנאות, ראיונות ושיעורים. רבים רואים בתופעה זו נתפסת כנוגעת לתחום האישי ולא כבעלת משמעות פוליטית לדמוקרטיה הישראלית כיום ולתיאוריה הדמוקרטית בעידן הפוליטיקה של זהויות פוסט חילוניות במערב. אחרים סבורים כי תופעה זו מבטאת את התחזקותה של פוליטיקת זהויות קמאית בישראל, המכוננת שיח אזרחות פרטיקולרי, בדלני המהווה מכשול לדמוקרטיה הישראלית ולחזון הליבראלי חילוני שלה, דווקא מצד בניה ובנותיה של תעשיית התרבות והתקשורת בישראל המזוהה עם חזון ליבראלי זה. המחקר שלי מתחקה אחר הסיפור האישי של ידוענים ישראלים, זמרים, שחקנים, עיתונאים, מגישי טלוויזיה וספורטאים ואחר עולמם הרעיוני. אני מבקש, באמצעות שימוש במתודה אתנוגרפית במדע המדינה, לברר את תפיסת העולם שמציעים ידוענים אלו למשמעותה של הישראליות בעידן הפוליטיקה של זהויות זו להבין את האופן בו הידוענים תופסים את עצמם ואת תפקידם בפוליטיקה הישראלית. במחקר אני מגלה כי מתוך חוויותיהם כידוענים 'מצליחנים', והחיפוש אחר משמעות מגבשים הידוענים זהות המשלבת בין המסורתיות המזרחית, החותרת תחת הדיכוטומיה דתי-חילוני לצד ליקוט ממחוזות תרבות העידן החדש והרוחניות העכשווית. שילוב זה מפרק קטגוריות זהות קשיחות בלי לוותר על שיח הזהויות והוא מבוסס סימולטנית על מוקדי זהות יהודיים פרימורדיאליים-מקומיים וליבראליים אינדיבידואליים.

הידוענים בזהותם מייצרים תפיסת אזרחות ישראלית בעלת משמעות 'עבה', המאפשרת סולידאריות בין האזרחים על בסיס משותף 'רוחני' מגוון המעוגן בערכים ליבראליים מחד ועל מסורות וערכים מקומיים דתיים מאידך. תחת הפוליטיקה הבינארית של זהויות המאיימת לשבור את רקמת הישראליות המשותפת בין דתיות לחילוניות ובין מסורת ודמוקרטיה, מציעים הסלבס פתרון אחר לשאלת הישראליות, המבקש לנסח את המשותף הישראלי על בסיס מסורתי ורוחני, ובכך לחזק את הסולידאריות בחברה האזרחית ואת האמון של הישראלים זה בזה ובמוסדותיהם הדמוקרטים. באופן זה הידוענים משרטטים את האופן בו הפוליטיקה של זהויות עשויה לעמוד לשירות מדינת הלאום הדמוקרטית ולא רק להוות מקור לפיצול חברתי ופוליטי, דווקא בעידן פוסט-חילוני ורב תרבותי.

אודי שפיגל: מרקוס קלינגברג, יגאל עמיר וגניבורים אחרים: קווים להבנת הפוליטיקה של גבורה אלטרנטיבית במדינת ישראל

מודעה קטנה פורסמה בתחתית עמוד עיתון 'הארץ' בתאריך 4.12.15 מטעמו של מבכירי המרגלים שפעלו נגד מדינת ישראל, מי שכהן בתור סגן מנהל המכון הביולוגי בישראל. המודעה שניסח פורסמה לאחר מותו והציגה בקצרה את תולדות חייו ופועלו, כולל כמי שפעל "לטובת ברית המועצות בהתנדבות ומטעמים אידיאולוגיים" ותפיסתו ע"י שירותי הביטחון (שכינה "הנקם וההתעללות").

מה מביא מרגל שפעל נגד ישראל לפרסם מודעה בעיתון ישראלי בעברית ?

להבנת, קלינגברג המנוח מציג בפנינו הצעה לראות בו גיבור, למרות פועלו שלא לומר - בגללו. בהרצאה זו אבחן את דמותם של "גיבורים אלטרנטיביים" שפעלו בחברה הישראלית בעשורים האחרונים. מדובר בדמויות שפועלם יוצא הדופן זכה לתשומת לב תקשורתית רבה ולצידה לתגובות קשות בשיח הישראלי ההגמוני שדחה אותה כסוטים ואולי אף סימן דרכן את גבולות הלגיטימי והראוי. פועלם זה, אך בעיקר ההערכה לה הם זוכים בשולי החברה, מאפשרים לנו לראות בהם גיבורים. תפיסה הבנייתית (קונסטרוקטיביסטית) של גבורה מתמקדת בדמיון של אנשים כגיבורים או של אירועים בתור מעשי גבורה, וכן באופנים בהם נוצרים ייצוגים אלה (של האנשים ואירועים) ומתקבעים בתרבות. גבורה מתעוררת כשאנו נחשפים לייצוג תרבותי (כמו סיפור, סרט, תמונה) של עשיה אנושית מיוחדת, כאשר מספרים לנו על עשיה אנושית חיובית הגדולה ממידותיה. זו תופעה בעלת היבטים פסיכולוגיים ותרבותיים עמוקים, המסייעת לנו לשפוט את המציאות שסביבנו ולעצב בה סדר, היגיון ורגש. אנו לומדים ומלמדים דרכה על הראוי, הנכון והטוב, על השאיפות שלנו במציאות ובחלום, על החיים עצמם ועל החיים כפי שאולי היינו רוצים שיהיו בפנטזיות שלנו. אנו חשים ביטחון, שייכות ונאמנות כשבסיפורי גבורה מספרים לנו על היכולת האנושית לשלוט ולנווט את החיים האנושיים, לעצב בהם סדר ולגעת בגבולות שלהם. דמויותיהם של גיבורים אלטרנטיביים כמו ברוך גודשטיין, יגאל אמיר ומרדכי ואנונו מסייעות בכינון הסדר הישראלי במציאות הפוסט-מודרנית בת ימינו. בד בבד הם פועלים לאתגר אותו ומאיימים תמיד על אמינותו ועל ההכרח בקיומו. שניות זו מלמדת על חשיבותם ומרכזיותם בתודעה הפוליטית שלנו.

פוליטיקה במגזר הציבורי (חדר 0601)

יו"ר: משה מאור

Rhetoric and Doctrines of Policy Over- and Underreactions in Times of Crisis : משה מאור

This paper focuses on policy design processes, undertaken in the run up to a potential crisis and in times of crisis requiring drastic measures, in order to explore the policy content which is available for policymakers in the form of policy over- and underreaction options. It identifies two policy options – rhetoric and doctrine – for each mode of disproportionate policy response. These alternatives are then defined in terms of whether an all-or-nothing policy commitment is sought which is backed by a large amount of resources (e.g., money, time, political, or moral capital) available to use with discretion during a crisis. The argument advanced is that under such conditions, policy over- and underreaction rhetoric and doctrines may be carefully thought out, carefully developed, meticulously debated, and executed as planned. This argument is illustrated in military, financial and environmental domains in the U.S., Britain, Israel, the Palestinian Authority, the European Union and the OECD.

חדווה וינרסקי ואביב קדרון: גורמים למעורבות פוליטית של עובדות ועובדים במגזר הציבורי במהלך

תקופת בחירות ארציות ב-2015

מעורבות פוליטית בקרב עובדי המגזר הציבורי אופיינית לתקופות בהן מתנהלות מערכות בחירות ברמה המקומית והארצית. מטרת המחקר היא לבחון את הגורמים להבדלים במעורבות פוליטית בין נשים וגברים העובדים במגזר הציבורי במהלך תקופת הבחירות לכנסת ה-20 ב-2015. המחקר בחן את השפעתם

של גורמים ארגוניים והתנהגותיים, הן ברמת הארגון (אקלים פוליטי) והן ברמת הפרט (מחויבות ארגונית ואמון) על מעורבות פוליטית. השפעת אקלים פוליטי על התנהגויות פוליטיות בקרב עובדים במקום העבודה נחקרה בעבר. למרות זאת, מחקרים מעטים בחנו את המשתנה מעורבות פוליטית וכיצד מנגנונים פוליטיים-חברתיים-פסיכולוגיים בארגון מעודדים יחידים למעורבות פוליטית במהלך עבודתם בתקופות בהן השיח הפוליטי-דמוקרטי מתגבר – טרום מערכת אלקטוראלית. מכאן, שיש מקום למחקרים נוספים המבקשים להבין כיצד מאפייני התנהגות ארגוניים קשורים למעורבות פוליטיות בקרב עובדי המגזר הציבורי.

איסוף הנתונים והניתוח התבסס על "שיטות משולבות" ('mixed methods') ששזר בין שיטות כמותיות ואיכותיות על מנת לתת מענה לשאלת המחקר. ממצאי המחקר משלבים בין ניתוח סטטיסטי של הסקר, שבחן את המניעים למעורבות פוליטית, לראיונות אשר קודדו ונותחו על פי משתני המחקר ותימות חדשות שעלו מהראיונות.

המחקר הכמותי התבסס על סקר שנערך בקרב כ-250 מנהלים ועובדים מהרשויות מקומיות והאזורים במרכז וצפון הארץ, אשר יכולים לייצג באופן ממצה ובלעדי את התופעה הנחקרת במודל מחקר זה. נמצא במחקר נמצא כי מחויבות אפקטיבית מתווכת בין אקלים פוליטי למעורבות פוליטית בקרב גברים ואמון מתווך בין אקלים פוליטי למעורבות פוליטית בקרב נשים.

למחקר איכותני פוטנציאל ל'האנשה' של מחקר ותיאוריה על ידי הדגשת האינטראקציות האנושיות שבבסיס תופעות ויחסים בין משתנים הנחקרים. לצורך המחקר האיכותני, נערכו ראיונות פנים-אל-פנים חצי מובנים עם 12 מנהלים ועובדים מהרשויות מקומיות והאזורים במרכז וצפון הארץ שנועדו לתת הסבר נוסף להבדלים שנמצאו בין נשים לגברים.

מוטי טליאס: Voluntary Regulation as a Political Compromise: The Case of Hotel Classification in Israel

The paper analyses the return of the hotel classification (HC) in Israel as a case of voluntary regulation (VR) regime by the state. The theory of such regimes explains why states resort to VR, and what the preconditions for such a regime to succeed are. Applying this theory to the HC case reveals that the incentive structure made the chances of the choice to succeed meager. Hence, the paper asks: Why, in spite of these conditions, the state chooses the VR option? While the theory presents various factors which may affect the choice of VR by the state, it does not however differentiate the possible relative impact of each factor to the final decision. The paper argues that some challenges for the selection of VR by the state may be more critical than others, depending on the institutional relations between the actors involved. In the current case, power relations between the Ministry of Tourism and the Israeli Hotel Association dictated the choice of VR, which reflects more political than regulatory rationale.

אלברט וקסלר: Neurotic Regulations – Goals and Results of the Israeli Lobbyist Law

Many scholars claim that lobbying regulations offer increased accountability to the voters and transparency of the decision making processes, as well as diminishing gaps in the system, which would allow for corrupt behaviour. The declared goals of the Israeli Lobbyist Law were transparency, public interest and order, yet neurotic incoherence was observed when the goals and the results of the legislation were compared. If regulators are aware that their goals are

unattainable and want to pronounce an idealistic social policy to preserve underlying values even at the cost of a certain amount of deception, then the regulations would never achieve their declared goals. The law did not regulate lobbying the government, legitimised the lobbyists in the Knesset and provided for the Knesset Members (MKs) some new means of defusing public concerns over how policy was being formulated. The interviewed MKs admitted using declarative bills and legislation in order to pronounce a social policy or to preserve certain underlying values. New evidence reveals a subtle, mutually beneficial relationship between MKs and lobbyists, which may have influenced also the legislative process of the lobbying regulations. Transparency was perceived as a method to cover up the omission of dealing with real issues of needed policy change. This gap between the declared goals and the implementation of the law reveals the face of the symbolic policy and is a sign of institutional failure of the modern society.

18:30-17:00 : מושבים מקבילים

מתודולוגיות וגישות מחקר (חדר 2506)

יו"ר: תהילה קלעג'י

תהילה קלעג'י: שלוש גישות לחקר המפגש בין מודרניות למסורתיות בחברה רב תרבותית

במרכז הרצאה זו ניצבת השערת מחקר הגורסת כי אופי האתגרים של הכלכלה המודרנית, הפלורליזם, הרב תרבותיות וירידת האתוס של נאורות וחילון, מאפשרות לחברות מסורתיות ליצור דגם נשי חדש, שיש בו מחד גיסא הענות להכרח או מוטיבציה תעסוקתית, ומאידך גיסא, מייצר דגם של נשים משכילות בעלות משפחה מורחבת מבלי לפגוע בדגם המסורתי השמרני. אותו מודל נשי חדש שמתפתח, משפיע בהכרח על החברה כולה, אך יתירה מכך, הוא מהווה מכשיר רגיש לשימור ולקידום הערכים השמרניים בחברות מתבדלות.

הגישה המחקרית במחקר הנוכחי יצאה מתוך הפרדיגמה האיכותנית, והיא משלבת נתונים שנאספו במספר שיטות. הרקע התיאורטי של הרצאה זו יפתח במושג 'מודרנה' ובגישות התיאורטיות השונות כלפיו. על המודל הראשוני של המודרניזציה, נמתחה בקורת נוקבת מצד חוקרים שונים שהביעו ספקות במודל המודרנה וחשפו בעיות שונות שנתגלעו ביישומו על חברות מתפתחות. החל מאמצע שנות ה-50 ובעיקר במחצית של שנות ה-60, מחקרים מערערים אלו קיבלו תנופה מהותית והעמידו שורה של ביקורות על המודל התחילי ועל הנחותיו. הגישות הביקורתיות כלפי הנחות המודרניזציה ממשיכות להופיע עד היום, כאשר כלפי הגישה הראשונית על המודרניזציה נמתחה ביקורת במספר חזיתות, והמרכזית שבהן ביקרה אותו מבחינה רעיונית וערערה על התכנים שהוצגו במחקרי המודרניזציה. מרכז הדיון נסב סביב שאלת התוקף של הדיכוטומיה המנגידה בין מסורת למודרניות. הספרות המחקרית העכשווית ממשיכה לבקר ביתר שאת דיכוטומיה זו, כאשר בשנים האחרונות התפתחו שתי פרספקטיבות נוספות לגישות המודרניות הרווחות, האחת היא "תיאוריית הרב מודרניות" (Multiple Modernities), והאחרת היא "תיאוריית הרב תרבותיות" (Multiculturalism). זו הראשונה אינה חשה מסופקת בשיח המודרניזציה הקיים, והביקורת המרכזית שהופנתה כלפי גישת המודרנה הרווחת היא כלפי ההנחה שממנה יצאו תומכיה כי תהליך המודרנה ימחק באופן מוחלט את תרבותה המקורית של חברה מסורתית. מבחינה

תיאורטית המחקר הנוכחי מבקש להציג זווית ניתוח חדשה למסגרות התיאורטיות 'רב מודרניות' ו'רב תרבותיות' באמצעות מושג אחר שפותח במהלך המחקר. הניתוח מפרספקטיבה אחרת עשוי להעניק משמעות תיאורטית רחבה יותר לתיאוריות אלו בכלל ולחקר חברות מסורתיות בפרט.

גל אריאלי: ישראל במבט השוואתי: מהי יחידת הניתוח?

שאלת הגבולות של ישראל נתונה בויכוח מתמשך. עם זאת, מחקרים בודדים של המקרה הישראלי בחנו לעומק את השאלה "מהי יחידת הניתוח?". מאמר זה טוען כי בעוד שלשאלה זו השלכות נרחבות לאפיון ולהבנת המקרה הישראלי, קיים פער מתודולוגי מובנה המאתגר את היכולת לענות על שאלה זו. הדיון על האפיון של ישראל כדמוקרטיה ישמש להמחשת טיעון זה תוך ניתוח המחלוקת על הגדרת המשטר וכן ניתוח של מדדים בין לאומיים שונים המציעים הגדרות שונות של יחידת הניתוח ושל המשטר הישראלי.

עירית אדלר: היכרות עם הסקר החברתי אירופאי (ESS)

סדנה לחוקרים, תלמידי מחקר ותלמידי מ.א. הכותבים תזה הכוללת היכרות עם הנתונים מישראל ואפשרויות השימוש בנתונים לצורכי מחקר.

הסקר החברתי אירופאי (ESS) הינו פרויקט תשתית במדעי החברה שנועד לקדם מחקר והוראה ומדיניות ציבורית. מטרתו ליצור בסיס נתונים על עמדות, ערכים והתנהגויות והשינויים בהם לאורך זמן. ביזמת האקדמיה הלאומית למדע הצטרפה ישראל לסקר והשתתפותה מנוהלת על-ידי משרד המדע, הטכנולוגיה והחלל. הסקר נערך מדי שנתיים מאז שנת 2002 ומאפשר השוואה לאורך זמן, כמו גם השוואה בין מדינות.

שאלון הסקר החברתי אירופאי כולל למעלה מ-400 שאלות. הוא מקיף נושאים רבים העשויים לעניין חוקרים בתחומי מחקר שונים כגון מדע המדינה, מדיניות ציבורית, סוציולוגיה, פסיכולוגיה חברתית, תקשורת, חינוך, עבודה סוציאלית, לימודי עבודה וכלכלה. הסקר כולל שאלות ליבה בנושאים כמו עניין בפוליטיקה, הון חברתי, ואמון במוסדות, אפליה, תחושת רווחה סובייקטיבית, ערכים אנושיים בסיסיים, עמדות כלפי הדרה חברתית, דת, זהות (אתנית ואזרחית), חשיפה לאמצעי תקשורת שונים ושימוש בהם. בנוסף כולל השאלון שאלות בנושאים מתחלפים הכוללים: עמדות כלפי הגירה, מעורבות אזרחית ודמוקרטיה, עבודה, משפחה ורווחה, גילנות, עמדות כלפי מדינת הרווחה, אמון במערכת, החוק והמשפט הפלילי, הבנה והערכה של הדמוקרטיה, רווחה אישית וחברתית, אי שוויון בבריאות והגורמים לו. הסקר כולל גם מידע דמוגרפי-חברתי מפורט (כולל השכלה ותעסוקה) על הנחקר, בת/בת הזוג וההורים.

חברה, שוויון ורווחה (חדר 2504)

יו"ר: לורה ורטון

לורה ורטון: דת ומדינת הרווחה

Broad, international studies have demonstrated congruence between poverty and religious observance, on the one hand, and high social spending and secularism, on the other. Historically, the welfare state emerged in the period following the emancipation and the state took on many of the functions that formerly religious groups had provided: schooling, health care, welfare services, and the like. According to secularization theory, it was anticipated that this process would be linear and one-directional. The development of the welfare state

replaced and resulted in a retraction of religious groups and their ties to activities in the social sphere. Yet in Israel, a formerly socialist country, neo-liberalism has taken root and a process of curtailing welfare services and expanding privatization has been underway for some time. Religious groups fill the void left by the dismantling of state welfare services. Neo-liberal economics is paired with growing religious initiative and responsibility, with both sides sharing an agenda: the state retracts, and religious groups take over, re-asserting themselves through the provision of social services once taken on by the state. Yet the flourishing of religious NGOs that provide social services parallels the de-legitimization of political parties and the democratic process. The allegiances to religious groups replace political ones, thereby making democratic government weaker and less able to fulfill its role, both on domestic and international spheres, resulting in a self re-enforcing cycle. In Israel the reversal of the historical process of the development of the welfare state can be documented: religionization is coupled with growing impoverishment, as the state withdraws and basic social services are once again taken upon by religious groups, with far more limited resources, with less professionalism, than the state was able to provide.

טליה שוורץ: האם תיאוריית ההשתתפות הפוליטית ההתנדבותית האזרחית (CVM) יכולה להסביר התנהגות פוליטית של עובדים סוציאליים במקום עבודתם?

השיח על השתתפותם הפוליטית של עובדים סוציאליים כאזרחים לעומת אזרחים העוסקים במקצועות אחרים צמח כבר בשנות ה-60, אולם התנהגותם הפוליטית במסגרת הפרקטיקה המקצועית בה הם נוקטים זכתה להתייחסות אמפירית דלה מאוד.

עובדים סוציאליים נדרשים להשפעה בזירות הפוליטיות למען משתמשי השירותים במסגרת קוד האתיקה, מסמכי מדיניות רשמיים והנחיות פרופסיונליות, כמי שעומדים בתווך בין האזרח לבין המדינה. במסגרת השיח העוסק בדרישה זו, נשמעה לא פעם ביקורת על מעורבות מצומצמת של עובדים סוציאליים בעיצוב המדיניות החברתית המשפיעה על משתמשי שירותיהם. ביקורת זו הלכה והחריפה עם עלייתם של כוחות פוליטיים נאו-ליברליים, אשר הצליחו הלכה למעשה לצמצם את מדינת הרווחה ולפגוע בשירותים ובמשאבים העומדים לרשותם של עובדים סוציאליים בעת שהם פועלים להגיש התערבות מקצועית עבור האזרח. יחד עם זאת, ביקורת זו זכתה, עד כה, לביסוס אמפירי מועט, מכיוון שבפועל היקף מעורבותם הפוליטית של עובדים סוציאליים במסגרת עבודתם המקצועית, וכן הגורמים לה, נחקרו מעט מאוד.

ההרצאה תציג את מודל המחקר וממצאים על הגורמים להתנהגות פוליטית של עובדים סוציאליים במסגרת עבודתם המקצועית במחלקות לשירותים חברתיים. המחלקות של הרשויות המקומיות הינן שירות ציבורי מרכזי, אליו פונה אזרח בעת מצוקה אישית או משפחתית. מודל ההשתתפות הפוליטית ההתנדבותית האזרחית (CVM) משמש כתיאוריה מארגנת על בסיסה נבנה מודל אינטגרטיבי לבחינת הגורמים לתופעה הנחקרת. המודל נבדק באמצעות מדגם שיטתי, שכלל 300 עובדים סוציאליים ב-22 מחלקות לשירותים חברתיים ברחבי מדינת ישראל.

במסגרת ההרצאה יוצגו ממצאי המחקר העיקריים, מסקנות מרכזיות והמלצות לארגונים סגור, סוכנויות ממסדיות ולגופי הכשרה, הרואים כעובדים סוציאליים כשחקני מדיניות וכמי שמחויבים להתרעה וללוביזם חברתי.

ברוך לוי: הפרופסיה הרפואית בעידן הניאו-ליברלי

עלייתה של ההשקפה הניאו-ליברלית בישראל מאז שנות השמונים של המאה העשרים שינתה את פני החברה והכלכלה בארץ ללא הכר. הניאו-ליברליזם דוגל, בין היתר, בריסון הוצאות הממשלה תוך הטמעת ערכי השוק הפרטי בשירות הציבורי. אחד האתרים המרכזיים בהם מיושמת מדיניות זו בישראל ובעולם הוא מערכת הבריאות, ובמוקד – עבודת הרופאים.

התעצמותו של המשטר הניאו-ליברלי מזמנת בפנינו, אפוא, התנגשות מרתקת בין שני טיטאנים האוחזים בעוצמה אדירה – המדינה המודרנית והפרופסיה הרפואית. המדינה מנסה להכפיף את הפרופסיה לסדר החדש בתנועת מלקחיים: מן העבר האחד, על-ידי ריסון הוצאותיה התופחות של מערכת הבריאות, ומן העבר השני, באמצעות הנהגת רפורמות ארגוניות ליעול המערכת במסגרת המשאבים שהוקצו לה. הרופאים, מצידם, פועלים לבלימת מגמות אלה במטרה להשתחרר מן הצבת, ולשמר את מעמדם המקצועי ואת הפריבילגיות החברתיות והכלכליות הנובעות ממנו.

מעט מאוד ידוע על דרכי הפעולה של הפרופסיה הרפואית במאבקה במדיניות הממשלה. על כן, שאלת המחקר שברצוני להציע הינה: כיצד מתגוננת הפרופסיה הרפואית בישראל מפני המדיניות הניאו-ליברלית בה נוקטות ממשלות ישראל במערכת הבריאות? שאלות נוספות הנגזרות משאלת המחקר הן: מדוע בוחרת הפרופסיה בדרכי הפעולה הללו? באיזו מידה היא מצליחה בפעולתה, וכיצד משפיע מאבקה על מערכת הבריאות?

אראה כי תגובתה העיקרית של הפרופסיה הרפואית ללחצי הממשלה הינה הפעלת לחץ נגדי באמצעות פנייה ישירה לציבור בניסיון לשכנעו, כי מערכת הבריאות נמצאת על סיפה של קטסטרופה כתוצאה ממדיניות הממשלה. זאת, אף על פי שמדדי בריאות בינלאומיים מראים כי מצב הבריאות בישראל הוא מהטובים בעולם, וממשיך להשתפר בעקביות. באמצעות אסטרטגיה זו, המשלבת רטוריקה סוציאל-דמוקרטית עם מונופול מקצועי שזוכה לאמון הציבור, מנסה הפרופסיה להרתיע את הממשלה מלהמשיך במדיניותה, ולייצב את מעמדה המתערער במערכת הבריאות ומחוצה לה.

ישראל והפלסטינים: בין מלחמה ושלוש (חדר 1605)

יו"ר: הלל פריש

עידו זלוקוביץ: הקרב על הזיכרון: בניית נראטיב לאומי והשתקפותן של בעיות פוליטיות בבולים פלסטינים 2015-1994

הרצאתי תתמקד בניתוח חזותי של בולים שהודפסו והופצו לשימוש ברשות הפלסטינית בין השנים 1994-2014. הבול הוא מקור חשוב עבור היסטוריונים וחוקרי הלאומיות. מעקב אחר הסמלים, התמונות והרעיונות שנועדו לעצב את דעת הקהל הפלסטינית ומיקומם בתוך קונטקסט רחב יותר של סוגיות פוליטיות וחברתיות בתקופה של חיפוש אחר עצמאות מעלה שאלות רבות. עיצוב הזיכרון הקולקטיבי הפלסטיני הוא תהליך שעדיין נמצא בהתהוות. עובדה זו בולטת על רקע הפיצול הפנים פלסטיני בעקבות בחירות 2006, ויצירתם של שני מנגנונים פוליטיים מתחרים בעלי תפיסה חברתית שונה בסודיות מהותיות כמו דת ומדינה. דרך הבולים, ניתן לעמוד גם על ההבדלים בין שתי רשויות אלו, המתחרות על השרשת והטמעת הנרטיב הפוליטי-היסטורי שלהן במרחב הציבורי הפלסטיני. בהרצאה אתמקד על השימוש שנעשה בבולים להעלאת סוגיות פוליטיות ובהנצחת אירועים חברתיים מכוננים. מהו תפקידו של הבול כחלק ממערך תרבותי המשולב במכניזם של יצירת תודעה מלמעלה, דרך הרשויות, דבר המעלה גם את

השאלה, החשובה לא פחות, מה רצתה הרשות הפלסטינית לדחוק מתוך המאגר הסמלי ממנו נוצקו החומרים לבניית מערך הזיכרון הקולקטיבי.

אריאל זלמן: 'Hawking' territorial conflict: Narrative framing and cleavage consistency in nationalist politics

Why do hawkish publics typically reject territorial compromise as a means to resolve international conflict? Whilst collective preferences for aggressive foreign policy should make such attitudes more likely, conflict scholars have only recently considered how divergent popular valuations of contested space shape the contours of domestic territorial politics. These analyses, however, tend to emphasize attitudes toward disputed spaces writ large with little discussion of cleavage politics between and among divided publics. Employing artefactual field experiments in Israel and Serbia, this study provides the first systematic cross-national analysis of popular receptivity to competing nationalist characterizations of territorial conflict. It finds that although hawks are almost without exception more sympathetic to such narratives than doves, they remain highly selective regarding their relative legitimacy both within and across territorial claims. In doing so, this article clarifies resonant cleavages and shared meanings endemic to nationalist politics whilst uncovering and elucidating critical variation within each case with significant theoretical and policy ramifications for domestically-targeted conflict resolution.

הראל חורב: בין הרשת לרחוב: הצעירים הפלסטינים והמרחב האינטרנטי והתקשורת בהסלמה הנוכחי
הנייר עוסק בהשפעתו של המרחב האינטרנטי הפלסטיני בפרט והתקשורת בכלל על ההסלמה הנוכחית בהתבסס על מחקר רחב היקף שמתבצע בדסק לחקר רשתות של מרכז דיין. בניגוד לגישה הרווחת בשיח הביטחוני והפוליטי בישראל, המחקר איננו מתמקד רק במידת השפעתה של ההסתה על ההסלמה, אלא בוחן את כלל מרכיבי השפעתו של המרחב התקשורתי המבוזר על הפרות הסדר ופיגועי הבודדים, מניעיהם, תזמונם וסנכרונם. בהקשרם הנכון יכולים מרכיבים אלו לפתוח בפנינו צוהר להבנת דמותו האניגמטית ורבת הסתירות של בן הדור הפלסטיני הצעיר שנושא בעיקר הנטל של ההסלמה הנוכחית: אינדיבידואליסט ופורק עול אבות, ובה בעת מחויב לנורמות משפחתיות קולקטיביות-מסורתיות; לא מאורגן וניהיליסטי, ובה בעת פועל לכאורה בשם המאבק הלאומי והדתי.

הלל פריש: בסבך המשולש: ישראל, החמאס בעזה והרשות הפלסטינית

תהליך אוסלו היה אמור להוביל לחלוקה מדינית בין ישראל לבין אש"ף על בסיס שתי מדינות לשני עמים. בפועל, עם השתלטותו של חמאס על עזה ב-2007, התממשה חלוקה פנים-פלסטינית ומשולש יחסים בין מדינת ישראל ושתי ישויות פלסטיניות יריבות. מטרת נייר העבודה לדלות מהספרות התיאורטית בתחום היחסים הבין-לאומים העוסקת במציאותן של זיקות משולשות – למשל בתחום הבריתות (כגון ארה"ב-יפן-דרום קוריאה או ארה"ב, מצרים ישראל), ולהאיר על היחסים המורכבים בין שלושה שחקנים אלה בשבע השנים האחרונות. אנסה להראות איך משולש היחסים שולל את כל הפתרונות המוצעים – מדינה אחת פלסטינית, מדינה דו-לאומית, פתרון שתי המדינות, מדינה אחת ישראלית (סיפוח) ומשאיר את הפרקטיקה של ניהול קונפליקטים כברירת מחלל הכרחית. אבדוק תקפות טענה זו דרך חקר הדינמיקה של גל הטרור האחרון והכלתה במסגרת הפרדיגמה של ניהול קונפליקטים.

אילן תלמוד: תיאוריה עממית של כלכלה פוליטית: מרגולציה מטבע מדינתית להסדרה אלגוריתמית של מטבע וירטואלי

המאמר בוחן מתח פוליטי המלווה את הייצור החברתי של מטבע וירטואלי חסר מדינה. אציג ממצאים ממחקר דיגיטלי של קהילת הביטקוין הגלובלית, וממחקר אתנוגרפי מרובה אתרים של קהילת הביטקוין הישראלית. שוק הביטקוין שוקל למעלה מ-6 מיליארד דולר, ושזור במערכת מקוונת מבוזרת, גלובלית ואנונימית של עמית-אל-עמית. הסחר בביטקוין מסוכן, כרוך במידה גבוהה של אי ודאות לגבי הערכת שווי, ורצוף תנודות קיצוניות, בעיות נזילות, הפרעות טכניות, ספקנות ציבורית וחוסר רגולציה מוסדית. מארגני השוק משתמשים, על כן, ב"התקנים חברתיים", הכוללים הפצת מסקי תקשורת מגוונים, הקמת עמותות, שתדלנות, משא ומתן עם בנקים ורגולטורים, הפצת ידע, ומתן עצות טכניות. גולת הכותרת הם מפגשים לא מקוונים תכופים של הקהילה; כל זאת על מנת לקדם את לגיטימיות השוק ותחלופת המטבע. מכשיר שוק חיוני מתבצע על ידי החלפת האמון הקיים בבנקים מרכזיים ורשויות רגולטוריות על ידי הנחלת אמון ברגולציה אלגוריתמית אוטומטית. הקהילה בונה מכלול של שיח סינקרטי-ליברטיאני, המתמקד בתפקיד הבנקים המרכזיים והפרטיים ביצירת משברים פיננסיים אנדמיים באמצעות "כלכלת חוב". לעומת זאת, רגולציה אינטרנטית אלגוריתמית מבוזרת מיוצגת כחלופה יציבה לסוכנויות הרגולציה הלאומיות.

הצורך לנהל משא ומתן עם גורמים רגולטוריים שונים בנוגע לסחר בביטקוין יוצרת פרדוקס: אבטחת רגולציה אלגוריתמית פרטית אוטומטית בייצור פרטי של כסף תלויה בשיתוף פעולה עם רגולטורים מדינתיים שיאפשר לגיטימציה חברתית ותיאום מוסדי. מתח נוסף המפגל את הקהילה בפיתוח המטבע הוא בין תפיסות ליברטיאניות-אטומיסטיות של "רציונליות של שוק" לבין "רציונליות של מומחים"; ובין פעולה קהילתית דמוקרטית לבין כינון צומת קבלת החלטות מרכזית.

אריה קרמפף: Spontaneous consolidation or Political Construction: The Origin of the International Inward-Looking Low Inflation Regime, 1988-1990

During the 1990s a consensus emerged among the G5 members on very low inflation targeting. This consensus was the foundation of what Ben Bernanke called the Great Moderation, two decades of global stability and growth. How did this consensus emerge? Liberal and Rational Choice scholars argue that this consensus consolidated spontaneously, by policy makers in each country embracing voluntarily the monetary principle of very low inflation targeting. This article rejects the spontaneous consolidation thesis and argues that the consensus was constructed politically as an inward-looking low inflation regime. The low inflation regime was designed to address the problem of external instability—exchange rate volatility and misalignment—in a way that was consistent with the interests of the low-inflation G5 members, the U.S., Germany and Britain. The argument shed a new light on the formation of international informal institution in general and on the international political conditions that made the Great Moderation possible .

The article argues that the consensus on very low inflation was the product of the superior institutional power of the United States, Germany and Britain—the low inflation countries—over France and Germany—the high inflation countries. In order to address the problem of

exchange rate volatility and misalignment, the low-inflation countries were managed to shift the burden of adjustment to the high-inflation countries, and made them re-calculate their preferences.

חן שרוני: מדינת הרווחה ומדיניות חלוקה מחדש - העדפות הציבור ומדיניות בפועל - מחקר השוואתי
רקע: מחקרים קודמים בישראל ובעולם הצביעו על פער בין עמדות הציבור בנושאי מדיניות רווחה וחלוקה מחדש לבין המדיניות בפועל. בישראל בעוד חלק גדול מהציבור תומך במדיניות חלוקה מחדש, המדיניות בפועל הולכת לכיוון ניאו-ליברלי.

מטרות: המחקר הוא מחקר השוואתי, אשר בוחן האם המדיניות בפועל תואמת את עמדות הציבור בנושאי מדיניות רווחה וחלוקה מחדש. בשלב השני ניסה המחקר לזהות את הגורמים לפער בין דעת קהל לתוצאות מדיניות בתחום, באמצעות רגרסיות פאנל. הגורמים המוצעים להסבר הפער הם: הון חברתי נמוך, הטרוגניות אתנית, רמת אפקטיביות ממשלתית נמוכה ורמת שחיתות גבוהה. המחקר עשה שימוש בסקרי דעת קהל, מדדי השקעה ציבורית ומדדי אי שוויון מ 24 מדינות חברות OECD, משנים שונות (1990-2012).

ממצאים: ברוב המדינות הנבחנות נמצאה התאמה בין עמדה למדיניות. ישנן מדינות שמראות חוסר התאמה בין עמדה למדיניות, כאשר ההשקעה הציבורית נמוכה ממה שהציבור דורש ואי השוויון גדול ממה שהציבור מצפה (למשל: פורטוגל, יוון, ישראל) וישנן מדינות המראות חוסר התאמה כאשר ההשקעה הציבורית גבוהה ממה שהציבור דורש (למשל: דנמרק, שבדיה, לוקסמבורג). מבין הגורמים המסבירים, אפקטיביות ממשלתית ושחיתות נמצאו כגורמים דומיננטיים, אך גם להון חברתי יש השפעה בחלק מהממדים.

מסקנות: נראה כי תופעת הפער בין עמדה למדיניות אכן קיימת בחלק מהמדינות, וישראל ביניהן. כלומר, המדינה משקיעה פחות ממה שהאזרחים דורשים. ממצא מעניין נוסף הוא שגם במדינות סוציאל-דמוקרטיות כמו דנמרק קיים פער בין עמדה למדיניות אך בכיוון ההפוך. כלומר, המדינה משקיעה יותר ממה שהאזרחים דורשים. לנושא האפקטיביות הממשלתית יש חשיבות מהותית בהסבר הפער. יתכן כי כאשר הממשלה אינה אפקטיבית האזרחים אינם דורשים את המדיניות שהם מאמינים בה, מכיוון שאינם מאמינים ביכולת הממשלה לבצע.

פוליטיקה, קונפליקט וחינוך: מבט השוואתי (חדר 1603)

יו"ר: עידית מנוסביץ

עידית מנוסביץ: Deliberative Pedagogy in Israeli Higher Education

Deliberative pedagogy is an emerging field of research and practice that seeks to identify ways by which university scholars can effectively educate students for deliberative values, norms, and behavior (Longo, 2013). Most of the scholarship accumulated in the emerging field of deliberative pedagogy focuses on the US context (e.g., Diaz & Gilchrist, 2010). While rich and informative, further research is needed to examine deliberative pedagogy in varying political contexts .

An intriguing context is Israel—a deeply divided society with a delicate political and security situation (Horowitz & Lissak, 2012), all of which create a challenging context for fostering

deliberative practices of public debate. These challenges are particularly salient among college age citizens. Longitudinal data reveals that since the late 1990s, Jewish Israeli youth have demonstrated a strengthening of Jewish-nationalistic spirit along with a weakening of the perceived importance of Israel's democratic-liberal foundation (Yaar & Elkalai, 2010). Thus, the Israeli student age cohort is an important target for political socialization programs designed to promote democratic norms and values .

My research provides an analysis of a deliberative pedagogy curriculum implemented at an Israeli college during three consecutive academic years (2012-2015). The curriculum combines theory and practice as a means of strengthening deliberative norms and values among students. The research sheds light on ways by which academia may effectively implement deliberative pedagogy in a deeply divided society such as Israel .

טוביה רוזנברג: התמודדות תכניות הלימודים בהיסטוריה ובאזרחות עם גזענות ואנטישמיות - חינוך אזרחי במבט השוואתי - ישראל וגרמניה

הרצאה זו מבקשת להתמקד במרכז העשייה בית ספרית – הקוריקולום הבית ספרי, המורכב מתכניות הלימודים וספרי הלימוד. המחקר בדק את אופן התמודדותם של שני מקצועות לימוד מרכזיים בחינוך האזרחי בישראל: היסטוריה ואזרחות עם 'גזענות' ו-'אנטישמיות'.

שני מקצועות לימוד אלו נגזרים מדיסציפלינות שונות ומבטאות מערכות אתיות שונות. בתחום הוראת ההיסטוריה, הגזענות והאנטישמיות נלמדות בעיקר כתופעות היסטוריות וחברתיות, השזורות בהיסטוריה של העם היהודי ומגיעות לשיא ביטוי בהיסטוריה האירופאית ובשואה. המושג 'אנטישמיות' נלמד בהקשרם של אירועים בעלי זיקה לעם היהודי, ויחד אתו נלמדים מושגים משמעותיים אחרים כגון 'שואה', 'שנאת ישראל' ו-'גזענות' שנלמדת באופן אגבי ושולי לאנטישמיות. בתחום הוראת האזרחות, הגזענות והאנטישמיות נעדרות כמעט לחלוטין מתכניות הלימודים ומספרי הלימוד. נפקדות זו בולטת מאד לאור ההכרח (הלא מתקיים) בהצבתן כתפיסות עולם השוללות ומנוגדות לדמוקרטיה המהותית ולערכיה, כגון: כבוד האדם, סובלנות, ושוויון. בנוסף, המחקר חשף את הפערים הקיימים בשני המקצועות בין תכניות הלימודים, המסמך הרשמי המתווה את הוראת המקצוע, לבין ספרי הלימוד.

המקרה הגרמני מטרתו להאיר אופן התמודדות שונה של מערכת חינוך אחרת עם הסוגיה המחקרית הנדונה. הבחירה במקרה הגרמני מבוססת על קווי דמיון ושוני בין ישראל לגרמניה, הבאות לידי ביטוי בתפיסות שונות של חינוך אזרחי/חינוך פוליטי של כל אחת מהן והכלתם של מושגי המחקר הנדונים, קרי 'גזענות' ו-'אנטישמיות' בצורה שונה. גרמניה ראתה עצמה כאחראית לרצח העם היהודי ומתוך כך הכילה מושגים אלו בתוך תפיסת החינוך הפוליטי הגרמנית. ישראל, לעומת זאת, עיצבה את הזהות הלאומית שלה במבנה (כמעט קבוע) של עמדת הקורבן ההיסטורי. מתוך תפיסה קורבנית זו ולאור נסיבות קיומה של מדינת ישראל, נזנחו החינוך האזרחי ובתוכו את השיח הפוליטי-אזרחי אודות הגזענות והאנטישמיות, כמושגים וכתופעות היסטוריות ופוליטיות-אקטואליות גם יחד.

המחקר ביקש להציב מסד נורמטיבי להתמודדותן של חברות דמוקרטיות-ליברליות עם תופעות חברתיות-פוליטיות אקטואליות של גזענות, חוסר סובלנות, קסנופוביה וכדומה. זאת, תוך פרישת הקשיים העומדים בפני תהליכי ההוראה של הגזענות והאנטישמיות במיוחד במדינות לאום דמוקרטיות-ליברליות ומתוך תשומת לב לייחודית למקרה הישראלי והגרמני.

”Esau Hates Jacob” Conflict and Religious Elite Rhetoric in Israel : מיכאל פרידמן

How do religious elites respond to conflict? While scholars have shown that elite rhetoric influences civil and interstate war, work on how conflict affects elite rhetoric remains limited. In this paper, I examine to what extent Israeli religious elite rhetoric becomes more hawkish during periods of military conflict with the Palestinians. I exploit the variation of conflict intensity over time, in order to compare religious elite discourse before and after different periods of conflict. I use unsupervised and supervised learning methods to classify weekly Sabbath leaflets, which serve as an important media platform for Israel's religious elites. My results suggest that there is a significant increase in nationalist rhetoric during times of military conflict. Additionally, during conflict nationalist rhetoric shifts from an emphasis on connection to the land to nationalist incitement towards the enemy. In contrast, my results suggest that religious elites experience no similar increase in anti-government rhetoric during times of domestic conflict. Overall, these results suggest that religious elites experience short-term radicalization in response to military conflict, but remain relatively unaffected by domestic conflict.